

دفترچه شماره (۱)

صبح جمعه

۱۴۰۲/۱۱/۲۰

آزمون ۲۰ بهمن ماه ۱۴۰۲

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

ساعت ۸ تا ۹:۳۰ صبح

۹۰ سؤال (۶۵ سؤال اجباری + ۲۵ سؤال اختیاری)

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده ترازوی به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	
ریاضی و آمار	۶	۴	۳	۲	۱	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
علوم و فنون ادبی	۶	۵	۳	۲	۱	
جامعه‌شناسی	۸	۷	۵	۲	۱	
روان‌شناسی	۷	۵	۴	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	ریاضی و آمار (۳)	۱۰	۱	۱۰	۱۵
۲	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	ریاضی و آمار (۳)	۵	۱۱	۱۵	۵
۳	اجباری	ریاضی و آمار (۱)	۱۰	۱۶	۲۵	۱۵
۴	اجباری	علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)	۲۰	۲۶	۴۵	۲۰
۵	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	علوم و فنون ادبی (۳)	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰
۶	اجباری	جامعه‌شناسی (۳)	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰
۷	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	جامعه‌شناسی (۳)	۵	۶۶	۷۰	۱۰
۸	انتخابی (زوج درس)	جامعه‌شناسی (۱)	۵	۷۱	۷۵	۵
		جامعه‌شناسی (۲)	۵	۷۶	۸۰	
۹	اجباری	روان‌شناسی	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰

پدیدآوردگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، محمدابراهیم تونزندهجانی، آروین حسینی، علی حسینی نوه، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، فرشید کریمی، امیر محمودیان، محمد نظامی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، محمدامین داداش فام، سید علیرضا علویان، فرهاد علی نژاد، مجتبی فرهادی، یاسین مهدیان، شیوا نظری
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آرزتا بیدقی، کوثر شاه حسینی، فاطمه صفری، حبیبه محبی، سمیه محمدی مصری، سید محمد مدنی دینانی، آرش مرتضائی فر
روان‌شناسی	محمد حبیبی، محمد صمدی زاداسفنگره، نیلوفر طالبی، مهسا عفتی
عربی زبان قرآن	محمود بادبرین، ولی برجی، ابوالفضل تاجیک، علی رسولی، حسین رضائی، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قاندامینی، مرتضی کاظم‌شیرودی، روح‌الله گلشن، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی، خالد مشیرپناهی، آیدین مصطفی‌زاده، فاطمه منصورخاکی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	علیرضا پدرام، صفا حاضری، علیرضا رضایی، امیرحسین کاروین، علی محمد کریمی، محمد ملک‌آبادی‌زاده، جواد میربلوکی، رؤیا نیلچی، میلاد هوشیار
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، سبا جعفرزاده صابری، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌نقا، موسی سیاهی، حمید سودیان، فرهاد قاسمی‌نژاد، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	مبین خزینی، آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، مهدی کاردان

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنکور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونزندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، آروین حسینی، علی مرشد	—	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	یاسین مهدیان	سپیده فتح‌اللهی	فریبا رتوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه حسینی	کوثر شاه حسینی	—	آرش مرتضائی فر، مهتاب شیرازی	سجاد حقیقی‌پور
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی نژاد، سعیده سعیدی	محمد صمدی زاداسفنگره	محمدصدرا پنجه‌پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	—	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهره دامیار	زهره دامیار	—	فاطمه عزیزی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	علیرضا نصیری	فرهاد علی نژاد	محمدعلی یوسفی	سوگند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	مرتضی عزیزی	—	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

دنباله‌های حسابی

صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۱- در یک دنباله حسابی $a_5 + a_7 = 4k + 7$ و $a_1 + a_9 = 5k + 4$ است. اگر $a_7 = 5/5$ باشد، جمله دهم دنباله کدام است؟

۲۴/۵ (۴)

۲۳ (۳)

۲۱/۵ (۲)

۲۰ (۱)

۲- جمله عمومی یک دنباله حسابی به صورت $t_n = (b-2)n^2 + an - 3b$ است و هر جمله از جمله ما قبل خود $2/5$ واحد بیشتر است. در این صورت

جمله سی‌ام آن چند برابر جمله هجدهم است؟

۲ (۴)

$\frac{23}{11}$ (۳)

$\frac{23}{13}$ (۲)

$\frac{11}{6}$ (۱)

۳- یکی از دنباله‌های زیر، حسابی است؛ تفاضل جمله عمومی از جمله بیستم این دنباله حسابی کدام است؟

الف) $m-2, m, \frac{2m+4}{2}, \dots$

ب) $m, 2m, 4m, \dots$

۸۰-۲n (۴)

۴۰-۲n (۳)

۸۰-n (۲)

۴۰-n (۱)

۴- بین دو عدد $3x-1$ و $5x+4$ چهار عدد چنان قرار داده‌ایم که ۶ عدد حاصل تشکیل دنباله حسابی می‌دهند، اگر اختلاف بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین

واسطه حسابی درج شده برابر $2x-1$ باشد، مجموع دو واسطه حسابی دیگر کدام است؟ ($x > 0$)

۴۳ (۴)

۴۱ (۳)

۳۲ (۲)

۳۱ (۱)

۵- در یک دنباله حسابی غیر ثابت با اختلاف مشترک d داریم $a_7 - a_5 = 4d$ ، در این دنباله حاصل $a_4 + a_5 + a_6 + a_7 + a_8$ کدام است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

محل انجام محاسبات

۶- اگر جملات سوم و نهم دنباله‌ای حسابی با جملات افزایشی برابر جواب‌های معادله $x^2 - 5x + a = 0$ باشد، مقدار جمله ششم این دنباله کدام است؟ ($a < 0$)

- (۱) ۵ (۲) $\frac{5}{2}$ (۳) ۲ (۴) $\frac{2}{3}$

۷- طول پله نخست یک نردبان A سانتی‌متر است و طول آخرین پله آن $\frac{1}{4}A$ سانتی‌متر است. اگر هر پله به اندازه $\frac{1}{4}A$ از پله قبلی کوتاه‌تر باشد و برای ساخت پله‌ها در مجموع ۲۰ متر چوب به کار رفته باشد، طول پله آخر چند سانتی‌متر است؟

- (۱) ۲ (۲) ۲۰۰ (۳) ۵۰ (۴) $0/5$

۸- مجموع n جمله اول یک دنباله حسابی با استفاده از رابطه $S_n = 2n^2 + n + k - 1$ به دست می‌آید. حاصل $\frac{1}{3}a_7 - 2k$ کدام است؟

- (۱) $\frac{17}{3}$ (۲) $\frac{11}{3}$ (۳) ۶ (۴) ۹

۹- در دنباله حسابی $a_n: 1, 5, 9, 13, \dots$ مجموع جملات « $a_6, \dots, a_{13}, a_{11}, a_9$ » برابر کدام است؟

- (۱) ۳۵۹۹ (۲) ۳۶۹۹ (۳) ۳۶۴۲ (۴) ۳۶۲۴

۱۰- یک سبد و تعدادی توپ، مطابق شکل روی خط راست قرار دارند. دونده‌ای از کنار سبد شروع به حرکت می‌کند. اولین توپ را برمی‌دارد، سپس برمی‌گردد و آن را به سبد انداخته و در مرحله بعد، دو توپ بعدی را بر می‌دارد و به سبد می‌اندازد و این کار را به همین ترتیب ادامه می‌دهد. این دونده تا زمانی که شصت و شش توپ را به سبد بیندازد، باید چند متر بدود؟

- (۱) ۳۶۳

- (۲) ۶۳۰

- (۳) ۷۲۶

- (۴) ۴۵۲

محل انجام محاسبات

دنباله هندسی

صفحه‌های ۷۳ تا ۸۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

۱۱- در یک دنباله هندسی، اگر مجموع سه جمله متوالی ۱۲ و حاصل ضرب آن‌ها، ۶۴ باشد، جمله هفتم دنباله چند برابر جمله سوم دنباله است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

۱۲- با اضافه کردن یک مقدار ثابت به سه عدد ۲۰، ۵۰ و ۱۰۰، سه عدد حاصل به همین ترتیب از راست به چپ تشکیل یک دنباله هندسی می‌دهند.

نسبت مشترک این دنباله کدام گزینه است؟

 $\frac{10}{3}$ (۴) $\frac{5}{3}$ (۳)

۵ (۲)

 $\frac{15}{2}$ (۱)

۱۳- بیشترین اختلاف بین دو جمله متوالی از جملات دنباله
$$\begin{cases} a_1 = 100 \\ a_{n+1} = \frac{1}{4} a_n \end{cases}$$
 کدام است؟

۸۰ (۴)

۲۰ (۳)

۷۵ (۲)

۲۵ (۱)

۱۴- در یک دنباله حسابی جمله اول، پنجم و هفدهم به ترتیب سه جمله اول یک دنباله هندسی هستند. مجموع ۴ جمله اول دنباله هندسی چند برابر

جمله اول آن است؟

۵۶ (۴)

۸۵ (۳)

۴۰ (۲)

۱۵ (۱)

۱۵- اگر $\frac{1}{9} = \frac{x}{512} - \frac{x}{8} + \frac{x}{4} - \frac{x}{2} + \dots$ باشد، آنگاه مقدار x کدام است؟

 $\frac{256}{1523}$ (۴) $\frac{512}{1523}$ (۳) $\frac{512}{3069}$ (۲) $\frac{256}{3069}$ (۱)

محل انجام محاسبات

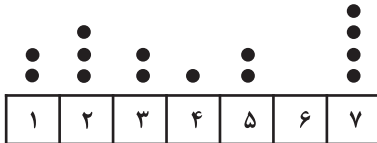

ریاضی و آمار (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

کار با داده‌های آماری
نمایش داده‌ها
صفحه‌های ۷۱ تا ۱۱۷

۱۶- با توجه به نمودار نقطه‌ای داده شده، اگر نقطه‌های مربوط به ۶ پاک شده باشد و میانه کل داده‌ها برابر $4/5$ باشد، میانگین کل داده‌ها کدام است؟

$$4/25 \quad (2)$$

$$4/5 \quad (1)$$

$$5/25 \quad (4)$$

$$4/75 \quad (3)$$

۱۷- در یک شرکت دارویی، جدول توزیع کارکنان را با نمودار دایره‌ای نشان می‌دهیم، میانگین زاویه مربوط به کارکنان دیپلم، ارشد و دکتر، کدام است؟

نوع مدرک	دیپلم	کاردانی	کارشناسی	ارشد	دکتر
تعداد	۳۰	۹۰	۱۸۰	۱۲۰	۳۰

$$45 \quad (1)$$

$$48 \quad (2)$$

$$51 \quad (3)$$

$$54 \quad (4)$$

۱۸- اگر میانگین و انحراف معیار داده‌های x_1, x_2, x_3, x_4, x_5 به ترتیب برابر ۴ و صفر باشد، انحراف معیار داده‌های $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8, x_9, x_{10}$ کدام است؟

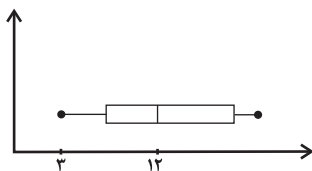
$$3 \quad (4)$$

$$\sqrt{3} \quad (3)$$

$$2 \quad (2)$$

$$\sqrt{2} \quad (1)$$

۱۹- نمودار زیر شامل اعداد فرد است. اگر تعداد داده‌های بعد از میانه ۴ تا باشد، بیشترین مقدار ممکن برای طول سیل سمت چپ کدام می‌تواند باشد؟

$$7 \quad (1)$$

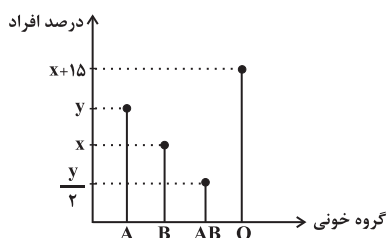
$$8 \quad (2)$$

$$6 \quad (3)$$

$$5 \quad (4)$$

۲۰- نمودار میله‌ای مقابل درصد تعداد دانش‌آموزانی از یک کلاس است که گروه‌های خونی A و B و AB و O دارند. اگر زاویه مربوط به گروه خونی

B در نمودار دایره‌ای ۷۲ درجه باشد، چند درصد از افراد کلاس گروه خونی AB دارند؟

$$10 \quad (1)$$

$$15 \quad (2)$$

$$20 \quad (3)$$

$$25 \quad (4)$$

محل انجام محاسبات

۲۱- در گردآوری داده‌ها کدام عبارت نادرست است؟

(۱) در گردآوری داده‌ها به روش مشاهده، دقت زیادی وجود ندارد.

(۲) دادگان‌ها همواره در اختیار ما قرار ندارند.

(۳) در طراحی پرسش‌نامه می‌توان سؤالاتی پرسید که به ذهن پاسخگو جهت دهد.

(۴) زمانی که تعداد پاسخگوها زیاد باشد، مصاحبه وقت‌گیر است.

۲۲- انحراف معیار داده‌های داخل و روی جعبه در نمودار جعبه‌ای داده‌های ۸، ۱۴، ۱۹، ۹، ۲۳، ۷، ۳، ۲۱، ۱، ۱۲، ۱۶، ۵، ۲۰، ۱۱ کدام است؟

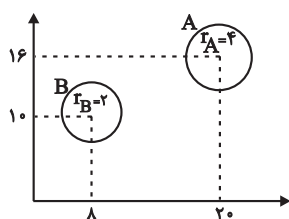
$\sqrt{15}$ (۴)

۱۵ (۳)

۲ (۲)

۴ (۱)

۲۳- با توجه به نمودار حبابی زیر، اگر مجموع مقادیر متغیرهای سوم گروه A و B برابر با ۳۰ باشد، اختلاف مقادیر متغیرهای سوم این دو گروه کدام

است؟

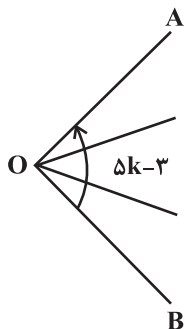
۱۰ (۱)

۱۲ (۲)

۱۸ (۳)

۲۰ (۴)

۲۴- شکل زیر بخشی از یک نمودار راداری است. اگر این نمودار ۱۵ محور داشته باشد، مقدار k کدام است؟ (زاویه بین شعاع OA و OB برابر $5k - 3$ است.)

است.

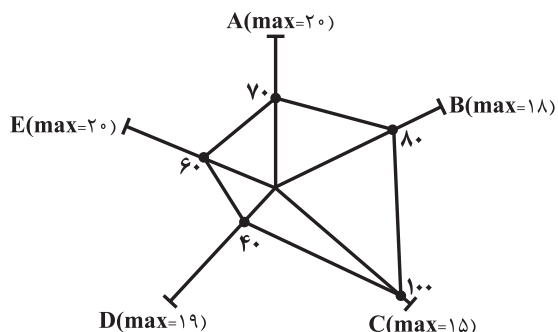
۱۵ (۱)

۲۴ (۲)

۷۲ (۳)

۱۲ (۴)

۲۵- با توجه به نمودار راداری زیر، میانگین ۵ داده A، B، C، D و E چقدر است؟

۱۴/۲ (۱)

۱۳/۸ (۲)

۱۲/۶ (۳)

۱۳/۴ (۴)

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۳):

تاریخ ادبیات قرن چهاردهم
(دوره معاصر و انقلاب اسلامی)
اختیارات شاعری (۲): وزنی
صفحه‌های ۶۶ تا ۸۷

علوم و فنون ادبی (۲):

فصل سوم
(درس‌های ۷ تا ۹)
صفحه‌های ۵۷ تا ۷۶

۲۶- عبارت کدام گزینه دربارهٔ اوضاع ادبی در قرن دهم صدق نمی‌کند؟

- (۱) هم‌زمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان نیز به عنوان پایتخت ادبی و محل اجتماع شعرا و فضلا توسعه یافت.
- (۲) فرهنگ هند در این دوره از فرهنگ ایرانی تأثیر می‌پذیرفت و فضایی هند از زبان فارسی استقبال می‌کردند.
- (۳) بنا بر نظر شاعران این دوره سبک هندی از واقعیت دور شده و کاملاً جنبهٔ ذهنی و تخیلی یافته بود.
- (۴) خرابی‌های ناشی از حملهٔ مغولان و تیموریان همهٔ ابعاد دانش، فرهنگ و ادبیات را تحت‌الشعاع خود قرار داد.

۲۷- در میان عبارات زیر کدام موارد از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی «درست» است؟

الف) در سال‌های پس از جنگ، داستان‌نویسان مذهبی همچنان به ثبت خاطرات حماسه‌های دوران جنگ و عوالم معنوی و یا پاره‌ای مفاهیم نوظهور اجتماعی پرداختند.

ب) بیان روایی و داستانی، حماسی‌بودن زبان، کهن‌گرایی و به‌کارگیری ترکیبات زیبا و دقیق برای توصیف طبیعت از ویژگی‌های شعر مهدی اخوان ثالث است.

ج) ادبیات داستانی و نثر پس از انقلاب در شکل فراگیر خود در رمان‌ها و داستان‌های کوتاه جلوه‌گر شد.

د) یک سال بعد از «یکی بود، یکی نبود» اثر محمدعلی جمال‌زاده اولین نمایشنامهٔ فارسی معاصر با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» به قلم حسن مقدم نوشته شد.

(۲) ب و د

(۱) الف و د

(۴) الف و ج

(۳) الف و ب

۲۸- موارد زیر به ترتیب دربارهٔ ویژگی کلامی کدام شاعر آمده است؟

- او در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و از ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره استفاده ویژه‌ای می‌کند.

- مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین و خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیلات رمزآمیز از ویژگی‌های شعرش است.

- او را خداوندگار مضامین تازهٔ شاعری دانسته‌اند و از پرکارترین شاعران زبان فارسی است.

(۲) صائب تبریزی - بابا فغانی شیرازی - وحشی بافقی

(۱) کلیم کاشانی - صائب تبریزی - بیدل دهلوی

(۴) صائب تبریزی - وحشی بافقی - کلیم کاشانی

(۳) کلیم کاشانی - بیدل دهلوی - صائب تبریزی

۲۹- کدام گزینه در مورد شاعران و نویسندگان دوره معاصر و انقلاب نادرست است؟

- (۱) سیدمهدی شجاعی با چند روزنامه و مجله مثل «صحیفه» همکاری داشت و «کشتی پهلوگرفته» و «ظهور»، حاصل تجربه‌های داستانی او خصوصاً در زمینه ادبیات مذهبی هستند.
- (۲) اولین تجربه داستان‌نویسی سیمین دانشور، «آتش خاموش» بود و از او ترجمه‌هایی از داستان‌ها و نمایشنامه‌های نویسندگان مشهور خارجی بر جای مانده است.
- (۳) علی اسفندیاری، شعر را به هنجار نثر نزدیک کرد و در قالب و مضمون آن، تغییراتی ایجاد کرد و در سال ۱۳۰۱، منظومه «افسانه» را منتشر کرد که به عنوان بیانیه شعر نو است.
- (۴) قیصر امین‌پور با مجموعه شعر «در کوچه آفتاب» توانایی خود را در ادبیات انقلاب نشان داد و آثار منظوری هم دارد که نثری ساده، اما عمیق و عاطفی دارند.

۳۰- کدام گزینه در ارتباط با وضعیت فرهنگ و ادبیات فارسی در قرن دهم و یازدهم نادرست است؟

- (۱) رفاه اقتصادی مردم در دوره صفوی باعث شد که هر کس به اندازه توانش بیشتر به امور فرهنگی و ادبیات بپردازد.
- (۲) شاهان گورکانی همگی به زبان فارسی سخن می‌گفتند.
- (۳) زبان فارسی پس از حاکمیت استعمار انگلیس به زبان رسمی هند تبدیل شد.
- (۴) بی‌توجهی شاهان صفوی به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه‌های زمینی راه را برای ورود مضامین اندرزی و توصیف طبیعت و ... به شعر باز کرد.
- ۳۱- به ترتیب در کدام گزینه به یکی از نویسندگان «نسل اول ادبیات معاصر» و یکی از نویسندگان یا شاعران «شاخه نخست ادبیات بعد از انقلاب (پیش‌کسوتان)» اشاره شده است؟

- (۱) صادق هدایت - قیصر امین‌پور
- (۲) سیمین دانشور - سید علی موسوی گرمارودی
- (۳) تقی مدرسی - محمود دولت‌آبادی
- (۴) بزرگ علوی - علیرضا قزوه

۳۲- کدام گزینه دارای تشبیه گسترده و هر دو نوع استعاره است؟

- (۱) چون مه پرده‌سرا چنگ به بر درگیرد
- (۲) بر سرم سرزنش تیغ حوادث نبود
- (۳) تا کند خون من از ساغر خون خوار طلب
- (۴) همچو شمعم برود آب رخ از آتش دل
- مطرب از پرده عشاق نوا برگیرد
- اگر از خاک شه بحر مرا برگیرد
- بدود اشک من و دامن ساغر گیرد
- کار شمع ارچه هم از آتش دل درگیرد

۳۳- در کدام بیت مشبیه حذف شده است؟

- (۱) آن سرو که گویند به بالای تو باشد
هرگز به چنین قامت و رفتار نباشد
- (۲) غلام قامت آن لعبتم که بر قد او
بریده‌اند لطافت چو جامه بر بدنش
- (۳) ز رشک لاله رویش سمن بر خاک بنشیند
ز شرم سنبل زلفش بنفشه سوگوار افتد
- (۴) باور که کند که آدمی را
خورشید برآید از گریبان؟

۳۴- در کدام گزینه اضافه استعاری به کار رفته است؟

- (۱) بدین شکرانه می‌بوسم لب جام
که کرد آگه ز راز روزگام
- (۲) بیدل گمان مبر که نصیحت کند قبول
من گوش استماع ندارم لمن تقول؟
- (۳) گر تو زین جا بر سر طاعت شدی
همچنان باشی که آن ساعت شدی
- (۴) هنگامه پیران خردمند شکستیم
چشم طمع از فایده خلق گرفتیم

۳۵- نوع استعاره در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) ای گل خوش‌بوی من یاد کنی بعد از این
سعدی بیچاره بود بلبل خوش‌گوی من
- (۲) گر پسته را به قند نهفتند دیگران
در پسته کرد خط تو پوشیده قند را
- (۳) امشب از آسمان دیده تو
روی شعرم ستاره می‌بارد
- (۴) پیش از آنم که به دیوانگی انجامد کار
معرفت پند همی داد و نمی‌پذیرفتم

۳۶- در کدام بیت «اغراق، ایهام و استعاره» دیده می‌شود؟

- (۱) به یاد قامتی در پای سروی ناله سر کردم
چو مژگان برگ‌برگش را به آب دیده تر کردم
- (۲) به ذوق ناله من آسمان مستانه می‌رقصد
جهان ماتم‌سرا گردد اگر من از نوا افتم
- (۳) عزیز قدردانی نیست در مصر سخن‌سنجی
ندارد ورنه جنسی غیر یوسف کاروان ما
- (۴) تا چند همچو شمع زبان‌آوری کنی
پروانه مراد رسید ای محب خموش

۳۷- کدام بیت دارای استعاره مصرحه و تشخیص نیست؟

- (۱) چهلان در برکشم چون پیرهن آن سرو سیمین را
 که رنگم می‌پرد از دیدن رنگ قبای او
- (۲) سهی سروی که چشم من سفید از انتظارش شد
 ز تمکین برنمی‌خیزد غبار از رهگذار او
- (۳) چو آب آشفته جان بر کف دوانم تا کجا سروی
 چو قد و قامتت بینم روان در پایش آویزم
- (۴) در کام صدف تلخ کند آب گهر را
 حرفی که از آن لعل شکر بار برآید

۳۸- ترکیب «لب لعل» در همه ابیات اضافه تشبیهی است؛ به جز:

- (۱) ای لب لعل تو مهر لب شیرین سخنان
 گوی چو گان خم زلف تو سیمین ذقنان
- (۲) لب لعلش نتوانست که لب را بستیزد
 ز همین رو حجری شرمزده گشت و اسفناک
- (۳) غنچه را دور از لب لعلت دل از گلشن گرفت
 بی‌رخت گل‌گونه از رخسار زرد من گرفت
- (۴) سبزه نوری چهلان آید برون از زیر سنگ؟
 از لب لعلش برون آید به آن تمکین سخن؟

۳۹- در کدام بیت، کلمه «سنبل» استعاره دارد؟

- (۱) در گلستان ارم دوش چو از لطف هوا
 زلف سنبل به نسیم سحری می‌آشف
- (۲) چمن شد تازه چون مینو صبا شد دلکش و خوشبو
 ز روی لاله خودرو ز زلف سنبل درهم
- (۳) جعد سنبل چون شکن گیرد ز باد صبحدم
 از شکنج زلف آن پیمان شکن یاد آورید
- (۴) سنبل نشانده بر گل سوری نگه کنید
 عنبر فشانده گرد سمن زار بنگرید

۴۰- در رکن آغازین همه گزینه‌ها به جز .... اختیار وزنی به کار رفته است.

- (۱) شب تار است و ره وادی ایمن در پیش
 آتش طور کجا موعده دیدار کجاست؟
- (۲) روزگاری است که سودای بتان دین من است
 غم این کار نشاط دل غمگین من است
- (۳) با زمین‌گیری سپهر گرم رفتاریم ما
 همچو مرکز پای برجاییم و ستاریم ما
- (۴) ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست
 منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟

۴۱- کدام اختیار شاعری در بیت زیر دیده نمی‌شود؟

«عاشق از دست شد نیست شد و هست شد

(۱) ابدال

(۲) قلب

(۳) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

(۴) بلند بودن هجای پایانی مصراع

۴۲- در کدام گزینه اختیار وزنی ابدال به کار رفته است؟

(۱) اندر عجبم که چشم آن ماه

ناخورده شراب چون شود مست

(۲) خوشا هوای گلستان و خواب در بستان

اگر نبودی تشویش بلبل سحرم

(۳) زاهد خلوت‌نشین دوش به میخانه شد

از سر پیمان برفت با سر پیمان‌ه شد

(۴) چنین که صومعه آلوده شد ز خون دلم

گرم به باده بشوید حق به دست شماس

۴۳- کمانک مقابل کدام بیت نادرست است؟

(۱) فرآش خزان ورق بیفشاند

نقش صبا چمن بیاراست (کاربرد تشبیه و مجاز)

(۲) هر آدمی‌ای که مهر مهرت

در وی نگرفت، سنگ خاراست (دارای تغییر کمیت مصوت)

(۳) نالیدن بی حساب سعدی

گویند خلاف رای داناست (تقابل عشق و عقل به‌طور ضمنی)

(۴) بوی گل و بانگ مرغ برخاست

هنگام نشاط و روز صحراست (قاعده قافیه، «ا» است.)

۴۴- مفهوم همه ابیات یکسان است، به‌جز:

(۱) گر تمنای تو از خاطر ناشاد رود

داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رود

(۲) این نغمه محبت بعد از من و تو ماند

تا در زمانه باقی است آواز باد و باران

(۳) از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر

یادگاری که در این گنبد دوار بماند

(۴) عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت

فتنه‌انگیز جهان غمزه جادوی تو شد

۴۵- مفهوم کدام بیت با بیت زیر، یکسان است؟

«این که گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را

روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع»

(۱) کاش چون شمع همه سر شود اعضای کلیم

تا سراسر به ره عشق تو بر باد رود

(۲) وصل جانان قسمت اهل هوس شد ای دریغ

گل نصیب دست گل‌چین است گویی نیست هست

(۳) تا گشودم دیده روشن در این ظلمت‌سرا

خرج اشک و آه شد جسم نزارم همچو شمع

(۴) قسمت ما چون کمان از سهم خود خمیازه‌ای است

هرچه داریم از برای دیگران داریم ما

علوم و فنون ادبی (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۳):
اغراق، ایهام و ایهام تناسب
و کارگاه تحلیل فصل
صفحه‌های ۸۸ تا ۹۴

۴۶- واژه مشخص شده در همه ابیات ایهام تناسب ساخته است، به جز ...

۱) بر سر کوی خرابات کسی آباد است	۱) که مدام از می دیرینه خراب است خراب
۲) سپهر با همه بی‌مهریش به مهر آمد	۲) هنوز با من بی‌دل تو بر سر کینی
۳) دوش دور از رویت ای جان جانم از غم تاب داشت	۳) ابر چشمم بر رخ از سودای دل سیلاب داشت
۴) تا چه کرد آن‌که نقش روی تو بست	۴) که در فتنه بر جهان بگشاد

۴۷- کدام بیت دارای ایهام است؟

۱) به می عمارت دل کن که این جهان خراب	۱) بر آن سر است که از خاک ما بسازد خشت
۲) هر که تماشای روی چون قمرت کرد	۲) سینه سپر کرد پیش تیر ملامت
۳) روی خوب آیتی از لطف بر ما کشف کرد	۳) زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما
۴) هر که حلاج‌صفت کرد سری بر سر دار	۴) در ره عشق به هر جا که رود منصور است

۴۸- به ترتیب آرایه‌های «تشبیه - ایهام - اغراق - کنایه - استعاره» در کدام ابیات به چشم می‌خورند؟

الف) از امید سهراب شد ناامید	الف) بر او تیره شد روی روز سپید
ب) چارچوب طبع بشکن مردوار	ب) در درون غار وحدت کن قرار
ج) اگر جنگ دریا کنی خون شود	ج) از آوای تو کوه، هامون شود
د) مرد می‌باید تمام این راه را	د) جان فشاندن باید این درگاه را
ه) دلی کز خرمن شادی، نشد یک دانه‌اش حاصل	ه) چنین در دام غم تا کی به بوی دانه بنشیند

۱) ب - ه - ج - د - الف   ۲) ب - ه - الف - د - ج   ۳) ه - ب - ج - الف - د   ۴) ه - د - الف - ب - ج

۴۹- کدام بیت، دارای «ایهام و بیشترین تشبیه» است؟

۱) گر به دست افتد چو ماه نو، لب نانی مرا	۱) خلق از انگشت اشارت تیربارانم کنند
۲) همچو چنگ ار به کناری ندهی کام دلم	۲) از لب خویش چو نی یک نفسی بنوازم
۳) خورشید عارض او چون ذره برده تابم	۳) بالای سرکش او چون سایه کرده پستم
۴) چون کف دریا پریشان سیر شد دستار من	۴) بس که چون دریا، کف از شور جنون بر سر زدم

۵۰- کدام گزینه دارای آرایه اغراق است؟

۱) ابر است بر جای قمر، زهر است بر جای شکر	۱) سنگ است بر جای گهر، خار است بر جای سمن
۲) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت	۲) شیوه «جنات تجری تحتهاالانهار» داشت
۳) آن جا که بود آن دلستان با دوستان در بوستان	۳) شد گرگ و روبه را مکان، شد بوم و کرکس را وطن
۴) غمی گشت سهراب را دل از آن	۴) که جایی ز رستم نیامد نشان

۵۱- ترتیب ابیات به لحاظ داشتن آرایه‌های «تشبیه، اغراق، ایهام، کنایه و استعاره» کدام است؟

- (الف) هر که به خویشتن رود ره نبرد به سوی او
 (ب) ز رنگ لاله مرا روی دلبر آید یاد
 (ج) دوش چون مشعل شوق تو بگرفت وجود
 (د) چندین که برشمردم از ماجرای عشقت
 (ه) بار بیفکنند شتر چون برسد به منزلی
- (الف) بینش ما نیارود طاقت حسن روی او
 (ب) ز شکل سبزه مرا یاد خط یار آید
 (ج) سایه‌ای در دلم انداخت که صد جا بگرفت
 (د) اندوه دل نگفتم آلا یک از هزاران
 (ه) بار دل است همچنان ور به هزار منزلم
- (۱) ب - ج - د - ه - الف (۲) ب - د - ج - الف - ه (۳) ب - ج - د - الف - ه (۴) ه - د - ج - ب - الف

۵۲- کدام بیت، به آرایه‌های «اغراق، ایهام و استعاره» آراسته شده است؟

- (۱) به سر سبز تو ای سرو که گر خاک شوم
 (۲) رحم آر بر دل من کز مهر روی خوبت
 (۳) چه سود نرگس سرمست را نصیحت بلبل
 (۴) جان فدای دهندش باد که در باغ نظر
- ناز از سر بنه و سایه بر این خاک انداز
 شد شخص ناتوانم باریک چون هلالی
 که هیچ فایده نبود اگر هزار بگوید
 چمن‌آرای جهان خوش‌تر از این غنچه نبست

۵۳- کدام بیت فاقد ایهام است؟

- (۱) تو نیز باده به چنگ آر و راه صحرا گیر
 (۲) روزگاری شد و کس مرد ره عشق ندید
 (۳) در پرده از ناراستی راه مخالف می‌زنی
 (۴) ناگشوده گل نقاب آهنگ رحلت ساز کرد
- که مرغ نغمه‌سرا ساز خوش نوا آورد
 حالیا چشم جهانی نگران من و توس
 بنواز باری نوبتی چون می‌زنی عشاق را
 ناله کن بلبل که گل‌بانگ دل‌افکاران خوش است.

۵۴- مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات ارتباطی ندارد؟

- (۱) نالنده فراقم وز من طبیب عاجز
 (۲) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است
 (۳) ماهم این هفته برون رفت و به چشم سالی ست
 (۴) حافظ شکایت از غم هجران چه می‌کنی؟
- درمانده اجل را درمان چگونه باشد
 میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است
 حال هجران تو چه دانی که چه مشکل حالی ست
 در هجر وصل باشد و در ظلمت است نور

۵۵- کدام بیت با بیت زیر قرابت مفهومی ندارد؟

- «بگذار تا بگیریم چون ابر در بهاران»
 (۱) هنگام وداع تو ز بس گریه که کردم
 (۲) در وقت وداعش که چو گل رفت بسازیم
 (۳) گر ترک وداع کرده‌ام معذورم
 (۴) چنان به روز وداعش ز دیده سیل آمد
- کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران»
 دور از رخ تو چشم مرا نور نمادست
 از خون جگر بر مژه چون لاله‌ستانی
 تو جان منی وداع جان آسان نیست
 که هم‌رهان مرا هم‌ره رحیل نبود

جامعه‌شناسی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس ششم: قدرت اجتماعی
درس هفتم: نابرابری اجتماعی
(تفاوت یا نابرابری؟، سه رویکرد به
نابرابری اجتماعی)
صفحه‌های ۵۴ تا ۷۹

۵۶- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر، در کدام گزینه به درستی نشان داده شده است؟

- انسان، همواره سه‌گانه قدرت، ثروت و دانش را ارزش‌های واسطه‌ای و پیش‌نیازهای دستیابی به سعادت و کمال حقیقی می‌داند؛ از این رو هر سه آن‌ها را خوب و خیر قلمداد می‌کند.

- در جهان اجتماعی مدرن، خوش‌بینی به دانش، مورد شک و تردید قرار گرفت؛ تا پیش از این، منازعات و اختلافات بر سر قدرت و ثروت را به قضاوت دانش می‌سپردند، ولی از این به بعد دیگر خود دانش نیز مورد نزاع و کشمکش بود.

- انسان در برخورد با هر پدیده‌ای، نه تنها به معنا و ارزش آن نمی‌اندیشد، بلکه صرفاً به لذت و منفعت مادی ناشی از قدرت، ثروت و دانش قانع می‌شود و به آن بسنده می‌کند.

- نخستین واکنش و جنبش اجتماعی، در برابر قدرت شکل گرفت؛ قدرت دیگر نه یک امر خاکستری و خنثی (نه خوب و نه بد)، بلکه ریشه بسیاری از ظلم‌ها و شرارت‌ها قلمداد شد و مالکیت، مورد تردید قرار گرفت.

(۱) غ - غ - ص - ص - ص - غ - غ

(۲) ص - ص - غ - غ - ص - غ - غ

۵۷- به ترتیب، هر یک از موارد زیر، به کدام موضوع اشاره دارد؟

- عامل شکل‌گیری عمل سیاسی

- سنگ‌نوشته داریوش در نقش رستم که حاوی نکاتی درباره زمامدار و آئین شهریاری است.

- بعدی از سیاست که امروزه به قانون کاهش یافته

(۱) تصمیم‌گیری درباره مسائل فردی و اجتماعی افراد - قدرت، جوهره اصلی سیاست است. - تدبیر و تنظیم امور

(۲) رفع اختلاف‌ها و تضادهای میان افراد جامعه - قدرت، وسیله و ابزاری برای تحقق اهداف اخلاقی بوده است. - ضمانت اجرای امور

(۳) رفع اختلاف‌ها و تضادهای میان افراد جامعه - قدرت، مسئله اول و اصلی سیاست نبوده است. - تدبیر و تنظیم امور

(۴) تصمیم‌گیری درباره مسائل فردی و اجتماعی افراد - سیاست با آرمان پیروزی، موفقیت و تسلط ارزیابی می‌گردد. - ضمانت اجرای امور

۵۸- به ترتیب، هر عبارت با کدام گزینه مرتبط است؟

- امروزه، از این ابزار اعمال قدرت بیشتر استفاده می‌شود.

- امروزه این نوع قدرت، منحصر و متمرکز در دست دولت‌ها است.

- این نوع قدرت با تغییر نگرش فرد تابع قدرت، اعمال می‌شود.

(۱) ابزار تنبیهی - قدرت تنبیهی - قدرت اقناعی

(۲) ابزار اقناعی - قدرت تنبیهی - قدرت اقناعی

(۳) ابزار تشویقی - قدرت تشویقی - قدرت تنبیهی

(۴) ابزار تنبیهی - قدرت تشویقی - قدرت اقناعی

۵۹- صحیح یا غلط بودن هریک از عبارات زیر، در کدام گزینه به ترتیب مشخص شده است؟

- ارتباط میان شخصیت و قدرت تنبیهی، تأثیر خود را بر نحوه نگرش و رفتار افراد خواهد داشت.

- مالکیت، مهم‌ترین منبع قدرت در جوامع امروزی است.

- شخصیت، شأنی به فرد عامل قدرت می‌دهد که همان اراده و قاطعیت اوست.

- از جمله علل آسیب‌پذیری جوامع در مقابل دشمنان، اختلاف و چند دستگی در آنان است.

(۱) ص - غ - غ - ص

(۲) غ - ص - ص - غ

(۳) ص - غ - ص - ص

(۴) غ - ص - غ - غ

۶۰- به ترتیب، کدام گزینه جدول زیر را به درستی کامل می‌کند؟

ابزار اعمال قدرت	ارزش‌های اجتماعی	عوامل قدرت
تشویقی	ثروت	(الف)
(ب)	دانش	(ج)

(۱) مالکیت - تشویقی - شخصیت

(۲) شخصیت - تنبیهی - سازمان

(۳) شخصیت - اقناعی - مالکیت

(۴) مالکیت - اقناعی - سازمان

۶۱- درست یا نادرست بودن عبارات زیر، در کدام گزینه به ترتیب مشخص شده است؟

- جامعه‌شناسی تفسیری با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های انسانی که تماماً مادی و محسوس هستند را قابل مطالعه علمی نمی‌داند.

- جامعه‌شناسی تفسیری، سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده نمی‌کند.

- تعدد و تنوع فرهنگ‌ها و جوامع معاصر و قدیمی، علوم اجتماعی را درگیر مطالعات پایان‌ناپذیر می‌کند.

(۱) غ - ص - ص

(۲) غ - غ - ص

(۳) ص - غ - غ

(۴) ص - ص - غ

۶۲- به ترتیب، معنای لیبرالیسم در نظام لیبرال دموکراسی چیست و تعیین قوانین و مقررات در جمهوری اسلامی، چگونه صورت می‌گیرد؟

- (۱) مجاز دانستن همهٔ امور برای انسان - با خواست و ارادهٔ اکثریت مردم
- (۲) مجاز دانستن خواست و ارادهٔ اکثریت مردم - براساس احکام توحیدی و خواست حاکم
- (۳) مجاز دانستن همهٔ امور برای انسان - براساس خواست مردم و احکام اسلامی
- (۴) مجاز دانستن خواست و ارادهٔ اکثریت مردم - براساس احکام اسلامی و خواست مردم

۶۳- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) نابرابری اجتماعی، یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد توجه جامعه‌شناسان است.
- (۲) تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی، همواره مورد توجه جامعه‌شناسان قرار می‌گیرند.
- (۳) جامعه‌شناسان معتقدند علت نابرابری‌های اجتماعی این است که مزایای اجتماعی به‌صورت نابرابر میان افراد توزیع شده‌اند.
- (۴) جامعه‌شناسان در مطالعهٔ نابرابری‌های اجتماعی، به قشربندی اجتماعی در جوامع توجه دارند که این مفهوم قشربندی در جامعه‌شناسی از زمین‌شناسی گرفته شده است.

۶۴- به ترتیب، با توجه به دیدگاه مخالفان قشربندی اجتماعی، پاسخ صحیح پرسش‌های زیر کدام است؟

- نقش انسان‌ها در پدید آمدن و تداوم قشربندی چگونه است؟

- علت نابرابری‌های اجتماعی چیست؟

- تأکید آنان بر چیست؟

- نقد وارد بر این رویکرد چیست؟

- (۱) انسان‌ها در پدید آمدن و ادامه یافتن قشربندی اجتماعی، نقش مؤثری دارند. - تفاوت‌های اسمی - معایب قشربندی - ناعادلانه است و به دلیل این‌که با فطرت انسانی سازگار نیست، به شکست می‌انجامد.
- (۲) انسان‌ها در پدید آمدن و ادامه یافتن قشربندی اجتماعی، نقش مؤثری دارند. - نابرابری‌های طبیعی - معایب قشربندی - رقابت را در زندگی اجتماعی ضروری می‌دانند، اما از این نکتهٔ مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه، باید نقطهٔ شروع رقابت یکسان شود.
- (۳) قشربندی، توسط انسان‌ها پدید آمده و تداوم یا تغییر آن نیز به‌دست آن‌هاست. - روابط ظالمانهٔ میان افراد - طبیعی دانستن قشربندی - نقطهٔ شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود، انگیزهٔ رقابت از بین می‌رود و راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.
- (۴) قشربندی، توسط انسان‌ها پدید آمده و تداوم یا تغییر آن نیز به‌دست آن‌هاست. - مالکیت خصوصی - معایب قشربندی - نقطهٔ شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود، اما انگیزهٔ رقابت از بین می‌رود و راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.

۶۵- به ترتیب هر یک از موارد زیر، مربوط به کدام یک از رویکردهای نابرابری اجتماعی می‌باشد؟

- مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود.

- امکان رقابت برای افراد با طبقهٔ اجتماعی پایین وجود ندارد.

- نقطه پایان رقابت، عادلانه نیست.

(۲) سوم - اول - دوم

(۱) اول - دوم - اول

(۴) سوم - دوم - اول

(۳) اول - سوم - دوم

درس هفتم: نابرابری اجتماعی
درس هشتم: سیاست هويت
(تا پایان تنازع هويتها)
صفحه‌های ۷۱ تا ۹۱

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

جامعه‌شناسی (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

۶۶- به ترتیب، هریک از موارد زیر در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرند؟

الف	ب	ج
تفاوت اسمی	نابرابری طبیعی	نابرابری اجتماعی

- سیاه‌پوستان - سفیدپوستان

- خانه‌های گران قیمت - خانه‌های معمولی

- مدرک کارشناسی - مدرک کارشناسی ارشد

- ضریب هوشی ۱۲۰ - ضریب هوشی ۱۱۰

(۱) الف - ج - ب (۲) ب - ب - الف - ج (۳) ب - ج - ب - الف (۴) الف - ج - ج - ب

۶۷- به ترتیب، صحیح یا غلط بودن موارد زیر، در کدام گزینه به درستی مطرح شده است؟

- جامعه‌شناسی انتقادی از درون رویکرد تفسیری شکل گرفته است.

- مطابق دیدگاه عدالت اجتماعی، هر نقشی که مزایای اجتماعی بیشتری دریافت می‌کند، برای جامعه مهم‌تر است.

- جامعه‌شناسی انتقادی، پدیده‌ها را با ملاک‌های ارزشی همچون باید و نباید و ملاک‌های هنجاری مانند خوب و بد ارزیابی می‌کند.

- در رویکرد جدایی دانش از ارزش، تبیین، خلق و بازسازی واقعیت‌ها و تفسیر، کشف و بازخوانی ارزش‌ها دانسته می‌شود.

(۱) غ - غ - ص - ص (۲) ص - غ - غ - غ (۳) غ - ص - ص - غ (۴) ص - غ - ص - ص

۶۸- در ارتباط با رویکردهای جامعه‌شناسی، کدام موارد نادرست‌اند؟

(الف) جامعه‌شناسی تفسیری، بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کند.

(ب) جامعه‌شناسی انتقادی معتقد است تمام معانی و ارزش‌ها، ساخته اراده افراد و گروه‌ها است.

(ج) جامعه‌شناسان تبیینی معتقدند گاهی جهان اجتماعی و ساختارهای آن، سازندگان خود را زیر سلطه درمی‌آورند.

(۱) الف و ب (۲) ب (۳) ج (۴) الف و ج

۶۹- هریک از عبارتهای زیر، به کدام مفهوم «هویت» اشاره دارد؟

(الف) فشارهای سخت اجتماعی

(ب) ساختن یک فرهنگ مختلط

(ج) مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره مدرن

(۱) تکثرگرایی - الگوی تعارف - دیگچه همانندسازی (۲) همانندسازی - دیگچه همانندسازی - همانندسازی

(۳) الگوی تنازع - الگوی تعارف - همانندسازی (۴) تکثرگرایی - همانندسازی - دیگچه همانندسازی

۷۰- کدام گزینه، پاسخ صحیح سؤال‌های زیر است؟

(الف) در کدام دوران، سیاست همانندسازی هویت، مورد نقد قرار گرفت؟

(ب) کدام رویکرد، محصول دوران پسامدرن است؟

(ج) در اواخر قرن بیستم، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی چگونه شد؟

(۱) پسامدرن - سیاست هویت - هویت جایگزین قشربندی و کشمکش طبقاتی شد.

(۲) مدرن - مدل تکثرگرا - قشربندی و کشمکش جایگزین هویت شد.

(۳) پسامدرن - مدل تکثرگرا - تکثر و بی‌ثباتی جایگزین هویت شد.

(۴) مدرن - سیاست هویت - قشربندی و کشمکش جایگزین هویت شد.

جامعه‌شناسی (۱)

در این بخش، از میان سؤالات جامعه‌شناسی (۱) و جامعه‌شناسی (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤال‌های ۷۱ تا ۷۵ «یا» به سؤال‌های ۷۶ تا ۸۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

زندگی اجتماعی

(ارزیابی جهان‌های اجتماعی)

هویت

(هویت، بازتولید هویت اجتماعی)

صفحه‌های ۵۱ تا ۸۱

۷۱- به ترتیب، قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی جهان اجتماعی چگونه شکل می‌گیرد و آرمان‌ها، از چه طریقی تحقق

می‌یابند؟

- (۱) ارزش‌هایی که مردم به آن‌ها عمل می‌کنند. - ارزش‌هایی که مردم از آن‌ها جانب‌داری می‌کنند. - تعلیم و تربیت
- (۲) ارزش‌هایی که مردم به آن‌ها عمل می‌کنند. - ارزش‌هایی که مردم از آن‌ها جانب‌داری می‌کنند. - تشویق و تنبیه
- (۳) ارزش‌هایی که مردم از آن‌ها جانب‌داری می‌کنند. - ارزش‌هایی که مردم به آن‌ها عمل می‌کنند. - تعلیم و تربیت
- (۴) ارزش‌هایی که مردم از آن‌ها جانب‌داری می‌کنند. - ارزش‌هایی که مردم به آن‌ها عمل می‌کنند. - تشویق و تنبیه

۷۲- هریک از موارد زیر، به کدام بخش از هویت مربوط می‌شود؟

- سؤال کردن از دیگران در مورد نقاط قوت و ضعف خود

- راستگو بودن

- ایرانی بودن

- (۱) بخشی از هویت که به آن آگاهی نداریم. - ویژگی اکتسابی هویت - ویژگی اجتماعی و ثابت هویت
- (۲) بخش آگاهانه هویت - ویژگی اکتسابی هویت - ویژگی فردی و ثابت هویت
- (۳) بخش آگاهانه هویت - ویژگی انتسابی هویت - ویژگی اجتماعی و ثابت هویت
- (۴) بخشی از هویت که به آن آگاهی نداریم. - ویژگی انتسابی هویت - ویژگی فردی و متغیر هویت

۷۳- کدام موارد نادریست هستند؟

(الف) حق و باطل بودن ارزش‌ها و عقاید کلان درباره انسان و جهان را با روش‌ها و علوم تجربی نمی‌توان شناخت.

(ب) علوم اجتماعی، اگر علم را به معنای تجربی آن محدود کند، می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.

(ج) جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد می‌کنند.

(د) برخی از ویژگی‌های هویتی تغییر نمی‌کنند؛ مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی، دارایی و ... اوست.

(ه) هر جهان اجتماعی براساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.

(۱) الف - ب

(۲) ج - د - ه

(۳) ج - ب - الف

(۴) ب - د

۷۴- به ترتیب، هر عبارت با کدام گزینه مرتبط است؟

- به واسطه آن فرهنگ درونی می‌شود.

- به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شود.

- اگر جهان اجتماعی روش‌های مناسبی برای آن نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

(۱) تشویق و پاداش - تشویق و تنبیه - جامعه‌پذیری (۲) اقناع - تشویق و تنبیه - کنترل اجتماعی

(۳) تشویق و پاداش - تبلیغ و اقناع - کنترل اجتماعی (۴) اقناع - تنبیه و مجازات - کنترل اجتماعی

۷۵- به ترتیب، کدام یک در رابطه با «کنترل اجتماعی»، نادرست و در رابطه با «کژروی اجتماعی» و «هویت اجتماعی» درست است؟

(۱) مجموعه فعالیت‌هایی است که برای پذیرش فرهنگ و انطباق دادن افراد با انتظارات جامعه انجام می‌شود. - انسان بر اساس اختیار خود می‌تواند

هویت اجتماعی را نپذیرد. - جهان اجتماعی به هنگام تولد، آن فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد.

(۲) فرایندی است که برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌شود. - جامعه برای پیشگیری و کنترل آن، روش‌هایی دارد. - جهان اجتماعی

متناسب با موقعیتی که فرد در آن قرار گرفته، برای او شناسنامه‌ای در نظر می‌گیرد.

(۳) فرایند پذیرش فرهنگ است. - رفتارهایی است که خلاف عقاید، ارزش‌ها و قواعد و هنجارهای جامعه است. - آشنایی فرد با هویتی که جامعه برای

او در نظر گرفته، یک آشنایی تدریجی است.

(۴) امر به معروف و نهی از منکر، نقش مهمی را در آن بازی می‌کند. - انسان‌ها نمی‌توانند در مسیر قواعد و هنجارهای اجتماعی حرکت نکنند. - هر

فرد در جهان اجتماعی متولد می‌شود که به وسیله نسل‌های قبل از او ایجاد شده است.

جامعه‌شناسی (۲)

اگر به سؤال‌های ۷۱ تا ۷۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۷۶ تا ۸۰ پاسخ دهید.

فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی
(جامعه جهانی، تحولات نظام جهانی)
چالش‌های جهانی
(جهان دوقطبی)
صفحه‌های ۵۵ تا ۸۲

۷۶- پاسخ هریک از پرسش‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- از جمله پیامدهای اقتصاد تک‌محصولی در کشورهای استعمارزده چیست؟
- از جمله علل انتقال ثروت به سمت کشورهای غربی چیست؟
- علت انتقال برخی از صنایع وابسته به کشورهای استعمارزده چیست؟

- (۱) گرفته شدن قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی - سرمایه‌گذاری در کشورهای غربی - بالا آمدن سطح درآمد کشورهای استعمارزده
- (۲) وابستگی اقتصادی - سرمایه‌گذاری در کشورهای غربی - منافع بیشتر کشورهای استعمارگر
- (۳) گرفته شدن قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی - وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده - منافع بیشتر کشورهای استعمارگر
- (۴) وابستگی اقتصادی - وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده - بالا آمدن سطح درآمد کشورهای استعمارزده

۷۷- تمام گزینه‌های زیر صحیح هستند، به جز ...

- (۱) جهان غرب از طریق رسانه، فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی را مدیریت می‌کند.
- (۲) علوم انسانی غربی که بعد از رنسانس شکل گرفته است، زندگی آدمی را به گونه‌ای سکولار تعریف می‌کند.
- (۳) برخورد استعماری غرب، جوامع غیر غربی را از نظر اقتصادی و فرهنگی در موضع ضعف قرار داد.
- (۴) تمرکز قدرت رسانه در دست اقلیت، می‌تواند موجب تضعیف سازوکارهای دموکراسی گردد.

۷۸- به ترتیب، هر عبارت پیامد، علت و پیامد کدام گزینه است؟

- نه تنها آزادی معنوی، بلکه آزادی دنیوی افراد نیز از بین رفت.

- حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی

- شکل‌گیری نظریه‌هایی در چارچوب ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگ جدید غرب

- (۱) شکل‌گیری طبقه جدید - کارگران از همه قید و بندهای پیشین آزاد شده بودند. - حل چالش بلوک شرق و غرب
- (۲) شکل‌گیری طبقه جدید - عدم مقابله با قحطی ایرلند - نقد لیبرالیسم اولیه
- (۳) بهانه عدالت اقتصادی جوامع سوسیالیستی - حمایت و دستگیری از فقرا - حل چالش فقر و غنا
- (۴) بهانه عدالت اقتصادی جوامع سوسیالیستی - عدم مقابله با قحطی ایرلند - حل چالش فقر و غنا

۷۹- به ترتیب، کدام گزینه جدول زیر را کامل می‌کند؟

سوسیالیسم و کمونیسم	الف	ب	رویکرد مارکس
ج	آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند.	چالش درون فرهنگی، کلان و مقطعی	د

- (۱) نظریه پردازان لیبرال - فقر و غنا - جامعه‌گرا - سکولار بود و در چارچوب همان بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌های جامعه خود می‌پرداخت.
- (۲) اشتراک مالیتوس، ریکاردو، راسل - بلوک شرق و غرب - جامعه‌گرا - طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه‌داری می‌دانست.
- (۳) نظریه پردازان لیبرال - بلوک شرق و غرب - فردگرا - از نظر او حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری فقط با یک انقلاب قابل حل بود.
- (۴) اشتراک مالیتوس، ریکاردو، راسل - فقر و غنا - جامعه‌گرا - طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه‌داری می‌دانست.

۸۰- به ترتیب، هر عبارت مربوط به کدام یک از افراد است؟

الف) در نقد لیبرالیسم اولیه، از دو مفهوم آزادی مثبت و منفی سخن گفته است.

ب) مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بود در همین جهت از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کرد.

ج) افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌دانست.

د) حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری را فقط با یک انقلاب قابل حل می‌دانست.

- (۱) جان راسل - ریکاردو - آیزایا برلین - مارکس
- (۲) آیزایا برلین - جان راسل - ریکاردو - مارکس
- (۳) جان راسل - ریکاردو - مارکس - آیزایا برلین
- (۴) ریکاردو - جان راسل - مارکس - آیزایا برلین

روان‌شناسی

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تفکر (۱) حل مسئله
تفکر (۲) تصمیم‌گیری
صفحه‌های ۱۱۲ تا ۱۵۷

۸۱- احتمال این که دانش‌آموزی با «مسئله خوب تعریف نشده» مواجه شود در کدام دروس بیشتر است؟

- (۱) ریاضی و دینی (۲) روانشناسی و تاریخ (۳) زمین‌شناسی و فیزیک (۴) زیست‌شناسی و شیمی

۸۲- در رابطه با عوامل مؤثر در حل مسئله کدام عبارت نادرست است؟

(۱) نوع نگاه حل‌کننده مسئله، باعث می‌شود تا فرد در حافظه خود اطلاعات مرتبط با آن نگاه خاص را به‌خاطر بسپارد.

(۲) اقدامات احتمالی فرد جهت حل مسئله، تحت‌الشعاع نگاه خاص او می‌باشد.

(۳) بن‌بست، زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کننده مسئله، از طریق تجارب گذشته خود، قادر به حل مسائل نباشد.

(۴) وقتی سماجت بر حل مسئله برای مدت زمان طولانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند، فراموش می‌شوند.

۸۳- نوع تعارض در عبارت: «سارا برای کاهش درد مفاصل خود، باید آمپول تزریق کند اما متاسفانه از آمپول می‌ترسد.» به ترتیب در کدام گزینه مشهود

می‌باشد؟

- (۱) گرایش - گرایش (۲) اجتناب - اجتناب (۳) گرایش - اجتناب (۴) اجتناب - گرایش

۸۴- کدام عبارت به «جریان و فرایندی بودن حل مسئله» اشاره دارد؟

(۱) شخصی دچار سردردهای متعدد می‌شود و بعداً می‌فهمد که منشأ روان‌شناختی دارند، اما به جای مراجعه به روان‌درمانگر یا روان‌پزشک سعی دارد از داروهای متعدد برای بهبودی خود استفاده کند.

(۲) شخصی می‌داند که برای ساختن خانه با کمبود منابع مالی، مواجه است؛ بنابراین تمهیداتی برای این امر اندیشیده است.

(۳) شخصی دچار دردهای شکمی می‌شود و بررسی‌های پزشکی از وجود هیچ مشکلی خبر نمی‌دهند. معلوم می‌شود مشکل او دارای علت روان‌شناختی است؛ او با کمک گرفتن از یک روان‌درمانگر سعی در حل آگاهانه مسئله خود دارد.

(۴) شخصی در موقعیت بدی گیر کرده و اصلاً دقیقاً نمی‌داند هدفش چیست و باید به کجا راه ببرد.

۸۵- پیامد نبود هریک از ویژگی‌های زیر در حل مسئله کدام است؟

- هدفمندی

- شناسایی توانایی‌ها

- مشخص کردن مبدأ

(۱) بی‌انگیزگی در پیدا کردن راه‌حل - استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی - عدم شناسایی هدف

(۲) درک ناقص از مسئله - عدم دستیابی فوری به هدف - عدم شناسایی هدف

(۳) استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی - عدم دستیابی فوری به هدف - عدم شناسایی موانع احتمالی

(۴) درک ناقص از مسئله - استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی - عدم شناسایی موانع احتمالی

۸۶- کدام یک از ابیات زیر یادآور تنها سبک کارآمد تصمیم‌گیری است؟

- (۱) دنبال تو بودن اگر از جانب ما نیست
با غمزه بگو تا دل مرهم نستاند
- (۲) هر که بی‌مشورت کند تدبیر
غالبش بر غرض نیاید تیر
- (۳) دریاب دمی که می‌توانی
بشتاب که عمر در شتاب است
- (۴) مرا به عشق تو اندیشه از ملامت نیست
وگر کنند ملامت نه بر من تنهاست

۸۷- چه زمانی حین تصمیم‌گیری خود، ملاک خطر را مدنظر قرار می‌دهیم؟

- (۱) هنگام طی کردن مسیر، صرفاً به دلیل پرداخت هزینه‌های قبلی
- (۲) هنگام نداشتن خرد و دانش کافی در رابطه با آن تصمیم
- (۳) هنگام عدم وجود اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری
- (۴) هنگام داشتن هزینه‌هایی بالا برای تصمیم‌گیری

۸۸- کدام گزینه در مورد عالی‌ترین مرتبه شناخت صحیح نیست؟

- (۱) رابطه بین حل مسئله و تصمیم‌گیری، عموم و خصوص مطلق است.
- (۲) امام علی (ع) در حکمت ۲۷۴ نهج‌البلاغه، شرط تصمیم‌گیری را رسیدن به یقین می‌داند.
- (۳) در سؤالات چهارگزینه‌ای چون با اولویت‌ها سروکار داریم، فعل شناختی‌ای که رخ می‌دهد، تصمیم‌گیری است.
- (۴) برای حل یک سؤال تشریحی، باید پاسخ آن بازآفرینی شود.

۸۹- «کاو» می‌خواهد مقاله‌ای در مورد متون ادبی کلاسیک فارسی بنویسد. او بعد از بررسی ویژگی‌های چند متن، «شاهنامه فردوسی» را به عنوان موضوع

مقاله خود برمی‌گزیند و پس از آن به مطالعه روش نوشتن یک مقاله علمی و تحقیق‌های قبلی در مورد شاهنامه می‌پردازد. کدام اقدام او با مرحله

تصمیم‌گیری مورد نظر متناسب است؟

- (۱) انتخاب شاهنامه به عنوان موضوع تحقیق ← مرحله چهارم تصمیم‌گیری
- (۲) بررسی ویژگی‌های متون ادبی مختلف ← مرحله دوم تصمیم‌گیری
- (۳) مطالعه روش نوشتن مقاله علمی ← مرحله ششم تصمیم‌گیری
- (۴) بررسی تحقیق‌های قبلی در مورد شاهنامه ← مرحله پنجم تصمیم‌گیری

۹۰- «روان‌شناسی طبق بررسی‌هایی که روی چند نفر از مراجعین خود انجام داده است، به نظریه‌ای در خصوص علت «اضطراب اجتماعی» رسیده است. او

خیلی مشتاق است این نظریه را برای درمان افراد مبتلا به این اختلال به کار گیرد و در نتیجه به دنبال پژوهش‌هایی می‌گردد که به این عامل، به عنوان

عامل اصلی این اختلال، توجه کرده باشند تا بتواند نظر خود را مستند سازد.» در این مثال چه عاملی ممکن است تصمیم‌گیری او را در خصوص اعتبار

نظریه‌اش مخدوش کند؟

- (۱) کوچک شمردن خود (۲) سوگیری تأیید (۳) اعتماد افراطی (۴) کنترل نکردن هیجانات

برنامه راهبردی دوازدهم انسانی - ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲

نام پروژه و هدف پروژه	تاریخ آزمون	نموار پیشروی	علوم و فنون ادبی ۳	ریاضی و آمار ۳	علوم و فنون ادبی ۳	عربی، زبان قرآن ۳	پیشروی سریع تر			عربی، زبان قرآن ۳	ریاضی و آمار ۳	علوم و فنون ادبی ۳	عربی، زبان قرآن ۳
							عربی، زبان قرآن ۳	علوم و فنون ادبی ۳	ریاضی و آمار ۳				
پروژه پنجم شروع نهمسال دوم (پیشروی پایه و دوازدهم)	۴ اسفند (پیشروی پایه و دوازدهم)	نهمسال دوم دوازدهم رتبه آبی، نهمسال دوم دوازدهم رتبه سبز، نهمسال دوم دوازدهم رتبه قرمز	دوایله همدنی ۸۵ تا ۷۳ صفحه	رشته ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ ۹۴ تا ۷۶ صفحه	سبکخطی دوره سبزه و انگلیز اسلامی وزن مرثیه نهمالی ۱۱۱ تا ۹۵ صفحه	پنجم الفباییه درس ۲ صفحه ۷۰ تا ۵۳	فصل سوم (درس های ۱ تا ۷) ۹۰ تا ۷۵ صفحه	علوم و فنون ادبی ۲	عربی، زبان قرآن ۲	عربی، زبان قرآن ۲	فصل سوم (درس های ۱ تا ۷) ۹۰ تا ۷۵ صفحه	علوم و فنون ادبی پایه	عربی، زبان قرآن پایه

تاریخ آزمون	نموار پیشروی	جامعه شناسی ۳	تاریخ ۳	جغرافیا ۳	پیش روی سریع تر	نموار پیشروی		زوج کتاب جامعه شناسی پایه (در هر نهمسال یک مجموعه را انتخاب کنید)	زوج کتاب تاریخ پایه (در هر نهمسال یک مجموعه را انتخاب کنید)	زوج کتاب جغرافیای پایه (در هر نهمسال یک مجموعه را انتخاب کنید)
						زوج کتاب جامعه شناسی پایه (در هر نهمسال یک مجموعه را انتخاب کنید)	زوج کتاب تاریخ پایه (در هر نهمسال یک مجموعه را انتخاب کنید)			
۴ اسفند (پیشروی پایه و دوازدهم)	نهمسال دوم دوازدهم رتبه آبی، نهمسال دوم دوازدهم رتبه سبز، نهمسال دوم دوازدهم رتبه قرمز	درس هشتم: سلامت اجتماعی	درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن (از پایان جنگ جهانی دوم)	درس پیشرو دگرها و انواع محیط های طبیعی	درس مهم اولاد اسلامی	درس پیشرو دگرها و انواع محیط های طبیعی	درس پیشرو دگرها و انواع محیط های طبیعی	فصل سوم: جغرافیای فصل سوم: ایران در عصر پهلوی (درس های ۱ تا ۷) ۹۰ تا ۷۵ صفحه	فصل سوم: جغرافیای فصل سوم: ایران در عصر پهلوی (درس های ۱ تا ۷) ۹۰ تا ۷۵ صفحه	فصل سوم: جغرافیای فصل سوم: ایران در عصر پهلوی (درس های ۱ تا ۷) ۹۰ تا ۷۵ صفحه

تاریخ آزمون	نموار پیشروی	فلسفه دوازدهم	فلسفه دوازدهم	منطق	فلسفه یازدهم	نموار پیشروی	پیشروی سریع تر		اقتصاد
							فلسفه دوازدهم	فلسفه دوازدهم	
۴ اسفند (پیشروی پایه و دوازدهم)	نهمسال دوم دوازدهم رتبه آبی، نهمسال دوم دوازدهم رتبه سبز، نهمسال دوم دوازدهم رتبه قرمز	درس هشتم: عقل مر فلسفه (فلسفه دوم)	درس نهم: آغاز فلسفه در جهان اسلام	فلسفه غربی و فلسفه اسلامی (۱) چستی اسکان (۲) چستی اسکان (۳) صفحه ۸۲ تا ۶۹	دوم و یازدهم (درس های: ۱ تا ۱۰)	دوم و یازدهم (درس های: ۱ تا ۱۰)	فلسفه دوازدهم	فلسفه دوازدهم	اقتصاد

برنامه راهبردی منابع درس های اختصاصی پایه دوازدهم انسانی - ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲

تاریخ آزمون	ریاضی و آمار ۳	علوم و فنون ادبی ۳	عربی زبان قرآن ۳	جامعه شناسی ۳	تاریخ ۳	جغرافیا ۳	فلسفه دوازدهم	اقتصاد	روان شناسی

دفترچه شماره (۲)

صبح جمعه

۱۴۰۲/۱۱/۲۰

آزمون ۲۰ بهمن ماه ۱۴۰۲

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

ساعت ۹:۳۰ تا ۱۱ صبح

۱۱۰ سؤال (۷۵ سؤال اجباری + ۳۵ سؤال اختیاری)

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده ترازوی به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	
عربی، زبان قرآن	۶	۵	۳	۲	۱	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
تاریخ و جغرافیا	۷	۶	۴	۲	۱	
فلسفه و منطق	۶	۵	۳	۲	۱	
اقتصاد	۷	۵	۴	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۲) و (۳)	۲۰	۹۱	۱۱۰	۲۰
۲	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	عربی، زبان قرآن (۳)	۱۰	۱۱۱	۱۲۰	۱۰
۳	اجباری	تاریخ (۳)	۵	۱۲۱	۱۲۵	۵
۴	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	تاریخ (۳)	۵	۱۲۶	۱۳۰	۵
۵	انتخابی (زوج درس)	تاریخ (۱)	۵	۱۳۱	۱۳۵	۵
		تاریخ (۲)	۵	۱۳۶	۱۴۰	
۶	اجباری	جغرافیا (۳)	۵	۱۴۱	۱۴۵	۵
۷	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	جغرافیا (۳)	۵	۱۴۶	۱۵۰	۵
۸	انتخابی (زوج درس)	جغرافیا (۱)	۵	۱۵۱	۱۵۵	۵
		جغرافیا (۲)	۵	۱۵۶	۱۶۰	
۹	اجباری	فلسفه دوازدهم	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۱۰
۱۰	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	فلسفه دوازدهم	۵	۱۷۱	۱۷۵	۵
۱۱	اجباری	منطق	۵	۱۷۶	۱۸۰	۵
۱۲	اجباری	فلسفه یازدهم	۱۰	۱۸۱	۱۹۰	۱۰
۱۳	اجباری	اقتصاد	۱۰	۱۹۱	۲۰۰	۱۰

پدیدآوردگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، محمدابراهیم تونزندهجانی، آروین حسینی، علی حسینی نوه، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، فرشید کریمی، امیر محمودیان، محمد نظامی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، محمدامین داداش فام، سید علیرضا علویان، فرهاد علی نژاد، مجتبی فرهادی، یاسین مهدیان، شیوا نظری
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آرزتا بیدقی، کوثر شاه حسینی، فاطمه صفری، حبیبه محبی، سمیه محمدی مصری، سید محمد مدنی دینانی، آرش مرتضائی فر
روان‌شناسی	محمد حبیبی، محمد صمدی زاداسفنگره، نیلوفر طالبی، مهسا عفتی
عربی زبان قرآن	محمود بادبرین، ولی برجی، ابوالفضل تاجیک، علی رسولی، حسین رضائی، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قاندامینی، مرتضی کاظم‌شیرودی، روح‌الله گلشن، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی، خالد مشیرپناهی، آیدین مصطفی‌زاده، فاطمه منصورخاکی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	علیرضا پدرام، صفا حاضری، علیرضا رضایی، امیرحسین کاروین، علی محمد کریمی، محمد ملک‌آبادی‌زاده، جواد میربلوکی، رؤیا نیلچی، میلاد هوشیار
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، سبا جعفرزاده صابری، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌نقا، موسی سیاهی، حمید سودیان، فرهاد قاسمی‌نژاد، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	مبین خزینی، آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، مهدی کاردان

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنگور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونزندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، آروین حسینی، علی مرشد	—	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	یاسین مهدیان	سپیده فتح‌اللهی	فریبا رتوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه حسینی	کوثر شاه حسینی	—	آرش مرتضائی فر، مهتاب شیرازی	سجاد حقیقی‌پور
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی نژاد، سعیده سعیدی	محمد صمدی زاداسفنگره	محمدصدرا پنجه‌پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	—	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهره دامیار	زهره دامیار	—	فاطمه عزیزی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	علیرضا نصیری	فرهاد علی نژاد	محمدعلی یوسفی	سوگند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	مرتضی عزیزی	—	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

عربی زبان قرآن (۳) و (۲)

باسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

عربی (۳):

ثَلَاثَ فِصَلٍ قَصِيرَةٍ
(متن و قواعد درس ۳)
صفحه‌های ۳۷ تا ۴۶

عربی (۲):

تَأْتِيرُ اللُّغَةَ الْفَارْسِيَّةَ
عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ
الْصَّدَقُ
درس‌های ۴ و ۵

■ ■ عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۹۱ - ۹۸)

۹۱- ﴿ أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا فَعَصَى فِرْعَوْنَ الرَّسُولَ ﴾:

(۱) به‌سوی فرعون رسولی فرستادیم و فرعون از آن رسول نافرمانی کرد!

(۲) رسولی را برای فرعون ارسال کردیم و فرستاده از فرعون تبعیت نکرد!

(۳) برای فرعون پیامبر را مبعوث کردیم و فرعون بر آن پیامبر عصیان کرد!

(۴) پیامبری را به‌سوی فرعون مبعوث کردیم و آن پیامبر بر فرعون عصیان کرد!

۹۲- « فِي أَحَدِ أَيَّامِ الصَّيْفِ أَوْصَلَ شَابٌّ نَفْسَهُ إِلَى أَصْدِقَائِهِ الْكَثِيرِينَ وَ عَزَمَ أَنْ يَسْبِغَ مَعَهُمْ فِي الْبَحْرِ وَلَكِنْ ضَغْطَ الْمَاءِ

الشَّدِيدِ لَمْ يَكُنْ يَسْمَحُ لَهُمْ فَأَخَذُوا يَعُودُونَ إِلَى الشَّطَأَى! »:

(۱) در یکی از روزهای تابستان جوانی خود را به دوستان بسیار خویش رساند و تصمیم گرفت با آنان در دریا شنا کند ولی فشار

شدید آب به آن‌ها اجازه نمی‌داد، پس شروع کردند به بازگشت به سمت ساحل!

(۲) یک جوان در یکی از روزهای تابستان خود را به دوستان زیادش رساند و تصمیم گرفت با آنان در دریا شنا کند اما فشار

بسیار شدید آب به آن‌ها اجازه نداد، پس شروع به بازگشت به سمت ساحل کردند!

(۳) در روزی از روزهای تابستان یک جوانی خود را به بسیاری از دوستان خودش رساند و تصمیم گرفت با آن‌ها در دریا شنا

کند اما فشار شدید آب به آن‌ها اجازه نمی‌داد، پس شروع کردند به بازگشت به سمت ساحل!

(۴) جوانی در یکی از روزهای تابستان به دوستان بسیار خود رسید و مصمم بود با آن‌ها در دریا شنا کند ولی فشار شدید آب به

آن‌ها اجازه نداد بود، پس اقدام به برگشت به سوی ساحل کردند!

۹۳- « وَجَدْتُ الشَّمْسَ أَقْوَى مَصْدَرٍ يَكْفِينَا نُورُهَا وَ حَرَارَتُهَا، دُونَ أَنْ تَقْرُبَ إِلَيْنَا أَوْ تَبْتَدِعَ عَنَّا! »:

(۱) دیدم خورشید قویترین منبع است که نور و حرارتش، بدون این‌که به ما نزدیک و یا از ما دور شود برایمان کافی است!

(۲) خورشید را پُر انرژی‌ترین منبع یافتم که نورش و حرارتش برایمان کافی است، بدون نزدیکی به ما و دوری از ما!

(۳) خورشید را نیرومندترین منبعی یافتم که نور و حرارت آن، بی‌آنکه به ما نزدیک شود و یا از ما دور شود برای ما کافی

می‌باشد!

(۴) این خورشید قدرتمندترین منبعی است که نور و حرارتش برای همه ما کافی می‌باشد بدون آنکه بتواند نزدیک به ما یا دور

از ما شود!

۹۴- « مَا أَجْلَسَ أَحَدًا عِنْدَهُ إِلَّا بَنَتَهُ الصُّغْرَى وَ هَذَا سَبَبُ إِزْعَاجِ أَوْلَادِهِ الْآخَرِينَ إِنَّ أَبَاهُمْ لَمْ يُفَرِّقْ بَيْنَهُمْ حَتَّى الْآنَ وَ إِنَّ كَانِ

حُبُّ الْآبَاءِ لِيَنَاتِهِمْ حُبًّا آخَرًا! »:

(۱) فقط دختر کوچکترش را نزد خود نشاند و این باعث شد فرزندان دیگر آزرده شوند پدرشان تاکنون بین آن‌ها فرق نگذاشته

است هرچند که علاقه پدران به دختران خود علاقه‌ای دیگر باشد!

(۲) کسی را بجز دختر کوچکش نزد خود نشاند و این سبب آزرده‌گی فرزندان دیگرش شد، چرا پدرشان بین آن‌ها تابه‌حال فرق

می‌گذاشت؟ اگرچه علاقه پدران به دختران علاقه دیگری است!

(۳) بجز دختر کوچکترش کسی را نزد خود نشاندید و این باعث ناراحتی فرزندان دیگرش شد، تاکنون پدرشان بینشان تفاوت

نگذاشته است، هرچند که عشق پدران نسبت به دخترانشان عشق دیگری باشد!

(۴) تنها دختر کوچکتر خود را نزدش نشاند و این سبب آزرده شدن فرزندان دیگرش گردید، برای چه پدرشان الآن بین آن‌ها فرق

می‌گذارند؟ اگرچه پدران عشقی دیگر به دخترانشان دارند!

۹۵- « قد تَغَيَّرَ تَلْفَظُ بَعْضِ الْمَفْرَدَاتِ الْأَجْنِبِيَّةِ فِي اللُّغَاتِ الْمُخْتَلَفَةِ بِسَبَبِ كَثْرَةِ اسْتِعْمَالِهَا بَيْنَ النَّاسِ وَ تَبَدَّلَتْ أَيْضاً عِدَّةُ حُرُوفِ مِنْهَا إِلَى حُرُوفٍ قَرِيبَةٍ مِنْ مَخَارِجِهَا! »:

- (۱) گاهی تلفظ بعضی از کلمات بیگانه در زبان‌های مختلفی به علت زیادی استعمالشان میان مردم تغییر می‌کند و تعدادی از حروفشان هم به حروفی نزدیک به مخارج آنها تبدیل می‌شوند!
- (۲) تلفظ برخی از واژگان بیگانه در زبان‌های مختلف به دلیل زیادی کاربردشان میان مردم تغییر یافته و چندین حرف از آنها نیز به حروفی نزدیک به مخارج آنها تبدیل گشته‌اند!
- (۳) گاهی در زبان‌هایی مختلف تلفظ بعضی از کلمات بیگانه به سبب کاربرد زیادشان بین مردم تغییر می‌یابد و چندین حرف آنها به حروفی نزدیکتر به مخارج آنها تبدیل می‌شوند!
- (۴) تلفظ برخی از کلمات خارجی در زبان‌های مختلف به سبب کاربرد زیادشان نزد مردم تغییر کرده و تعدادی از حروفشان را به حرف‌هایی نزدیک به مخارج آنها تبدیل کرده‌اند!

۹۶- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (۱) يُحَكِّي أَنْ شَابًا كَذَابًا كَانَ يَتَظَاهَرُ بِالْعَرَقِ لَكِي يَضْحَكَ عَلَى أَصْحَابِهِ! : حکایت می‌کنند که جوانی بسیار دروغگو به غرق شدن وانمود می‌کرد تا به دوستانش بخندد!
- (۲) أَنْقَذُوا ذَلِكَ الطِّفْلَ الصَّغِيرَ بِسُرْعَةٍ فَإِنَّهُ يَكَادُ يَغْرُقُ! : آن کودک کوچک را به سرعت نجات دادند، زیرا او نزدیک بود غرق شود!
- (۳) لَمْ يَنْظُرُونَ إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِ وَ لَا يَلْتَفِتُونَ إِلَى صِدْقِ حَدِيثِهِ! : برای چه به زیادی نمازش نگاه می‌کنند و به راستگویی او توجه نمی‌کنند!
- (۴) أَسْأَلُكَ أَنْ تُسَامِحَنِي، سَابَدَلْ لَكَ بِطَاقَةِ الشَّحْنِ! : از تو می‌خواهم که مرا ببخشی، کارت شارژ را حتماً عوض خواهم کرد!

۹۷- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (۱) رُبَّمَا يَأْكُلُ الْآخِرُونَ مِنْ ثَمَرَاتِ أَشْجَارٍ نَعْرَسُهَا! : چه بسا دیگران از میوه‌های درختانی بخورند که آن را می‌کاریم!
- (۲) إِنْ تَكُونُوا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ تَغْضُّ عْيُونَكُمْ عَنِ الْمَحَارِمِ! : اگر از افراد باایمان باشید، چشمانتان از حرام‌ها برهم نهاده می‌شود!
- (۳) عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِ عَمِيلِ الْعَدُوِّ الْفَظِّ! : بر شما لازم است که از اطراف مزدوران تندخوی دشمن پراکنده شوید!
- (۴) قَرَأْتُ قِصَصَ حَيَاةِ مُلُوكِ إِيرَانَ إِلَّا قِصَّةَ أَنْوَشِرَوَانَ! : از میان داستان‌های زندگی پادشاهان ایران، فقط داستان انوشیروان را خواندم!

۹۸- « درختی را که در حیاط بزرگ خانه پدر بزرگم کاشتم، فقط بعد از ده سال میوه می‌دهد! »؛ عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (۱) الشَّجْرَةُ الَّتِي غَرَسْتُهَا فِي سَاحَةِ بَيْتِ جَدِّي الْكَبِيرَةِ لَا تُثْمِرُ إِلَّا بَعْدَ عَشْرِ سَنَوَاتٍ!
- (۲) الشَّجْرَةُ الَّتِي غُرِسَتْ فِي سَاحَةِ مَنْزَلِ جَدِّي الْكَبِيرَةِ تُثْمِرُ إِلَّا بَعْدَ عَشْرَةِ أَعْوَامٍ!
- (۳) لَا تُثْمِرُ شَجْرَةٌ غَرَسْتُهَا فِي سَاحَةِ مَنْزَلِ جَدِّي الْكَبِيرَةِ إِلَّا بَعْدَ عَشْرِينَ سَنَةً!
- (۴) لَا تُثْمِرُ شَجْرَةٌ كَبِيرَةٌ غَرَسْتُهَا فِي سَاحَةِ بَيْتِ جَدِّي إِلَّا بَعْدَ عَشْرَةِ أَعْوَامٍ!

■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٩٩ - ١٠٣) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

قام أحد علماء الأحياء البحريّة بتجربة، وضع سمكة قرش كبيرة في حوض مائيّ، و أضافَ بعد ذلك مجموعة من الأسماك الصغيرة كطعم للقرش. و كما هو متوقّع فقد هجم القرش على الأسماك الصغيرة و أكلها كلّها. بعد ذلك، وضع العالم فاصلاً زجاجياً قسّم به الحوض إلى قسمين متساويين، فجعل الأسماك الصغيرة في أحد الجانبين، وسمكة القرش في الجانب الآخر، هجم القرش في الحال، لكنّه في هذه المرّة اصطدم بالفاصل الزجاجيّ، إنّه استمرّ في المحاولة دون ملل، كانت الأسماك الصغيرة تسبح بهدوء و أمان. و بعد مرور عدّة ساعات استسلم القرش أخيراً و توقّف عن المحاولة. تمّ تكرار التجربة مرّات عديدة، و كانت عدوانيّة القرش تقلّ في كلّ مرّة، إلى أن استسلم تماماً و توقّف عن مهاجمة الأسماك الصغيرة، عندما أزال عالم الأحياء اللّوح الزجاجيّ، لم يُبادر القرش بالهجوم هذه المرّة أيضاً، فقد أصبح مؤمناً تماماً بوجود حاجز خفيّ بينه و بين الأسماك الصّغيرة.

٩٩- ما هو الذي يتوقّع العالم؟؛ عيّن الصحيح:

- (١) وضع سمكة قرش كبيرة في حوض مائيّ!
 (٢) مجموعة من الأسماك الصغيرة كطعم للقرش!
 (٣) هجوم القرش على الأسماك الصغيرة و أكلها!
 (٤) كما هو متوقّع أنّ الأسماك الصغيرة لها طعم كالقرش!
 ١٠٠- ماذا فعل القرش بعدما جعل العالم فاصلاً؟

- (١) سبّح بهدوء و أمان!
 (٢) حاول دون ملل للنجاح!
 (٣) استمرّ في هجومه على الأسماك!
 (٤) سعى للاصطدام بالفاصل الزجاجيّ!

١٠١- عيّن ما لا نستنتج من النصّ:

- (١) كثيرون هم من يفقدون الأمل تماماً بعد تلقّيهم الصدمات و فشلهم عدّة مرّات!
 (٢) بعض الأحياء نحن نفصل البقاء مُتقلّين بهزائم الماضي، و لن ننجح أبداً!
 (٣) قد ننبي في عقولنا موانع وهمية، في حين أنّها ستكون موجودة بعد الآن!
 (٤) علينا المحاولة، فالنجاح قد يكون لنا بعد خطوة واحدة فقط!

■ عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفي (١٠٢ و ١٠٣)

١٠٢- « مجموعة - استسلم - قسّم - قام »:

- (١) مجموعة: اسم - مفرد - نكرة - اسم المفعول من فعلٍ ليس له حرف زائد - معرب / نائب الفاعل و مرفوع
 (٢) قام: فعل - ماضٍ - للغائب (= للمفرد المذكّر الغائب) - ليس له حرف زائد / فاعله «أحد»؛ و الجملة فعلية
 (٣) قسّم: مزيد ثلاثي؛ مصدره «تقسيم» - يحتاج إلى المفعول - لا تتغيّر حركة آخره / فعل و مع فاعله جملة فعلية
 (٤) استسلم: فعل ماضٍ - مزيد ثلاثي، من باب «استفعال»، و مصدره: استسلام / فعل و فاعله «القرش»؛ الجملة فعلية

١٠٣- « توقّف - تكرار - مؤمن - أزال »:

- (١) تكرار: اسم - مفرد - مذكّر - معرب / فاعل و مرفوع؛ مضاف إلى «التجربة»
 (٢) مؤمن: اسم - مفرد - مذكّر - اسم الفاعل من فعلٍ له حرف زائد - نكرة - معرب
 (٣) توقّف: فعل ماضٍ - للغائب - مزيد ثلاثي من بابٍ له حرفان زائدان / فعل و فاعل
 (٤) أزال: فعل - ماضٍ - للمفرد المذكّر - مجرد ثلاثي - متعدّد - للمعلوم / فعل و فاعله «عالم»

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۱۰۴ - ۱۱۰)

۱۰۴- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) تَبَادُلُ الْمُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ يَجْعَلُهَا غَنِيَّةً فِي الْأَسْلُوبِ وَ النَّيَّانِ!
- (۲) كَانَتْ سَارَا تُحَدِّثُ أَخَاهَا وَلَكِنَّهُ مَا انْتَقَتَ إِلَيْهَا وَ هَذَا سَبَبُ الْإِنْزِعَاجِ بَيْنَهُمَا!
- (۳) أَلْفَ الدُّكْتُورِ أَلْتونجِي كِتَابًا وَ سَمَاهُ مُعْجَمَ الْمُعْرَبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ!
- (۴) بَلَغَ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا لَمْ يَبْلُغْهُ الْكَاذِبُ بِاحْتِيَالِهِ فَالْصِّدْقُ مِنْ صِفَاتِ الْمُؤْمِنِينَ!

۱۰۵- « تجري الرياح بما لا تشتهي السفن »؛ عین الأبعد للمفهوم:

- (۱) در دایره قسمت، ما نقطه تسلیمیم
- (۲) در خرابات طریقت ما به هم منزل شویم
- (۳) مکن به نامه سیاهی، ملامت من مست
- (۴) بادِ ما و بُودِ ما، از داد توست

- (۱) لطف آنچه تو اندیشی، حکم آنچه تو فرمایی!
- (۲) کاین چنین رفته است در عهد ازل تقدیر ما!
- (۳) که آگه است که تقدیر بر سرش چه نوشت؟!
- (۴) هستی ما جمله از ایجاد توست!

۱۰۶- عین عبارة يُترجم فيها حرف «ال» كإسم إشارة:

- (۱) رأيتُ معلماً يذهب إلى المدرسة مسروراً؛ ذلك المعلم تكلم عن درسه الحديث!
- (۲) ذهبت إلى غابات مازندران في الأسبوع الماضي؛ الغابات و طبيعتها جميلة جداً!
- (۳) رأيتُ فلاحين يذهبون إلى الغابة ليغرسوا الأشجار؛ غرس الفلاحون الأشجار الكثيرة!
- (۴) الصين دولة كانت قد واجهت فيروس كورونا للمرة الأولى؛ في الأيام التالية الدول الأخرى واجهتها!

۱۰۷- عین عبارة لا تشتمل على فعل يُترجم بشكليين:

- (۱) نحنُ قرأنا مقالةً عن تدريس أسلوب الشرط طُرحت فيها أساليب رائعة!
- (۲) يغرسُ صديقي المزارع أشجاراً في مزرعته تُعطي أثماراً كثيرة و مفيدة!
- (۳) نحنُ سمعنا صوتاً عجبياً في تلك الغابة يقتربُ منا لحظةً بعد لحظة!
- (۴) إذا ظننت أنك تقدرُ على اكتساب رضا الناس فأنت مُخطئٌ جداً!

۱۰۸- عین جملة تصف اسم الفاعل:

- (۱) حصل المسلمون على علوم مُختلفة لم نشاهد مثلها في الماضي!
- (۲) يحترم المعلمُ طلبة يتعلمون منه طرق التربية و الأدب!
- (۳) تحمّل مشقّات تواجهها في مسير تقدّمك في الحياة!
- (۴) لكلّ شاعرٍ أبيات خلّابة تجذبُ جميع الناس!

۱۰۹- عین عبارة يُمكن أن نترجمها دون حرف النفي أيضاً:

- (۱) لا يُحبُّ زملائي اللّغة الفرنسيّة إلاّ واحداً منهم!
- (۲) لم يتعلّم أحدُ زملائي لغة أخرى لا اللّغة الإنجليزيّة!
- (۳) لا يُحبُّ اللّغة العربيّة إلاّ أحدُ أصدقائي المُقرّبين!
- (۴) لَن أشتري من سوق الكتب شيئاً إلاّ مُعجماً إنجليزيّاً!

۱۱۰- عین أداة «إلا» و هي بمعنى «فقط»:

- (۱) لا تُقلّ كلاماً لا نفع لك فيه إلاّ الحقّ و إن كان عليك!
- (۲) يا فلاحُ؛ ألا تعلمُ ألا تُثمرُ فسيلة الجوز قبل عشر سنوات!
- (۳) لم يُقبَل الأباءُ بناتهم في حفلة يوم الأربعاء إلاّ واحداً منهم!
- (۴) لم يُصدّق قولها إلاّ جماعة من المسلمين فأخذوها عند نبيهم!

عربی زبان قرآن (۳) - پیش روی سریع تر

باسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی (۳):

ثلاث قصص قصيرة
(قواعد و تمرین‌های درس ۳)
صفحه‌های ۴۳ تا ۵۲

■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة من أو إلى العربية (۱۱۱ - ۱۱۳)

۱۱۱- « أفضل الأناسي للتعليم هم الأنبياء الذين علموا الناس ما يحتاجون للسعادة و فقهوا الجاهلين بعلمهم! »:

- (۱) بهترین انسان‌ها برای یاد دادن همان پیامبرانی هستند که به مردم آنچه را که برای خوشبختی احتیاج داشتند، یاد دادند و با علم آن‌ها نادانان دانا شدند!
- (۲) بهترین انسان‌ها برای آموختن همان پیامبرانی‌اند که به مردم نیازهایشان برای سعادت را یاد دادند و با علمشان نادان‌ها دانا شدند!
- (۳) بهترین انسان‌ها برای آموزش همان پیامبرانی هستند که به مردم آنچه را برای خوشبختی نیاز دارند، یاد دادند و با علم خود نادانان را دانا کردند!
- (۴) انسان‌هایی که برای آموختن بهترین هستند، همان پیامبرانی‌اند که به مردم آنچه را برای سعادت نیاز دارند، یاد دادند و نادان‌ها را با علمشان دانا کردند!

۱۱۲- « نعلم أنّ هذه مباراة مهمة فإن نتأخر عده دقائق يمتلي الملعب من المتفرجين! »:

- (۱) ما می‌دانیم قطعاً این مسابقه‌ای مهم است که اگر دقایقی تأخیر کنیم، تماشاچیان ورزشگاه را پُر می‌کنند!
- (۲) می‌دانیم که این مسابقه مهمی است پس اگر چند دقیقه دیر کنیم، ورزشگاه از تماشاچیان پُر می‌شود!
- (۳) می‌دانیم که این مسابقه، مهم است پس اگر چند دقیقه دیر برویم، ورزشگاه پُر از تماشاچیان می‌شود!
- (۴) می‌دانیم که اگر چند دقیقه تأخیر کنیم، تماشاچیان برای این مسابقه مهم ورزشگاه را پُر می‌کنند!

۱۱۳- « صباح امروز همه دانش‌آموزان به جز جواد در سالن امتحانات حضور یافتند! »؛ عین الصحیح:

- (۱) صباح اليوم حضر جميع الطلاب في قاعة الامتحانات إلا جواداً!
- (۲) صباح أحد الأيام الطلاب حضروا في قاعة الامتحانات جميعاً إلا جواداً!
- (۳) صباح اليوم ما حضر جميع الطلاب في صالة الامتحانات إلا جواداً!
- (۴) صباح أحد الأيام كل الطلاب يحضرون في صالة الامتحانات إلا جواداً!

۱۱۴- « إنَّ وعاء العلم وعاء يتسع بما جعل فيه! »؛ عین الصحیح في الإعراب و التحليل الصرفي:

- (۱) وعاء: اسم - مفرد مذکر - معرب / الأول: اسم إنَّ و منصوب بالفتحة؛ الثاني: مبتدأ و مرفوع بالضمّة
- (۲) يتسع: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي - لازم / مع فاعله جملة فعلية؛ و هي تصف التكرة
- (۳) جعل: فعل ماض - للغائب - مجرد ثلاثي - متعدّد - مجهول / فعلٌ و مع فاعله جملة فعلية
- (۴) العلم: اسم - مفرد مذکر - معرب - معرفة بالعلمية / مضاف إليه و مجرور؛ مضافه: وعاء

۱۱۵- « طلبُ الحاجة من غير أهلها أشد من الموت! »؛ عيّن المناسب للمفهوم:

- (۱) إنّ في طلب الدنيا إضراراً بالآخرة!
 (۲) طلب الحوائج إلى الناس مذلة للحياة!
 (۳) من لا يُساعد أخاه عند الحاجة فلن يُساعد أبداً!
 (۴) إعلموا أنّ حوائج الناس إليكم من نعم الله عليكم!

۱۱۶- عيّن ما يُوجد فيه التّرادف:

- (۱) ذهبتُ إلى الصّيدلية لشراء الأدوية، لكنّ الصيدليّ لم يكن يبيعه دون وصفة!
 (۲) ييأس الكافرون من روح الله و تزداد كلّ يوم رحمته لِعِباده المؤمنين!
 (۳) هذه الفاكهة كانت رخيصةً في السوق اليوم و ستكون غاليةً غداً!
 (۴) عندما فحَصَ الطّبيبُ صديقي المريض أخبره بِمَرَضِهِ!

۱۱۷- عيّن الصّحيح (في ضبط حركات الحروف):

- (۱) يَأْكُلُ النَّاسُ الْمِشْمِشَ مُجَفِّفًا وَ طازِجًا!
 (۲) يَتَعَايَشُ النَّاسُ فِي مَدِينَتِي تَعَايِشًا سَلِيمًا!
 (۳) تَجْتَهِدُ الْمُعَلِّمَةُ لِتُعَلِّمَ تَلْمِذَاتِهَا جِتْهَادًا بِالْغَا!
 (۴) يُلَاخِظُ النَّاسُ غَيْمَةً عَظِيمَةً وَ رَعْدًا وَ بَرْقًا فِي السَّمَاءِ!

۱۱۸- عيّن ما ليس فيه من أسلوب الإستثناء:

- (۱) ما رأينا في هذه القصيدة شيئاً إلاّ البلاغة!
 (۲) لم نتوقّف للتفرّج مع الأطفال إلاّ واحداً منّا!
 (۳) لا أستطيع أن أسجّل صوتاً إلاّ ما يُسمع الآن!
 (۴) على الزميل المؤدّب إلاّ يتكلّم حين تدريس معلّميه أبداً!

۱۱۹- عيّن «صديق» يكون فاعلاً بدون إلاّ:

- (۱) لا يكون مساعدي في صعوبات الدهر إلاّ صديقي الحميم!
 (۲) ما قبل ذلك الرّجل طويل القامة أمام الناس إلاّ صديقه!
 (۳) ما كمل من بيننا الدّراسة إلاّ الصّديق الذي تخرّج من جامعة طهران!
 (۴) ما رأيتُ في الإصطفاف الصّباحي أمس إلاّ صديقي العزيز!

۱۲۰- عيّن العبارة التي ما جاء فيها المستثنى منه إلاّ اسم فاعل:

- (۱) ما انسحب العُدّة في الحرب إلاّ واحداً منهم!
 (۲) لا ينجو الناس من البلايا إلاّ من يرحمه ربّي!
 (۳) ما شاهدتُ في ساحة المدرسة إلاّ صادقاً!
 (۴) لم تُعجب المدير أعماله و أقواله إلاّ مُساعدة زملاء!

تاریخ (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

درس هفتم: ایران در دوره
حکومت رضاشاه
درس هشتم: جنگ جهانی دوم و
جهان پس از آن
(جهان در فاصله دو جنگ بزرگ)
صفحه‌های ۹۲ تا ۱۰۴

۱۲۱- کدام گزینه، از نتایج عمده مهار کردن نیروهای رزمی عشایر و اسکان اجباری آنان به وسیله رضاشاه است؟

- (۱) مجبور شدن عشایر به فروش زمین‌های خود به دولت
- (۲) کسب رضایت طبقات مختلف مردم به‌ویژه شهرنشینان
- (۳) برانگیخته شدن خشم عمومی در سطوح مختلف از اقدامات شاه
- (۴) کاهش رونق دامداری و نیازمند شدن کشور از نظر دامی به بیگانگان

۱۲۲- علت اصلی روابط ایران و آلمان در زمان رضاشاه چه بود؟

- (۱) ریشه‌های مشترک فرهنگی و آریایی بودن
- (۲) مشکلات اقتصادی هر دو کشور پس از جنگ جهانی اول
- (۳) سیاست انگلیسی‌ها مبنی بر مساعدت آلمان
- (۴) تثبیت موقعیت شاه و تقویت ارتش

۱۲۳- کدام‌یک از موارد زیر جزء عوامل ضعف جامعه ملل در فاصله دو جنگ محسوب نمی‌شود؟

- (۱) تصمیمات این نهاد بین‌المللی ضمانت اجرایی لازم را نداشت.
- (۲) هدف آن که انعقاد قراردادهای صلح با کشورهای مغلوب در جنگ جهانی اول بود، محقق نشد.
- (۳) آمریکا که پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود و چند کشور اروپایی به عضویت این نهاد درنیامدند.
- (۴) ژاپن، آلمان و ایتالیا از این نهاد بین‌المللی خارج شدند.

۱۲۴- کدام‌یک از موارد زیر تأثیر بسزایی در روی کار آمدن حکومت‌های دیکتاتوری پس از جنگ جهانی اول، به‌خصوص در اروپا داشت؟

- (۱) ضعف جامعه ملل
- (۲) صلح ناپایدار و ناخشنودی از قراردادهای صلح ورسای
- (۳) ظهور مکاتب فکری و سیاسی قرن بیستم
- (۴) مسائل و مشکلات اقتصادی

۱۲۵- الگوی توسعه سیاسی- اقتصادی ژاپن در نیمه دوم قرن نوزدهم به کدام‌یک از گزینه‌های زیر نزدیک‌تر است؟

- (۱) تکیه بر ریشه‌های اصیل خود با تأکید بر خودکفایی و سخت‌کوشی
- (۲) سرمشق قرار دادن کشورهای غربی و دنباله‌روی از راه آنها
- (۳) انقلاب میجی و برپایی یک حکومت ملوک‌طوایفی
- (۴) تأسیس یک نظام دیکتاتوری تک‌حزبی و اجرای برنامه‌های اقتصادی تولیدی و عمرانی

تاریخ (۳) - پیش روی سریع تر

پاسخ گویی به سؤال های این درس برای همه دانش آموزان اختیاری است.

درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن
(از ابتدای جنگ جهانی دوم)
درس نهم: نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۶

۱۲۶- در جریان جنگ دوم جهانی با حمله کدام کشورها به شمال آفریقا، سرتاسر این منطقه تبدیل به صحنه جنگ شد؟

(۱) انگلستان، آلمان و فرانسه

(۲) ایتالیا، فرانسه و آمریکا

(۳) ایتالیا، آلمان و ژاپن

(۴) انگلستان، ژاپن و ایتالیا

۱۲۷- به موجب کدام یک از وقایع زیر، ایالات متحده آمریکا رسماً وارد جنگ جهانی دوم شد؟

(۱) آشکار شدن کمک های مالی و تجهیزاتی آمریکا به انگلستان

(۲) حمله ژاپنی ها به ناوگان ایالات متحده آمریکا در اقیانوس آرام

(۳) بمباران اتمی شهرهای هیروشیما و ناگاساکی توسط دولت آمریکا

(۴) اشغال قسمت غربی آلمان توسط نیروهای انگلیسی و آمریکایی

۱۲۸- انگلستان در سال ۱۹۱۷ م. با اتخاذ کدام سیاست نسبت به ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین مساعدت کرد؟

(۱) صدور اعلامیه بالفور

(۲) قیمومیت بر سرزمین فلسطین

(۳) کوچاندن یهودیان به فلسطین

(۴) فشار بر شبکه صهیونیسم بین الملل

۱۲۹- کدام یک از مصادیق زیر، صرف نظر از تحقق یا عدم تحقق شان، در حکم اتخاذ سیاست موازنه مثبت تلقی می شود؟

(۱) واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی توسط قوام السلطنه

(۲) مخالفت مجلس شانزدهم با تصویب قرارداد الحاقی گس-گلشایان

(۳) اعتراض نمایندگان مجلس شورای ملی به قرارداد نفتی ۱۹۳۳ ایران و انگلستان

(۴) لغو یک طرفه امتیازنامه ناکس داری توسط رضاخان

۱۳۰- چرا مصدق اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد؟ زیرا ...

(۱) این کشور با فرستادن کشتی های جنگی خود به خلیج فارس، به تهدید نظامی ایران پرداخت.

(۲) انگلستان ضمن خارج کردن سرمایه های شرکت نفت، خرید نفت از کشور ایران را تحریم کرد.

(۳) دولت این کشور پرداخت بدهی های شرکت نفت و خسارت های ناشی از تأخیر آن را نپذیرفت.

(۴) به منظور رد خلع ید از شرکت نفت ایران و انگلیس، از انگلستان در دیوان بین المللی لاهه شکایت کرد.

تاریخ (۱)

در این بخش، از میان سؤالات تاریخ (۱) و تاریخ (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید. به سؤالاتی ۱۳۱ تا ۱۳۵ «یا» به سؤالاتی ۱۳۶ تا ۱۴۰ پاسخ دهید. وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

فصل سوم: ایران در
عصر باستان
(درس‌های ۷ تا ۹)
صفحه‌های ۶۱ تا ۸۹

۱۳۱- مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان کدامند؟

- (۱) بناها و کتاب‌های دینی یهودیان
(۲) سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی
(۳) خدای‌نامه‌ها و کتیبه‌ها
(۴) نوشته‌های مورخان یونانی و رومی

۱۳۲- کدام یک از مناطق زیر در عهد باستان به ترتیب در ساخت «مس، مفرغ و ظروف سنگ صابونی» تبخّر داشتند؟

- (۱) لرستان - کرمان - کرمان
(۲) شهداد - لرستان - تپه یحیی
(۳) جیرفت - تپه زاغه - لرستان
(۴) تل ابلیس - بافت - جیرفت

۱۳۳- چرا فرمانروایان سومری و آگدی، به سرزمین ایلامی‌ها به صورت پیاپی لشکرکشی می‌کردند؟ زیرا...

- (۱) با این حملات، مانع از اتحاد حاکمان محلی ایلام و تشکیل پادشاهی مستقلی در همسایگی خود می‌شدند.
(۲) سیاست توسعه‌طلبانه نظامی گسترده‌ای را در خارج از مرزهای خود پیش گرفته بودند.
(۳) اقتصاد سرزمین بین‌النهرین، نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود.
(۴) به دنبال یکسان‌سازی فرهنگی و تحت تأثیر قرارداد دین، خط و زبان آن‌ها بودند.

۱۳۴- داریوش یکم به چه منظوری به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد؟

- (۱) تصرف این مناطق و دستیابی به ثروت آن‌ها
(۲) فروخواباندن شورش شهرهای یونانی‌نشین آسیای صغیر
(۳) دفع شورش گوماته مغ و دیگر شورشیان و مدعیان قدرت
(۴) دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی

۱۳۵- به چه دلیل آتنی‌ها، اهالی شهر میلئوس را تشویق به شورش علیه هخامنشیان کردند؟

- (۱) یونانی‌ها در نبرد دریایی در تنگه سالامیس به پیروزی دست یافتند.
(۲) نقشی که حکومت هخامنشی در روابط دولت-شهرهای یونانی به‌ویژه در جریان جنگ‌های پلوپونزی ایفا کرد.
(۳) یونانی‌ها به دنبال جبران شکست خود در نبرد ماراتن برآمدند.
(۴) آتنی‌ها از تسلط ایران بر آسیای صغیر و سواحل شرقی دریای اژه ناخشنود بودند.

تاریخ (۲)

اگر به سؤال‌های ۱۳۱ تا ۱۳۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۱۳۶ تا ۱۴۰ پاسخ دهید.

فصل دوم: ظهور اسلام
فصل سوم: ایران؛ از ورود اسلام
تا پایان صفویه
(درس‌های ۷ تا ۹)
صفحه‌های ۶۶ تا ۱۰۰

۱۳۶- کدام گزینه از اقدامات مهم منصور، خلیفه عباسی جهت تثبیت خلافت است؟

(۱) واگذاری اداره امور خلافت به خاندان برمکی

(۲) تشکیل سپاهی از ترکان در سرحدات ماوراءالنهر

(۳) بنای شهر بغداد به عنوان پایتخت عباسیان

(۴) مهار قیام‌های علویان

۱۳۷- کدام اقدام منسوب به عبدالملک مروان از خلفای اموی است؟

(۱) به دستور وی خط و زبان دیوان از فارسی به عربی برگردانده شد. (۲) به حمایت از طرفداران علوم عقلی و علم کلام برخاست.

(۳) دیوان جُند (سپاه) را در مدینه تشکیل داد. (۴) وزیر را در رأس تشکیلات دیوانی قرار داد.

۱۳۸- در کدام گزینه ترتیب زمانی نبردهای میان ایرانیان با اعراب مسلمان در قرن اول هجری، به درستی بیان شده است؟

(۱) شکست سپاه ایران در نبرد قادسیه - پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر یا پل - شکست بقایای ارتش ساسانی در جولوا - پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند

(۲) شکست بقایای ارتش ساسانی در جولوا - پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر یا پل - شکست سپاه ایران در نبرد قادسیه - پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند

(۳) پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر یا پل - شکست سپاه ایران در نبرد قادسیه - شکست بقایای ارتش ساسانی در جولوا - پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند

(۴) پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند - پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر یا پل - شکست سپاه ایران در نبرد قادسیه - شکست بقایای ارتش ساسانی در جولوا

۱۳۹- کدام یک از سلسله‌های زیر را دودمان‌های زمین‌داری پایه‌گذاری کردند که از قدرت و نفوذ اقتصادی و پشتوانه اجتماعی و فرهنگی قابل ملاحظه‌ای برخوردار بودند؟

(۱) طاهریان و علویان (۲) طاهریان و سامانیان

(۳) سامانیان و زبیریان (۴) سامانیان و آل بویه

۱۴۰- کدام سلسله‌های ایرانی در شکوفایی علوم در سده‌های سوم تا پنجم هجری نقش بسزایی داشتند و مهم‌ترین مراکز آموزشی در آن دوره کدام بود؟

(۱) طاهریان و صفاریان - نظامیه‌ها (۲) سامانیان و آل بویه - نظامیه‌ها

(۳) طاهریان و صفاریان - مساجد (۴) سامانیان و آل بویه - مساجد

جغرافیا (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

درس چهارم: مدیریت

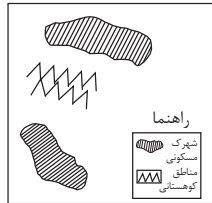
حمل و نقل

فنون و مهارت‌های

جغرافیایی (۲)

صفحه‌های ۵۹ تا ۸۰

۱۴۱- کدام گزینه، با توجه به تصویر زیر، «مسیر پیشنهادی مناسبی» برای «اتصال دو شهرک مسکونی» است؟

(۱) ساخت طولانی‌ترین مسیر بدون حفر تونل

(۲) ساخت کوتاه‌ترین مسیر از طریق حفر تونل

(۳) ترکیبی از مسیر طولانی و کوتاه با احداث تونل کوتاه

(۴) ترکیبی از مسیر طولانی و کوتاه با احداث تونل بلند

۱۴۲- چرا برنامه‌ریزان تلاش می‌کنند تا از حمل‌ونقل چندوجهی استفاده شود؟

(۱) زیرا کاربرد حمل‌ونقل چندوجهی باعث می‌شود تا حمل‌ونقل به‌شیوه امن‌تری انجام شود.

(۲) به دلیل این‌که با استفاده از دو یا چند شیوه در حمل‌ونقل می‌توان هزینه‌های حمل‌ونقل را اندکی نسبت به قبل کاهش داد.

(۳) زیرا استفاده از حمل‌ونقل چندوجهی باعث می‌شود بتوانیم زمان و هزینه حمل‌ونقل را به‌طور خوبی مدیریت کنیم.

(۴) به‌دلیل این‌که در صورت وقوع حادثه، استفاده از حمل‌ونقل چندوجهی باعث می‌شود که بخشی از خسارت‌ها و ضررها به خودی خود جبران شود.

۱۴۳- «در شهر فرضی «الف»، برای بهبود حمل‌ونقل شهری، به دنبال انتخاب راه‌حلی بهینه هستیم. بودجه اولیه در دسترس در این شهر، تقریباً کم است،

از سوی دیگر این شهر نزدیک کارخانه‌های آلاینده هوا است و مشکل آلاینده‌گی در آن‌جا، نگرانی جدی به حساب می‌آید. بهترین انتخاب برای

حمل‌ونقل در این شهر کدام گزینه می‌تواند باشد؟

(۱) تراموا

(۲) اتوبوس‌های برقی

(۳) اتوبوس‌های تندرو (BRT)

(۴) مونوریل

۱۴۴- کدام‌یک از گزاره‌های زیر در رابطه با مدیریت حمل‌ونقل شهری صحیح نیست؟

(۱) در مدیریت حمل‌ونقل شهری، باید دسترسی عادلانه همه اقشار به وسایل حمل‌ونقل با حداقل هزینه در نظر گرفته شود.

(۲) تعیین محدوده‌های ممنوع برای رفت‌وآمد خودروهای شخصی برای بهبود حمل‌ونقل شهری مفید است.

(۳) احداث بزرگراه‌ها و خرید و تعمیر ناوگان حمل‌ونقل شهری یکی از مشکلات حمل‌ونقل در شهرهای بزرگ است.

(۴) تعیین محدوده طرح ترافیک روزانه مهم‌ترین راهکار بهبود حمل‌ونقل شهری است.

۱۴۵- کدام مورد متن را به‌درستی تکمیل می‌کند؟

«با توجه به حرکت زمین از غرب به شرق، مناطق مختلف کره زمین واقع بر نصف‌النهارها پی‌درپی در مقابل خورشید قرار می‌گیرند. به‌عنوان مثال

ساکنان کلان‌شهر ..... مشاهده می‌کنند.»

(۱) پاریس، به‌دلیل ساعت واقعی یا استاندارد متفاوت نسبت به تهران، طلوع خورشید را زودتر

(۲) پاریس، به‌دلیل ساعت رسمی یا واقعی متفاوت نسبت به تهران، طلوع خورشید را دیرتر

(۳) تهران، به‌دلیل ساعت واقعی یا رسمی متفاوت نسبت به پاریس، طلوع خورشید را دیرتر

(۴) تهران، به‌دلیل ساعت واقعی یا محلی متفاوت نسبت به پاریس، طلوع خورشید را زودتر

درس پنجم: ویژگی‌ها و انواع
مخاطرات طبیعی
(تا پایان سیل)
صفحه‌های ۸۱ تا ۹۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

جغرافیا (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

۱۴۶- کدام عبارت در مورد زمین‌لرزه‌ها نادرست است؟

الف) همه زمین‌لرزه‌ها خطرناک هستند.

ب) میزان تخریب و خسارت‌های ناشی از نزدیک شدن گسل‌های همگرا نسبت به سایر گسل‌ها بیشتر است.

ج) شدیدترین تنش زمین‌لرزه در نقطه کانونی آن روی می‌دهد.

د) در زمین‌لرزه‌ها، شدت زمین‌لرزه با ریشتر و بزرگی آن با مرکالی اندازه‌گیری می‌شود.

۱) «الف» - «د»   ۲) «الف» - «ب»   ۳) «ب» - «ج»   ۴) «ب» - «د»

۱۴۷- کدام عبارت در مورد کانون زمین‌لرزه نادرست است؟

۱) هرچه عمق کانونی زمین‌لرزه بیشتر باشد، تخریب و خسارت کاهش می‌یابد.

۲) کانون زمین‌لرزه نقطه‌ای در عمق زمین است که انرژی انباشته شده در سنگ در آنجا تشدید می‌شود.

۳) فشار مداوم نیروهای زمین ساخت ذخیره شده در اطراف قطعات گسل‌ها با جابه‌جایی دو قطعه گسلی آزاد می‌شود.

۴) مرکز سطحی زمین‌لرزه منطقه‌ای از سطح زمین است که روی کانون زلزله قرار دارد.

۱۴۸- چه زمانی سیل می‌تواند خسارت‌بار شود و در کدام فصل احتمال آن بیشتر است؟

۱) حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آینده آن بیشتر شود - پاییز و بهار

۲) حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آینده آن بیشتر شود - زمستان و اوایل بهار

۳) دبی رود آن قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر برود و سرریز شود - زمستان و اوایل بهار

۴) دبی رود آن قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر برود و سرریز شود - پاییز و بهار

۱۴۹- عبارات کدام گزینه در رابطه با عوامل مؤثر در وقوع سیل صحیح است؟

الف) بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش آرام و طولانی جاری می‌شوند.

ب) کار شبکه زهکشی، جمع‌آوری و تخلیه آب حاصل از بارش در سطح زمین است.

ج) در حوضه‌های کشیده، مدت زمان کمتری سپری می‌شود تا آب آبراه‌ها خارج شوند.

د) هر قدر حوضه آبخیز یک رود، وسیع‌تر باشد آینده آن نیز بیشتر است.

۱) «ب» - «ج»   ۲) «ب» - «د»   ۳) «الف» - «ج»   ۴) «الف» - «د»

۱۵۰- کدام مورد، عبارت زیر را به نادرستی تکمیل می‌کند؟

«برخی اقدامات نادرست انسانی نظیر ... منجر به وقوع سیل می‌شود.»

۱) احداث پل‌هایی با پایه‌های متعدد و متعاقب آن تنگ شدن مسیر آبراه‌ها

۲) تنگ شدن مسیر آبراه‌ها به دلیل ریختن انواع نخاله‌های ساختمانی به آن‌ها

۳) تنگ شدن مسیر آبراه‌ها و افزایش سرعت آن‌ها به دلیل ساخت‌وساز دیواره‌های سیمانی

۴) کاهش پوشش گیاهی، افزایش نفوذپذیری خاک و سرعت رواناب در اثر چرای بی‌رویه دام

فصل دوم: جغرافیای

طبیعی ایران

(درس‌های ۵ و ۶)

صفحه‌های ۳۳ تا ۶۰

جغرافیای ایران

در این بخش، از میان سؤالات جغرافیای ایران و جغرافیا (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤالات ۱۵۱ تا ۱۵۵ «یا» به سؤالات ۱۵۶ تا ۱۶۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

۱۵۱- کدام گزینه با علت «تشکیل کمربند کم فشار حاره‌ای» در اطراف خط استوا و ایجاد «کمربندهای خشک و

بیابانی» کره زمین مطابقت دارد؟

- (۱) گرم بودن و صعود هوا - کمربند کم‌فشار جنب حاره‌ای
(۲) سنگینی و فرونشینی هوا - کمربند کم‌فشار جنب حاره‌ای
(۳) سنگینی و فرونشینی هوا - کمربند پرفشار جنب حاره‌ای
(۴) گرم بودن و صعود هوا - کمربند پرفشار جنب حاره‌ای

۱۵۲- کدام گزینه در رابطه با مهم‌ترین سامانه بارشی در ایران به درستی بیان شده است؟

- (۱) در فصول گرم سال وارد ایران شده و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق می‌شود.
(۲) در دوره گرم سال وارد کشور شده و موجب ریزش باران و تأمین منابع آب می‌شود.
(۳) رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را به داخل ایران منتقل می‌کند و برف و باران را به همراه دارد.
(۴) در دوره سرد سال وارد کشور شده و موجب سردی هوا و بارش در سواحل خزر می‌شود.

۱۵۳- کدام گزینه با مشخصات بیابان‌های ایران مطابقت ندارد؟

- (۱) بیابان‌های واقع در مناطق داخلی کشور به دلیل دوری از منابع رطوبتی شمالی و جنوبی بارندگی اندکی دارند.
(۲) در مناطق جنوبی کشور هوای سرد و سنگین فرو می‌نشیند و موجب بالا رفتن رطوبت و بارش اندک در این بیابان‌ها می‌شود.
(۳) عمدتاً بیابان‌هایی که در مرزهای شرقی کشور قرار گرفته‌اند زمستان‌های سردی را تجربه می‌کنند.
(۴) در فصل زمستان، بیابان لوت زمستان ملایم‌تری را نسبت به دشت کویر پشت سر می‌گذارد.

۱۵۴- کدام جمله، دلیل مناسبی برای عبارت تدوین شده است؟

«سفیدرود و هراز از طولانی‌ترین رودهایی هستند که به دریای خزر وارد می‌شوند.»

- (۱) پُرآب‌ترین رودهای این حوضه آبریز هستند.
(۲) از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند.
(۳) سرچشمه رودهای متعددی در حوضه آبریز هستند.
(۴) براساس شکل زمین و شیب ناهمواری جریان می‌یابند.

۱۵۵- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«رودهایی که از کانون‌های آبگیر سرچشمه می‌گیرند ممکن است در ... جریان یابند و کانون‌های آبگیر اتفاقی در ... شکل می‌گیرند.»

- (۱) جهات مختلف - کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک
(۲) جهات مختلف - کوهستان‌هایی که ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند
(۳) به سمت حوضه آبریز خارجی - کوهستان‌هایی که ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند
(۴) به سمت حوضه آبریز داخلی - کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک

جغرافیا (۲)

اگر به سؤال‌های ۱۵۱ تا ۱۵۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۱۵۶ تا ۱۶۰ پاسخ دهید.

فصل دوم: نواحی طبیعی
فصل سوم: نواحی انسانی
(درس‌های ۵ و ۶)
صفحه‌های ۵۳ تا ۸۲

۱۵۶- کدام گزینه مقایسه‌ی درستی میان دو مفهوم بوم‌سازگان و زیست‌بوم ارائه کرده است؟

- (۱) گاهی یک زیست‌بوم در یک ناحیه به دلیل ویژگی‌های مشابه با زیست‌بوم‌های دیگر در سایر نواحی همسان هستند.
- (۲) هر اکوسیستم از تعدادی بیوم تشکیل شده است و یک ناحیه خاص را به وجود می‌آورد.
- (۳) یک اکوسیستم به دو بخش زنده و غیرزنده تقسیم می‌گردد که گیاهان تنها موجودات زنده تولیدکننده آن هستند.
- (۴) بوم‌سازگان نواحی وسیع جغرافیایی هستند که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند.

۱۵۷- با توجه به هرم مقابل، کدام گزینه عبارت نادرستی را درباره‌ی انواع نواحی زیستی بیان می‌کند؟

- (۱) حرکت به سوی رأس هرم با تمرکز و تراکم زیاد جمعیت در این نواحی همراه است.
- (۲) امکان گردشگری، قابلیت مشابه بین این سه نواحی زیستی می‌باشد.
- (۳) نواحی بیابانی و کوهستانی از نظر دسترسی به معادن، از استعداد زیادی برخوردار هستند.
- (۴) وسعت نواحی ساحلی نسبت به نواحی بیابانی سطح بیشتری از زمین را شامل می‌شود.

۱۵۸- با توجه به عبارات زیر، کدام گزینه در مورد زبان به‌عنوان یکی از شاخص‌های فرهنگی درست است؟

- (الف) امروزه از زبان انگلیسی در اغلب نرم‌افزارهای رایانه‌ای و در متون علمی و تحقیقاتی بین‌المللی استفاده می‌شود.
- (ب) اغلب کشورهای جهان یا نواحی سعی می‌کنند زبان ملی و زبان‌های بومی و محلی خود را حفظ کنند.

- (۱) تنوع زبانی - تغییر در الگوی پراکندگی زبان‌ها
- (۲) ثبات در الگوی پراکندگی زبان‌ها - تنوع زبانی
- (۳) پخش فرهنگی - تنوع زبانی
- (۴) پخش فرهنگی - تغییر در الگوی پراکندگی زبان‌ها

۱۵۹- کدام عبارت با مفهوم پخش فرهنگی مطابقت بیشتری دارد؟

- (۱) در چند دهه اخیر رقابت بین کشورهای تولیدکننده برای ساختن هواپیماهای بزرگ‌تر، موجب تغییرات و تحولات زیادی در حمل‌ونقل هوایی شده است.

- (۲) بزرگ‌ترین هواپیمای مسافربری جهان که در سال ۲۰۰۷ میلادی تولید و به بازار عرضه شد، هواپیمای ایرباس A380 است.
- (۳) طی جنگ جهانی دوم اولین هواپیمای جت در آلمان ساخته شد.
- (۴) کشورهای آمریکا و چین بیشترین تعداد حمل‌ونقل مسافر و بار را از طریق هوایی دارند.

۱۶۰- از عبارت زیر، کدام مورد برداشت می‌شود؟

«قصر الحمرا از شاهکارهای معماری اسلامی در اسپانیا به شمار می‌رود.»

- (۱) فرایند یکسان‌سازی فرهنگ‌ها و توسعه فرهنگ برخی کشورها، در بعضی نواحی دنیا مشهود است.
- (۲) گاهی دو ناحیه فرهنگی به هم خیلی نزدیک‌اند و یک پدیده فرهنگی در اثر تماس مستقیم مردم انتقال می‌یابد.
- (۳) پدیده پخش فرهنگی گاهی در قالب وسعت‌یافتن حوزه یک دین از محل پیدایش آن بروز پیدا می‌کند.
- (۴) دین یکی از شاخصه‌های مهم فرهنگی است که بر قوانین اجتماعی و شهرنشینی در نواحی مختلف جهان مؤثر بوده است.

فلسفه دوازدهم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس هفتم: عقل در فلسفه

(قسمت اول)

درس هشتم: عقل در فلسفه

(قسمت دوم)

صفحه‌های ۵۲ تا ۶۸

۱۶۱- کدام مورد درباره «عقل به‌عنوان دستگاه تفکر» به‌درستی بیان نشده است؟

- (۱) انسان به کمک این ابزار به دانش‌ها و حقایق دست می‌یابد.
- (۲) این مرتبه از عقل هم جنبه نظری دارد و هم جنبه عملی.
- (۳) تشخیص گمراه‌کنندگی یک مکتب و دین با کمک این ابزار ممکن است.
- (۴) آموختن علومی همچون ریاضی و فیزیک، باعث تقویت استعداد عقلی فرد می‌شود.

۱۶۲- کدام گزینه درباره عقول درست است؟

- (۱) عقول چون مجردند، پس باید واجب بالذات باشند.
- (۲) برخی فرشتگان را می‌توان همان عقول متفکر دانست.
- (۳) برای فهم حقایق اشیا نیازی به تهذیب نفس ندارند و آن‌ها را شهود می‌کنند.
- (۴) روح وقتی از ماده و جسم مجرد باشد، تبدیل به عقل می‌شود.

۱۶۳- کدام مورد درباره عقل عملی براساس دیدگاه ارسطو درست است؟

- (۱) معیار خوبی و بدی اخلاقی را تعیین می‌کند.
- (۲) افعال اختیاری انسان را توصیف می‌کند.
- (۳) در فلسفه ارسطو بی‌استفاده و بدون کاربرد است.
- (۴) بنیادهای دانش‌ها و علوم عملی را درمی‌یابد.

۱۶۴- ارسطو عقل انسان را براساس ... آن تقسیم می‌کند و این امر تقسیم می‌شود به ...

- (۱) موضوع - تفکرانی که در حیطه استدلال‌های تجربی قرار می‌گیرند و آن‌هایی که استدلال عقلی محض هستند.
- (۲) روش - شناخت چیزهایی که انسان در آفرینش آن‌ها نقشی ندارد و چیزهایی که در آفرینش آن‌ها مؤثر است.
- (۳) موضوع - شناخت چیزهایی که انسان در آفرینش آن‌ها نقشی ندارد و چیزهایی که در آفرینش آن‌ها مؤثر است.
- (۴) روش - تفکرانی که در حیطه استدلال‌های تجربی قرار می‌گیرند و آن‌هایی که استدلال عقلی محض هستند.

۱۶۵- کدام مورد درباره دیدگاه فیلسوفان دوره جدید اروپا درست است؟

- (۱) برخی عقل‌گرایان مسیر فیلسوفان دوره دوم حاکمیت کلیسا را ادامه دادند و به هدف آنان رسیدند.
- (۲) برخی تجربه‌گرایان معتقد بودند تعقل محض ممکن است به واقعیت برسد، ولی اطمینان‌بخش نیست.
- (۳) تجربه‌گرایانی که به‌طور کامل از عقل‌گرایان جدا شدند، فلسفه را ناظر به واقعیت خارجی نمی‌دانستند.
- (۴) عقل‌گرایان تنها گروهی بودند که کاربرد تعقل‌های مستقل از تجربه را در برخی حوزه‌های فکری پذیرفتند.

۱۶۶- کدام یک از گزاره‌های زیر از نظر عموم فیلسوفان مسلمان در مورد رابطه دین و فلسفه درست نیست؟

- (۱) پذیرش هر اعتقادی نیازمند استدلال عقلانی است.
- (۲) صرفاً با ابزار عقل باید به شناخت حقایق رسید.
- (۳) بهترین ابزار برای تفکر در آیات و روایات عقل است.
- (۴) ایمانی که به تأیید عقل نرسیده باشد، ارزش زیادی ندارد.

۱۶۷- کدام مورد درباره عقل به‌عنوان یک موجود متعالی درست است؟

- (۱) هم در بین فلاسفه اسلامی و هم در بین فیلسوفان غربی، اعتقاد به وجود این نوع از موجودات طرفدارانی داشته است.
- (۲) تمامی فرشتگان یاد شده در کتب آسمانی، همین موجودات مجرد از ماده و جسم هستند که در عالم عقل به‌سر می‌برند.
- (۳) این موجودات که از ماده و جسم مجرد هستند، در عین استفاده از قوه استدلال، بسیاری از حقایق را شهود می‌کنند.
- (۴) در فلسفه اسلامی، خداوند - که از او به‌عنوان «عقل کل» یاد شده است - مربوط به عالم و مرتبه عقول می‌باشد.

۱۶۸- از نظر فارابی و ابن‌سینا، عقل به‌عنوان موجودی متعالی ...

- (۱) نمی‌تواند معلول بی‌واسطه دو عقل متعالی دیگر باشد.
- (۲) می‌تواند علت بی‌واسطه دو عقل متعالی دیگر باشد.
- (۳) همواره از یک عقل متعالی دیگر به‌وجود می‌آید.
- (۴) هرگز به‌جز یک عقل متعالی دیگر پدید نمی‌آورد.

۱۶۹- کدام گزینه مشمول این گفته ابن‌سینا می‌گردد که: «هرکس عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خود خارج شده است.»؟

- (۱) شیما بدون دلیل عقلانی خاصی، هر وقت به بستنی‌فروشی می‌رود میل دارد که بستنی شکلاتی انتخاب کند.
- (۲) شایان همواره به‌خاطر تبلیغات مغالطه‌آمیز، محصولات را انتخاب می‌کند که بعداً متوجه بی‌کیفیت بودن آن می‌شود.
- (۳) حمید چون از تربیت عقلانی مناسبی برخوردار نبوده، با دلایل اشتباه، به قضایای ریاضی‌ای معتقد می‌شود که باطل‌اند.
- (۴) امیر که تا چندی خود را لیبرال می‌نامید، چون همه‌جا شنیده که مارکس متفکری با ایده‌های درخشان است، اکنون مارکسیست شده است.

۱۷۰- یکی از فیلسوفان مسلمان، ... در رساله ... به ... صفاتی مانند مرکز حکمت و فلک حقیقت و خزینه عقل را نسبت می‌دهد.

- (۱) ابن‌سینا - عرشیه - امیرالمؤمنین (ع)
- (۲) فارابی - عرشیه - امیرالمؤمنین (ع)
- (۳) ابن‌سینا - معراجیه - خاتم‌الأنبیا (ص)
- (۴) ابن‌سینا - معراجیه - امیرالمؤمنین (ع)

فلسفه دوازدهم - پیش‌روی سریع‌تر

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

درس هشتم: عقل در فلسفه
(قسمت دوم)
درس نهم: آغاز فلسفه در جهان
اسلام
صفحه‌های ۵۹ تا ۷۷

۱۷۱- کدام گزینه گزاره‌ی درستی را درباره‌ی مصداق وجودی عقل بیان می‌کند؟

- ۱) عقل می‌تواند از طریق شناخت تجربی به اثبات عقول دست پیدا کند.
- ۲) جسم عقول مانند جسم انسان نیست که در قید زمان و مکان باشد.
- ۳) ذهن تمامی انسان‌ها شایستگی رسیدن به مرحله‌ی تجرد را دارد.
- ۴) عالم عقول و عالم مادی هیچ مصداق مشترکی نمی‌توانند داشته باشند.

۱۷۲- کدام گزینه از نظر فیلسوفان مسلمان درست نیست؟

- ۱) انسان با کنار گذاشتن عقل خود، می‌تواند حقایق بسیاری را شهود کند.
- ۲) انسان با عقل خود می‌تواند عالمی را که عقول در آن هستند، درک کند.
- ۳) آگاهی فرشتگان از طریق استدلال کردن و چینش مفاهیم نیست.
- ۴) عقول از ماده مجرّدند و در کارهای خود نیاز به ابزار مادی ندارند.

۱۷۳- با توجه به بیت زیر کدام گزینه نادرست است؟

«غیر این عقل تو، حق را عقل‌هاست که بدان تدبیر اسباب سماست»

- ۱) در مصراع اول بیت، «عقل تو» به قوه‌ی استدلال و «عقل‌های حق» به موجودات برتر و مجرد اشاره دارند.
- ۲) عالم عقول در واقع جزئی از عالم ماوراءالطبیعه بوده و تمامی این عالم را در بر نمی‌گیرد.
- ۳) عقل اول واسطه‌ی فیض الهی بوده و سایر عقول صرفاً نقش دریافت‌کننده را دارند.
- ۴) بین عقول رابطه‌ی طولی برقرار است و عقل اول اولین مخلوق روحانی خداوند است.

۱۷۴- کدام کتاب، نوعی شرح فلسفی به‌شمار می‌رود و از نظر فارابی، کدام ویژگی به رئیس مدینه امکان می‌دهد جامعه را به‌درستی هدایت کند؟

- ۱) اغراض مابعدالطبیعه - داشتن عالی‌ترین درجه‌ی تعقل
- ۲) اغراض مابعدالطبیعه - اتصال به ملک وحی
- ۳) رساله‌ی جمع بین رأی دو حکیم - داشتن عالی‌ترین درجه‌ی تعقل
- ۴) رساله‌ی جمع بین رأی دو حکیم - اتصال به ملک وحی

۱۷۵- در کدام گزینه کمال و سعادت نفس از نظر ابن‌سینا بیان شده است؟

- ۱) سلطه‌ی اصول عملی اخلاق در آدمی با تمرین و تهذیب
- ۲) ارتقای شهود نفسانی به درجات عقول مجرده و برتر
- ۳) کمال حکمت و معرفت عقلی به هستی و صور جهان خارج
- ۴) فعلیت تمامی قوای نفسانی در جهت غایت وجودی آن‌ها

احکام قضایا
قیاس اقترانی
صفحه‌های ۶۲ تا ۸۲

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

منطق

۱۷۶- با توجه به صدق قضیه «هیچ الف ب نیست»، کدام یک از قضایای زیر کاذب خواهد بود؟

(۱) بعضی الف ب نیست. (۲) هیچ الف ب نیست.

(۳) هر الف ب نیست. (۴) بعضی الف ب است.

۱۷۷- اگر تداخل قضیه‌ای «بعضی الف ب است» باشد، رابطه اصل آن با کدام قضیه تناقض خواهد بود؟

(۱) هر الف ب است. (۲) هیچ الف ب نیست. (۳) بعضی الف ب نیست. (۴) بعضی الف ب است.

۱۷۸- در کدام گزینه، مغالطه عدم تکرار حدوسط رخ داده است، ولی نه به دلیل عدم تکرار لفظ آن؟

(۱) همه درختان، آب می‌خواهند. هر آبی، باران می‌خواهد. پس همه درختان، باران می‌خواهند.

(۲) این درخت، از نوع انگور است. بعضی از نوع انگورها شیرین هستند. پس این درخت، شیرین است.

(۳) این درختان میوه ندارند. هر درختی برگ و ریشه دارد. پس بعضی میوه‌دارها دارای برگ و ریشه نیستند.

(۴) درختان با فتوسنتز تولید می‌کنند. اکسیژن را با فتوسنتز تولید می‌کنند. پس درختان اکسیژن را تولید می‌کنند.

۱۷۹- در کدام گزینه شکل قیاس نادرست و خود قیاس نیز نامعتبر است؟

(۱) هیچ ب ج نیست / هر الف ب است. نتیجه: هیچ الف ج نیست. شکل اول.

(۲) بعضی ج ب است / هر ب الف است. نتیجه: بعضی ج الف است. شکل دوم.

(۳) هیچ ب الف نیست / بعضی الف ج است. نتیجه: بعضی ج ب نیست. شکل چهارم.

(۴) بعضی الف ج نیست / هر ب الف است. نتیجه: بعضی ج ب نیست. شکل چهارم.

۱۸۰- کدام گزینه در مورد قیاس معتبری که شرط سوم اعتبار قیاس در مورد آن موضوعیت ندارد، صحیح می‌باشد؟

(۱) نمی‌تواند از شکل دوم باشد. (۲) نتیجه‌اش اگر سالبه باشد، کلیه نیست.

(۳) حد وسط در هر دو مقدمه‌اش منفی است. (۴) هر دو مقدمه آن باید جزئی باشند.

نگاهی به تاریخچه معرفت
چیستی انسان (۱)
صفحه‌های ۵۸ تا ۷۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فلسفه یازدهم

۱۸۱- تشابه افلاطون و پارمنیدس درباره ادراک حسی در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) ارجحیت عقل بر حس (۲) عدم اعتبار ادراک حسی (۳) عدم حرکت در عالم حس (۴) پایین بودن مرتبه ادراک حسی

۱۸۲- کدام مورد، عبارت زیر را به نحو مناسب تکمیل می‌کند؟

«برخلاف ابن‌سینا، ... مورد توجه صدرالمآلهین و پیروانش بود. همچنین ملاصدرا ... را در نظام اندیشه‌های خود داشت و این مطلب، ... فارابی و وجه ... ملاصدرا با سهروردی بود.»

- (۱) نسبت شهودهای عرفانی با فلسفه - ارتباط معارف وحیانی با فلسفه - مورد انکار - تفاوت
(۲) پیوند عقل و شرع (وحی) و کشف (شهود) - هویت استدلالی فلسفه - مورد تأیید - تفاوت
(۳) ربط دادن معارف وحیانی به فلسفه - اعتبار شهود در روش فلسفه - مورد انکار - اشتراک
(۴) لزوم تأیید گرفتن فلسفه از دین - جمع میان برهان و عرفان و قرآن - مورد تأیید - اشتراک

۱۸۳- کدام گزینه در مورد دوره جدید فلسفه در اروپا صحیح است؟

- (۱) این دوره با پیشگامی تجربه‌گرایان آغاز شد.
(۲) در این دوره به شناخت‌شناسی توجه ویژه‌ای شد.
(۳) حاصل توجه ویژه به معرفت‌شناسی، در دوره پیش بود.
(۴) از قرن شانزدهم و با پیشگامی جان لاک آغاز شد.

۱۸۴- طبق دیدگاه ...، شناخت هر کس ...

- (۱) سوفسطائیان - امری یکسان است.
(۲) نسبی‌گرایان - نسبت به خودش معتبر است.
(۳) سوفسطائیان - هرگز مشابه نیست.
(۴) نسبی‌گرایان - بی‌اعتبار است.

۱۸۵- کدام عبارت مطابق دیدگاه ارسطو نیست؟

- (۱) قابلیت حیات مربوط به بدن است.
(۲) نفس انسان در ابتدا حالت بالفعل ندارد.
(۳) تکامل نفس تدریجی و مرحله به مرحله است.
(۴) بدن بدون نفس یک موجود مرده است.

۱۸۶- کدام گزینه درباره اعتقاد افلاطون به نفس نادرست است؟

- (۱) نفس، همان قسمت عقلانی انسان است که فناپذیر و غیرجاوید است.
(۲) نفس یا حقیقت برتر انسان، قابل مشاهده نیست و مجرد از ماده است.
(۳) وظیفه انسان، مراقبت و توجه به نفس است تا به فضایل آراسته شود.
(۴) تنها موجودی که به‌طور خاص دارای عقل و خرد است، نفس است.

۱۸۷- دکارت، فیلسوف فرانسوی که هم درباره بدن و هم درباره نفس تحقیق کرده است، نظریاتی در این مورد دارد که همه گزینه‌ها بیانگر دیدگاه وی است، به جز گزینه ...

- (۱) ذهن بشر را یک ماشین پیچیده مادی تلقی می‌کند.
(۲) فعالیت‌های بدن را ارادی نمی‌داند.
(۳) «من» را مرکزی می‌داند برای اندیشیدن و برای اندیشه‌ها.
(۴) روح را از قوانین فیزیکی و طبیعی آزاد می‌داند.

۱۸۸- پذیرش کدام گزینه برهان کانت مبنی بر وجود نفس غیرمادی را مخدوش می‌سازد؟

- (۱) سرزدن برخی اعمال غیراخلاقی از انسان
(۲) مجبور و بی‌اختیار بودن انسان
(۳) تبعیت بدن از قوانین فیزیک
(۴) غیرارادی و طبیعی بودن برخی افعال انسان

۱۸۹- کدام گزینه اشتراک نظر بین فلاسفه ماتریالیست و داروینیست درباره ماهیت انسان می‌باشد؟

- (۱) ذهن بشر یک ماشین پیچیده مادی است.
(۲) انسان چیزی جز یک حیوان راست‌قامت نیست.
(۳) زیست اجتماعی انسان را وادار به ابداع اصولی اخلاقی کرده است.
(۴) انسان جایگاه ویژه‌ای ندارد، پس هیچ تفاوتی بین انسان و حیوان وجود ندارد.

۱۹۰- کدام گزینه در مورد داروینیست‌ها صحیح می‌باشد؟

- (۱) عقاید و اندیشه‌های زیست‌شناسانه این متفکران باعث شد که وجود نفس مجرد را انکار کنند.
(۲) اختلاف نظر آن‌ها با دکارت در این است که پیچیده‌تر بودن انسان را عامل تمایز انسان می‌دانند.
(۳) نفی ارزش‌های ویژه برای انسان را مستلزم انکار تفاوت حقیقی انسان با سایر حیوانات می‌دانستند.
(۴) آن‌ها گرایش فطری انسان به فضایل را، حاصل پیچیدگی بیشترش نسبت به سایر حیوانات می‌دانند.

اقتصاد

باسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

اقتصاد رشد و پیشرفت
(درس نهم و دهم)
صفحه‌های ۹۲ تا ۱۱۵

۱۹۱- هر یک از عبارات: «آقای ظریف مایل است در خرید اثاثیه برای منزل جدیدش از خرید اقساطی استفاده کند، همچنین خانم حسینی می‌خواهد از

طریق صرافی برای تبدیل پول خود به دلار آمریکا اقدام کند.» به ترتیب به کدام یک از وظایف پول اشاره دارند؟

(۱) وسیلهٔ سنجش ارزش - وسیلهٔ پرداخت‌های آینده

(۲) وسیلهٔ پرداخت در مبادلات - وسیلهٔ پس‌انداز و حفظ ارزش

(۳) وسیلهٔ پرداخت‌های آینده - وسیلهٔ پرداخت در مبادلات

(۴) وسیلهٔ پرداخت‌های آینده - وسیلهٔ سنجش ارزش

۱۹۲- با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر در مورد سطح عمومی قیمت‌ها در یک سال مشخص، سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال برای کشور

«الف» و سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال برای کشور «ب» به ترتیب چند واحد پولی است؟

کشور	سطح عمومی قیمت‌ها	ابتدای سال	انتهای سال	نرخ تورم
(۱) ۱۲,۰۰۰ - ۴,۹۵۰				
(۲) ۱۰,۱۵۰ - ۴,۰۹۰	«الف»	۴۵۰۰	؟	$\frac{1}{3}$ تورم کشور «ج»
(۳) ۱۰,۱۵۰ - ۴,۹۵۰	«ب»	؟	۱۳,۲۰۰	برابر با کشور «الف»
(۴) ۱۲,۰۰۰ - ۴,۰۹۰	«ج»	۵۰۰۰	۶۵۰۰	؟

۱۹۳- صحیح (ص) یا غلط (غ) بودن عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

(الف) اینکه کشورها در شرایط سخت پیش‌بینی نشده چه واکنشی نشان می‌دهند، به قدرتمند بودن آنها بستگی ندارد.

(ب) مقاومتی اقتصادی به معنای آن است که مجموع نیروهای مولد، شرکت‌ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور روی پای خود بایستند تا

بتوانند در صورت به وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی‌شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.

(پ) اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است نوپا، دولتی و مبتنی بر تجربه که در برابر تهدیدات و تکانه‌های خارجی آسیب‌پذیر است.

(ت) استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر در جهت تولید کالاهای اساسی و مصرفی است و هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل

دوستانه و از موضع زور با کشورهای دیگر نیاز دارد.

(۱) غ - ص - غ - غ (۲) غ - ص - ص - ص (۳) ص - غ - غ - ص (۴) ص - غ - ص - غ

محل انجام محاسبات

۱۹۴- اطلاعات ارائه شده در جدول زیر مربوط به یک جامعه فرضی است، با توجه به این مندرجات:

الف) حجم پول موجود و نقدینگی در این جامعه به ترتیب چند واحد پولی است؟

ب) میزان شبه پول این جامعه چند واحد پولی است؟

ج) میزان حساب پس انداز کوتاه مدت چند واحد پولی است؟

۱	اسکناس	۲۳۰۰ واحد
۲	حساب پس انداز بلندمدت	۵۲۰ واحد
۳	ارزش مسکوکات مردم معادل	۲۰ درصد حساب های جاری مردم
۴	مجموع حساب های پس انداز کوتاه مدت و بلندمدت	۱۷۰۰ واحد
۵	موجودی حساب های جاری مردم	۴۰۰ واحد
۶	چک پول	۱۶۵۰ واحد

الف) (الف) ۴۴۳۰-۶۱۳۰ (ب) ۱۶۵۰ (ج) ۱۱۸۰ (الف) ۴۳۴۰-۶۳۱۰ (ب) ۱۷۰۰ (ج) ۱۸۱۰

الف) (الف) ۴۳۴۰-۶۳۱۰ (ب) ۱۶۵۰ (ج) ۱۸۱۰ (الف) ۴۳۴۰-۶۱۳۰ (ب) ۱۷۰۰ (ج) ۱۱۸۰

۱۹۵- چند مورد از موارد زیر جزء دلایل ایجاد تورم نیست؟

الف) نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد به صورت فزونی تقاضا بر عرضه

ب) کاهش قدرت خرید مردم

ج) بی ثباتی فضای کسب و کار

د) ناهماهنگی افزایش نقدینگی و افزایش تولید

ه) عدم پیش بینی درست از آینده قیمت ها در بازار

الف) ۲ (ب) ۳ (ج) ۴ (د) ۱

۱۹۶- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

الف) کدام تفسیر برای عبارت: «ترخ تورم از ۱۵ درصد به ۱۰ درصد رسیده است.»، صحیح است؟

ب) روش ترجیحی دولت در هنگام تورم، برای افزایش میزان عرضه کدام است؟

الف) قدرت خرید پول ۵ درصد افزایش یافته است. (ب) افزایش ظرفیت های تولیدی

الف) سطح عمومی قیمت ها ۵ درصد کاهش یافته است. (ب) افزایش ظرفیت های تولیدی

الف) با یک مقدار مشخص پول، امسال ۵ درصد بیشتر از سال قبل می توان کالا خریداری کرد. (ب) افزایش واردات

الف) سرعت رشد قیمت ها ۵ درصد کاهش یافته است. (ب) افزایش واردات

محل انجام محاسبات

۱۹۷- کدام گزینه، دربردارنده پاسخ درست پرسش‌های زیر است؟

- کدام روش را کشورها برای کنترل تورم و تنظیم نقدینگی در گردش به کار می‌گیرند؟

- در حالت رکود اقتصادی کدام سیاست اعمال می‌شود؟

- کدام یک از سیاست‌های پولی برای مدیریت حجم نقدینگی و حفظ ارزش پول اعمال می‌شود؟

(۱) افزایش تعرفه‌های گمرکی بر واردات - فروش اوراق مشارکت - سیاست مالی انقباضی

(۲) افزایش تعرفه‌های گمرکی بر واردات - خرید اوراق مشارکت - سیاست مالی انبساطی

(۳) سیاست بازار باز - خرید اوراق مشارکت - سیاست پولی انقباضی

(۴) سیاست بازار باز - فروش اوراق مشارکت - سیاست پولی انبساطی

۱۹۸- به ترتیب، هر یک از موارد زیر، مربوط به کدام دوره از مسیر تاریخی ایران است؟

- در حالی که کشورهای دیگر منطقه همچون مصر و ترکیه (امپراطوری عثمانی) و سوریه و لبنان، در روند تجارت و گسترش تولید و صادرات

محصولات کشاورزی، رشد مطلوبی داشتند، ایران گرفتار ضعف‌های ساختاری در اقتصاد بود.

- علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلى شكل گرفت كه با ساير لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

- عیسوی، نویسنده کتاب تاریخ اقتصادی ایران، ضعف نیروهای نظامی، ناکارآمدی تشکیلات اداری، فرسودگی نظام مالی و افول نهادهای تربیتی و

آموزشی را از مشخصات این دوره می‌داند.

- نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد و درآمدهای نفتی هم با تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای

کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی، بر مشکلات اقتصاد ایران افزود.

(۱) دوران حکومت پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - دوران حکومت پهلوی - دوران حکومت پهلوی

(۲) دوران حکومت پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - دوران قاجار - دوران قاجار

(۳) دوران قاجار - نیمه اول حکومت صفویه - دوران قاجار - دوران حکومت پهلوی

(۴) دوران قاجار - نیمه اول حکومت صفویه - دوران حکومت پهلوی - دوران قاجار

محل انجام محاسبات

۱۹۹- موارد کدام گزینه به ترتیب تکمیل کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

الف) در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه‌هایی همچون ... تأکید شده است.

ب) دستیابی به اهداف اقتصادی و سیاسی که در قانون اساسی بازتاب دارد، مستلزم ... است.

پ) بیماری‌هایی همچون وابستگی به درآمدهای نفتی، مصرف‌گرایی، واردات بی‌رویه، بهره‌وری و کارایی اندک شرکت‌های تولیدی، تورم و بیکاری همه و همه نیازمند ... است.

۱) الف) اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان، استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان، عدالت اقتصادی ب) غلبه بر ضعف‌ها و بیماری‌های ساختاری اقتصاد ایران پ) تفکر راهبردی و ارائه طرح‌های سنجیده برای اقدام و عمل

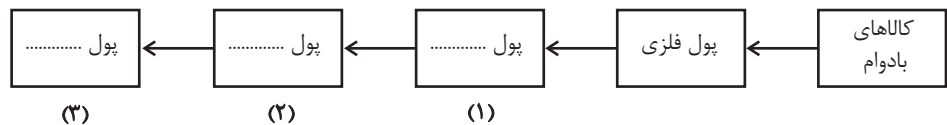
۲) الف) اقتصاد دانش‌بنیان، رهایی از وابستگی به درآمدهای نفتی، خودکفایی در تولید تمامی کالاهای مصرفی، کنترل میزان واردات، افزایش کارایی و بهره‌وری اقتصادی ب) افزایش تولید و درآمد داخلی کشور و افزایش سطح اشتغال پ) حمایت از شرکت‌های تولیدی، مبارزه با فساد و انجام فعالیت‌های جهادی

۳) الف) اقتصاد دانش‌بنیان، رهایی از وابستگی به درآمدهای نفتی، خودکفایی در تولید تمامی کالاهای مصرفی، کنترل میزان واردات، افزایش کارایی و بهره‌وری اقتصادی ب) غلبه بر ضعف‌ها و بیماری‌های ساختاری اقتصاد ایران پ) تفکر راهبردی و ارائه طرح‌های سنجیده برای اقدام و عمل

۴) الف) اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان، استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان، عدالت اقتصادی ب) افزایش تولید و درآمد داخلی کشور و افزایش سطح اشتغال پ) حمایت از شرکت‌های تولیدی، مبارزه با فساد و انجام فعالیت‌های جهادی

۲۰۰- کدام گزینه در بردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) با توجه به سرگذشت پول، کدام مورد مسیر تکاملی پول را به درستی تکمیل می‌کند؟

ب) نقش اصلی پول در مبادلات چیست و با افزایش سطح عمومی قیمت‌ها، کدام وظیفه پول به درستی تحقق نمی‌یابد؟

پ) اولین شکل پول که در کشورمان مورد استفاده قرار گرفته است، کدام است؟

ت) کدام مورد پشتوانه رسیده‌های نزد صرافان بود؟

۱) الف) اسکناس - تحریری - الکترونیکی ب) وظیفه تسهیل مبادله - وظیفه پس‌انداز و حفظ ارزش پول پ) صدف ت) اعتماد بین تجار و بازرگانان

۲) الف) تحریری - ثبتي - دیجیتالی ب) وظیفه سنجش ارزش - وسیله پرداخت‌های آینده پ) غلات ت) قدرت اقتصادی کشورها

۳) الف) تحریری - ثبتي - دیجیتالی ب) وظیفه سنجش ارزش - وسیله پرداخت‌های آینده پ) صدف ت) طلا و نقره موجود در خود پول

۴) الف) اسکناس - تحریری - الکترونیکی ب) وظیفه تسهیل مبادله - وظیفه پس‌انداز و حفظ ارزش پول پ) غلات ت) طلا و نقره‌ای که نزد صرافان و بازرگانان نگهداری می‌شد.

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه «۲»

(معمد بگیری)

در یک دنباله حسابی اگر رابطه $m+n=p+q$ برقرار باشد، آنگاه رابطه $a_m + a_n = a_p + a_q$ بین جمله‌ها برقرار است. (به کمک رابطه جمله عمومی $a_n = a_1 + (n-1)d$ این رابطه اثبات می‌شود.)

حال چون $1+7=5+3$ پس $a_1 + a_7 = a_5 + a_3$ است، در نتیجه:

$$5k + 4 = 4k + 7 \Rightarrow k = 3$$

$$a_1 + a_7 = 19 \Rightarrow a_1 + a_1 + 6d = 19$$

بنابراین:

$$\Rightarrow 2a_1 + 6d = 19$$

$$a_7 = 5 / 5 \Rightarrow a_1 + d = 5 / 5$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 2a_1 + 6d = 19 \\ a_1 + d = 5 / 5 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 2a_1 + 6d = 19 \\ -2a_1 - 2d = -11 \end{cases}$$

$$\Rightarrow 4d = 8 \Rightarrow d = \frac{8}{4} = 2$$

$$\Rightarrow a_1 + 2 = 5 / 5 \Rightarrow a_1 = 3 / 5$$

$$\Rightarrow a_{10} = 3 / 5 + 9 \times 2 = 21 / 5$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۸)

۲- گزینه «۲»

(تروین حسینی)

ضابطه جمله عمومی یک دنباله حسابی به صورت $t_n = an + b$ است، پس ضرب n^2 باید برابر صفر باشد:

$$b - 2 = 0 \Rightarrow b = 2$$

از طرفی هر جمله از جمله ماقبل خود $2/5$ واحد بیشتر است، پس:

$$d = a = 2 / 5$$

حال داریم:

$$t_n = 2 / 5 n - 3(2) \Rightarrow t_n = 2 / 5 n - 6$$

حال نسبت خواسته شده را به دست می‌آوریم:

$$\frac{t_{30}}{t_{18}} = \frac{2/5(30) - 6}{2/5(18) - 6} = \frac{75 - 6}{45 - 6} = \frac{69}{39} = \frac{23}{13}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۸)

۳- گزینه «۳»

(امیر زرانروز)

دنباله (الف) دنباله‌ای حسابی است، زیرا:

$$m - 2, m, \frac{2(m+2)}{2} = m + 2, \dots$$

اختلاف مشترک دنباله برابر ۲ است:

$$a_n = a_1 + (n-1)d = m - 2 + (n-1)(2) = m - 2 + 2n - 2$$

$$= m + 2n - 4$$

$$a_{20} = m + 2(20) - 4 = m + 40 - 4 = m + 36$$

$$\Rightarrow a_{20} - a_n = (m + 36) - (m + 2n - 4)$$

$$= m + 36 - m - 2n + 4 = 40 - 2n$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۸)

۴- گزینه «۴»

(معمد بگیری)

با توجه به رابطه $d = \frac{b-a}{m+1}$ داریم: a و b دو عددی که می‌خواهیم بین آن‌ها m واسطه حسابی قرار دهیم.

$$d = \frac{(5x+4) - (3x-1)}{4+1} = \frac{2x+5}{5} \quad (I)$$

از طرفی اختلاف بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین واسطه حسابی برابر $2x-1$ است، پس:

$$d = \frac{2x-1}{3} \quad (II)$$

$$\frac{(I), (II)}{\rightarrow} \frac{2x+5}{5} = \frac{2x-1}{3} \Rightarrow 6x+15 = 10x-5$$

$$\Rightarrow 4x = 20 \Rightarrow x = 5 \Rightarrow d = \frac{2 \times 5 - 1}{3} = 3$$

داده‌ها: ۱۴, ۱۷, ۲۰, ۲۳, ۲۶, ۲۹

$$\text{مجموع دو واسطه خواسته شده} = 20 + 23 = 43$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۸)

۵- گزینه «۴»

(معمد ابراهیم توزنده فانی)

$$(a_7)^2 - (a_5)^2 = (a_7 - a_5)(a_7 + a_5) = 4d$$

$$(2d)(a_7 + a_5) = 4d \Rightarrow (a_7 + a_5) = \frac{4d}{2d} = 2$$

به نکته زیر توجه کنید:

در یک دنباله حسابی اگر k و c و n و m اعداد طبیعی باشند و

$$a_m + a_n = a_c + a_k \quad \text{آن‌گاه} \quad m+n=c+k$$

$$a_4 + a_8 = a_5 + a_7 = 2$$

حال داریم:

$$a_4 + a_5 + a_7 + a_8 = 4$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۸)

۶- گزینه «۲»

(علی حسینی نوه)

از آنجایی که جملات سوم و نهم برابر جوابهای معادله هستند، پس مجموع دو جمله از دنباله حسابی برابر مجموع جوابهای معادله است، پس:

$$a_3 + a_9 = \frac{x \text{ ضرب} \cdot x^2}{x^2} \Rightarrow a_1 + 2d + a_1 + 8d = \frac{-(-5)}{1}$$

$$\Rightarrow 2a_1 + 10d = 5$$

$$2(a_1 + 5d) = 5 \Rightarrow a_1 + 5d = \frac{5}{2} \xrightarrow{a_1 + 5d = a_6} a_6 = \frac{5}{2}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۸)

۷- گزینه «۳»

(مهمر نظامی)

طول پله نخست A سانتی‌متر، پله دوم $A - \frac{1}{20}A$ سانتی‌متر، پله سوم

$$A - \frac{1}{20}A - \frac{1}{20}A \text{ سانتی‌متر و } \dots \text{ و طول پله } n \text{ ام } \frac{1}{4}A \text{ سانتی‌متر}$$

است.

واضح است که این تعداد تشکیل یک دنباله حسابی با جمله اول A و

اختلاف مشترک $-\frac{1}{20}A$ می‌دهند. کافی است ابتدا n را به دست آوریم:

$$-\frac{1}{20}A = \frac{-\frac{3}{4}A}{n-1} \Rightarrow -\frac{1}{20}nA + \frac{1}{20}A = -\frac{3}{4}A$$

$$\Rightarrow n = \frac{-\frac{3}{4}A - \frac{1}{20}A}{-\frac{1}{20}A} = \frac{-\frac{16}{20}A}{-\frac{1}{20}A} = 16$$

یعنی در آخرین پله (پله شانزدهم) طول پله $\frac{1}{4}A$ طول پله اول است. طبق

گفته سؤال مجموع طول چوب‌های این شانزده پله ۲۰ متر که برابر با

۲۰۰۰ سانتی‌متر است، می‌باشد، پس مجموع ۱۶ جمله اول این دنباله

حسابی برابر با ۲۰۰۰ است:

$$S_{16} = 2000 \Rightarrow 2000 = \frac{16}{2} \left(A + \frac{1}{4}A \right)$$

$$\Rightarrow 2000 = 8 \left(\frac{5}{4}A \right) \Rightarrow 2000 = 10A \Rightarrow A = 200 \text{ متر}$$

بنابراین طول آخرین پله، $\frac{1}{4}(200) = 50$ سانتی‌متر است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۷۲)

۸- گزینه «۳»

(سعید عزیزقانی)

مجموع n جمله اول دنباله حسابی با استفاده از رابطه

$$S_n = \frac{d}{2}n^2 + \left(a_1 - \frac{d}{2}\right)n$$

داده شده در صورت سؤال داریم:

$$\begin{cases} k-1=0 \Rightarrow k=1 \\ \frac{d}{2}=2 \Rightarrow d=4 \\ a_1 - \frac{d}{2}=1 \Rightarrow a_1 - 2=1 \Rightarrow a_1=3 \end{cases}$$

با داشتن اختلاف مشترک (d) و جمله اول (a_1) می‌توانیم جمله

عمومی دنباله را به دست بیاوریم:

$$a_n = a_1 + (n-1)d \Rightarrow a_n = 3 + (n-1) \times 4 = 3 + 4n - 4$$

$$\rightarrow a_n = 4n - 1$$

در نهایت داریم:

$$a_7 = 4(7) - 1 = 27$$

$$\frac{1}{3}a_7 - 3k = \frac{1}{3}(27) - 3(1) = 9 - 3 = 6$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۷۲)

۹- گزینه «۲»

(غرشیر کرمی)

جمله عمومی دنباله حسابی داده شده، برابر است با:

$$\frac{61-9}{2} + 1 = 27$$

تعداد جملات داده شده برابر است با:

$$a_9 = 4(9) - 3 = 33$$

$$a_{61} = 4(61) - 3 = 241$$

$$S = \frac{27}{2}(a_9 + a_{61}) = \frac{27}{2}(33 + 241)$$

$$= 27 \times 137 = 3699$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۲ تا ۷۲)

۱۰- گزینه «۳»

(امیر مهموریان)

تعداد توپ‌های چیده شده تشکیل دنباله حسابی می‌دهد. ابتدا باید بدانیم

که برای برداشت ۶۶ توپ باید چند مرحله این کار را انجام دهد. به عبارتی

مجموع چند جمله اول دنباله حسابی توپ‌ها برابر ۶۶ است؟

$$S_n = 66 \Rightarrow \frac{n}{2}[2 + (n-1) \times 1] = 66 \Rightarrow \frac{n}{2}[2 + n - 1] = 66$$

کتاب آبی پیمانهای)

۱۲- گزینه «۳»

با اضافه کردن مقدار ثابت x ، جملات به صورت زیر در می آیند:

$$t_1 = 20 + x, t_2 = 50 + x, t_3 = 100 + x$$

این دنباله، هندسی است؛ پس رابطه زیر برقرار است:

$$\frac{t_3}{t_2} = \frac{t_2}{t_1} \Rightarrow t_2^2 = t_1 t_3 \Rightarrow (50+x)^2 = (20+x)(100+x)$$

$$\Rightarrow x^2 + 100x + 2500 = x^2 + 120x + 2000 \Rightarrow 20x = 500$$

$$\Rightarrow x = 25$$

$$t_1 = 45, t_2 = 75, t_3 = 125$$

$$\frac{t_2}{t_1} = \frac{t_3}{t_2} = \frac{75}{45} = \frac{5}{3}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

(سعید عزیزقانی)

۱۳- گزینه «۲»

طبق ضابطه بازگشتی، دنباله داده شده، دنباله هندسی است و نسبت مشترک آن برابر با $r = \frac{1}{4}$ است. چون $a_1 > 0$ و $0 < r < 1$ است، پس دنباله کاهشی است و بیشترین اختلاف بین جملات اول و دوم دنباله اتفاق می افتد.

$$\text{بیشترین اختلاف} = a_1 - a_2 = 100 - \frac{1}{4} \times 100$$

$$= 100 - 25 = 75$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

(مهدی ابراهیم توزنده‌بانی)

۱۴- گزینه «۲»

جملات اول و پنجم و هفدهم دنباله حسابی به صورت $a, a+4d, a+16d$ هستند. چون این جملات، تشکیل دنباله هندسی می دهند. پس می توان نوشت:

$$a(a+16d) = (a+4d)^2 \Rightarrow a^2 + 16ad = a^2 + 8ad + 16d^2$$

$$\Rightarrow 8ad = 16d^2 \xrightarrow{d \neq 0} a = 2d$$

با جایگذاری $a = 2d$ ، جملات $a, a+4d, a+16d$ به صورت $2d, 6d, 18d$ در می آیند. چون این اعداد، جملات متوالی دنباله هندسی اند. پس $r = 3$ می شود. حال مجموع ۴ جمله اول دنباله هندسی را به دست می آوریم:

$$S_4 = \frac{a(1-r^4)}{1-r}$$

$$= \frac{a(1-3^4)}{1-3} = \frac{a(-80)}{-2} = a \times 40 = 40a$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

$$\Rightarrow \frac{n}{2}(n+1) = 66$$

$$\Rightarrow n(n+1) = 132 \xrightarrow{\text{حدس } n \text{ های طبیعی}} n = 11$$

یعنی این دونه باید ۱۱ مرحله توپ جمع کند:

برای برداشتن توپ اول و انداختن آن به داخل سبد باید ۱۸+۱۸ متر طی کند.

برای برداشتن دو توپ بعدی (مرحله دوم) و انداختن آن به داخل سبد باید $2 \times (18+3) = 42$ متر طی کند.

برای برداشتن سه توپ بعدی (مرحله سوم) و انداختن آن‌ها به داخل سبد باید $3 \times (18+3+3) = 48$ متر طی کند و به همین ترتیب پس باید مجموع ۱۱ جمله اول این دنباله حسابی محاسبه شود:

$$S_n = \frac{11}{2} [2 \times 36 + (11-1) \times 6] = \frac{11}{2} [72 + 60]$$

$$= \frac{11}{2} \times 132 = 726$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطبی، صفحه‌های ۶۲ تا ۷۲)

ریاضی و آمار (۳) - اختیاری

۱۱- گزینه «۱»

(مهدی ابراهیم توزنده‌بانی)

سه جمله متوالی دنباله هندسی را $\frac{a}{r}, a, ar$ در نظر می گیریم:

$$\begin{cases} \frac{a}{r} + a + ar = 12 \\ \frac{a}{r}(ar) = 64 \Rightarrow a^2 = 64 \Rightarrow a = 8 \end{cases}$$

$$\xrightarrow{\text{جایگذاری } a=8} \frac{8}{r} + 8 + 8r = 12$$

$$\Rightarrow \frac{8}{r} + 8r = 4 \xrightarrow{\text{ضرب در } r}$$

$$4 + 8r^2 - 8r = 0 \Rightarrow 4(r^2 - 2r + 1) = 0 \Rightarrow r = 1$$

چون $r = 1$ شد، دنباله هندسی از نوع ثابت است و تمام جملات دنباله با هم برابرند لذا:

$$a_4 = a_3 \Rightarrow \frac{a_4}{a_3} = 1$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

۱۵- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانهای)

اگر یک دنباله هندسی با جمله اول x و نسبت مشترک $r = -\frac{1}{2}$ را در نظر

بگیریم، ابتدا تعداد جملات $\frac{-x}{512}$ ، $\frac{x}{4}$ ، $-\frac{x}{2}$ ، x را به دست می آوریم:

$$a_n = a_1 r^{n-1} \Rightarrow -\frac{x}{512} = x \left(-\frac{1}{2}\right)^{n-1}$$

$$\Rightarrow -\frac{1}{512} = \left(-\frac{1}{2}\right)^{n-1} \Rightarrow \left(-\frac{1}{2}\right)^9 = \left(-\frac{1}{2}\right)^{n-1} \Rightarrow n = 10$$

طبق صورت سؤال مجموع ۱۰ جمله ابتدایی این دنباله برابر با $\frac{1}{9}$ شده

است:

$$S_{10} = \frac{1}{9} \Rightarrow \frac{x(1 - (-\frac{1}{2})^{10})}{1 - (-\frac{1}{2})} = \frac{1}{9}$$

$$\frac{2}{3}x \left(\frac{1023}{1024}\right) = \frac{1}{9} \Rightarrow x = \frac{512}{3069}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

ریاضی و آمار (۱)

۱۶- گزینه «۲»

(معمد بپیرایی)

چون میانه داده‌ها برابر $\frac{4}{5}$ است، پس تعداد داده‌ها باید زوج باشد و دو

داده وسطی ۴ و ۵ باشند، پس تعداد داده‌های کمتر از $\frac{4}{5}$ با تعداد

داده‌های بزرگ‌تر از $\frac{4}{5}$ باید برابر باشند. چون ۸ داده کمتر از $\frac{4}{5}$

داریم پس تعداد نقطه‌های روی ۶ باید ۲ تا باشد تا ۸ داده بزرگ‌تر از

$\frac{4}{5}$ هم داشته باشیم.

حال میانگین داده‌ها را به دست می آوریم:

$$\bar{x} = \frac{2 \times 1 + 3 \times 2 + 2 \times 3 + 1 \times 4 + 2 \times 5 + 2 \times 6 + 4 \times 7}{16}$$

$$= \frac{2 + 6 + 6 + 4 + 10 + 12 + 28}{16} = \frac{68}{16} = \frac{17}{4}$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۱۰)

۱۷- گزینه «۲»

(معمد ابراهیم توزنده‌پانی)

در نمودار دایره‌ای داریم:

$$360 \times \frac{\text{فراوانی آن دسته}}{\text{فراوانی کل}} = \text{زاویه مربوط به هر دسته}$$

حال با توجه به رابطه فوق و تساوی زیر داریم:

$$30 + 90 + 180 + 120 + 30 = 450$$

زاویه گروه‌های مدنظر را به دست می آوریم.

$$360 \times \frac{30}{450} = 24$$

$$360 \times \frac{120}{450} = 96$$

$$360 \times \frac{30}{450} = 24$$

حال میانگین ۳ زاویه (۲۴، ۹۶، ۲۴) را حساب می کنیم.

$$\text{میانگین} = \frac{24 + 24 + 96}{3} = \frac{144}{3} = 48$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۵)

۱۸- گزینه «۲»

(آروین حسینی)

می دانیم اگر انحراف معیار تعدادی داده صفر باشد، همه آن داده‌ها با هم

برابرنند.

انحراف معیار و میانگین داده‌های x_1 تا x_5 به ترتیب برابر صفر و ۴ است،

پس همه آن‌ها برابر عدد ۴ هستند.

$$x_1 = x_2 = x_3 = x_4 = x_5 = 4$$

حال داده‌های جدید را می نویسیم:

$$x_1, 2x_2 - 3, x_3 + 2, \frac{x_4}{2}, 2x_5$$

$$\Rightarrow 4, 5, 6, 2, 8$$

میانگین را حساب می کنیم:

$$\bar{x} = \frac{4 + 5 + 6 + 2 + 8}{5} = \frac{25}{5} = 5$$

انحراف معیار برابر است با:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(4-5)^2 + (5-5)^2 + (6-5)^2 + (2-5)^2 + (8-5)^2}{5}}$$

$$= \sqrt{\frac{1+0+1+9+9}{5}} \Rightarrow \sigma = \sqrt{4} = 2$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۱۵ تا ۹۰)

در نتیجه درصد دانش آموزانی که گروه خونی AB دارند برابر است با:

$$\frac{y}{2} = \frac{30}{2} = 15 \text{ درصد}$$

(ریاضی و آمار، (I)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۵)

(سعید عزیزقانی)

۲۱- گزینه «۳»

در طراحی پرسش‌نامه سوالات نباید جهت‌دار باشد تا ذهن پاسخگو در جواب دادن به سوالات آزاد باشد.

(ریاضی و آمار، (I)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۸)

(کتاب آبی پیمان‌های)

۲۲- گزینه «۴»

داده‌های داخل و روی جعبه: داده‌های بزرگتر یا مساوی Q_1 و کوچکتر یا مساوی Q_3 هستند.

$$1, 3, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 19, 20, 21, 23$$

$$\downarrow \quad \downarrow$$

$$Q_1 = 7 \quad Q_3 = 19$$

$$Q_2 = \frac{11+12}{2} = 11.5$$

داده‌های داخل و روی جعبه = 7, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 19

$$\Rightarrow \bar{x} = \frac{7+8+9+11+12+14+16+19}{8} = \frac{96}{8} = 12$$

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(7-12)^2 + (8-12)^2 + (9-12)^2 + (11-12)^2}{8}$$

$$+ \frac{(12-12)^2 + (14-12)^2 + (16-12)^2 + (19-12)^2}{8}$$

$$= \frac{25+16+9+1+0+4+16+49}{8} = \frac{120}{8} = 15 \Rightarrow \sigma = \sqrt{15}$$

(ریاضی و آمار، (I)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

(کتاب آبی پیمان‌های)

۲۳- گزینه «۳»

نسبت مربع شعاع‌ها برابر با نسبت متغیرهای سوم است:

$$\frac{\text{متغیر سوم A}}{\text{متغیر سوم B}} = \left(\frac{r_A}{r_B}\right)^2 \Rightarrow \frac{A}{B} = \left(\frac{4}{2}\right)^2 \Rightarrow \frac{A}{B} = 4 \Rightarrow A = 4B$$

مجموع A و B برابر ۳۰ است، پس:

$$A + B = 30 \Rightarrow 4B + B = 30 \Rightarrow B = 6$$

$$A = 4 \times 6 = 24$$

پس:

$$A - B = 24 - 6 = 18$$

در نتیجه:

(ریاضی و آمار، (I)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۰ تا ۱۱۳)

۱۹- گزینه «۲»

(مفرد نظامی)

با توجه به شکل، کوچک‌ترین داده برابر ۳ است، همچنین تعداد داده‌های پس از میانه ۴ تا است، پس داده‌های قبل از میانه نیز تعدادشان ۴ تا است.

۲, a, b, c

می‌دانیم طول سبیل سمت چپ برابر است با:

$Q_1 - \min$

پس برای این که طول سبیل سمت چپ بیش‌ترین مقدار ممکن شود باید Q_1 بیش‌ترین مقدار ممکن باشد.

$$Q_1 = \frac{a+b}{2}$$

تمام داده‌های ما فرد هستند و برای این که بیش‌ترین مقدار ممکن برای Q_1 حاصل شود، می‌توانیم a, b, c را نزدیک‌ترین مقدار ممکن به میانه (۱۲) در نظر بگیریم:

۳, ۱۱, ۱۱, ۱۱

در این صورت داریم:

$$Q_1 = \frac{11+11}{2} = 11$$

حال برای به‌دست آوردن طول سبیل سمت چپ داریم:

$$11 - 3 = 8$$

(ریاضی و آمار، (I)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

۲۰- گزینه «۲»

(تروین حسینی)

با توجه به نمودار میله‌ای داریم:

$$x + 15 + x + y + \frac{y}{2} = 100$$

$$\Rightarrow 2x + \frac{3y}{2} = 85$$

زاویهٔ مربوط به گروه خونی B، 72° است، پس:

$$\frac{72^\circ}{360^\circ} = \frac{x}{100} \Rightarrow x = \frac{100 \times 72^\circ}{360^\circ} = 20$$

حال مقدار y را به‌دست می‌آوریم:

$$2x + \frac{3y}{2} = 85 \xrightarrow{x=20} 40 + \frac{3y}{2} = 85$$

$$\Rightarrow \frac{3y}{2} = 45 \Rightarrow y = 30$$

علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)

(سیدعلیرضا علویان)

۲۶- گزینه «۳»

شاعران این دوره تشخیص داده بودند که سبک عراقی (نه هندی) از واقعیت دور شده و کاملاً جنبه ذهنی و تخیلی یافته است و با ادامه پایبندی به سنن ادبی نابود می‌شود. باقی گزینه‌ها درست هستند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۵۸ و ۵۹)

(مجتبی فرهادی)

۲۷- گزینه «۴»

تشریح موارد نادرست:

«ب»: بیان روایی و داستانی، حماسی‌بودن زبان، کهن‌گرایی، به‌کارگیری ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ و برخی از کاربردهای نحوی سبک خراسانی از ویژگی‌های شعر مهدی اخوان ثالث است.

«د»: در سال ۱۳۰۱، همزمان با «یکی بود، یکی نبود» اثر محمدعلی جمال‌زاده، اولین نمایشنامه فارسی معاصر با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» به قلم حسن مقدم نوشته شد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۲، ۷۳، ۷۸ و ۷۹)

(مجتبی فرهادی)

۲۸- گزینه «۳»

- کلیم کاشانی در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره، سخن کلیم را برجسته کرده است.
- مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیلات رمزآمیز شاعرانه از ویژگی‌های شعر بیدل است.
- صائب تبریزی را خداوندگار مضامین تازه شاعری دانسته‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه ۶۱)

(یاسین مهریان)

۲۹- گزینه «۱»

«ظهور» اثر علی مؤذنی است.

باقی عبارات کاملاً درست هستند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۱، ۷۴ تا ۸۰)

(شیوا نظری)

۳۰- گزینه «۳»

زبان فارسی تا زمان آغاز حاکمیت استعمار انگلیس، زبان رسمی هند بود نه پس از آن.

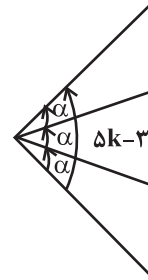
(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

۲۴- گزینه «۱»

(سعیر عزیزقانی)

اگر زاویه بین هر محور در نمودار راداری را با α و تعداد محورها را با n نمایش دهیم، داریم:

$$n = \frac{360}{\alpha} \rightarrow 15 = \frac{360}{\alpha} \Rightarrow \alpha = \frac{360}{15} = 24$$

در شکل داده شده زاویه $5k - 3$ نشان داده شده، برابر با 2α است:

$$5k - 3 = 2\alpha \rightarrow 5k - 3 = 48 \Rightarrow 5k = 51 \Rightarrow k = 10.2$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۷)

(مهمربعیرایی)

۲۵- گزینه «۳»

ابتدا با توجه به اعداد روی محور و تناسب زیر، مقدار هر داده را به‌دست می‌آوریم:

$$\frac{\text{مقدار داده}}{\text{مقدار max}} = \frac{\text{عدد روی محور}}{100}$$

$$\frac{70}{100} = \frac{A}{20} \Rightarrow A = 14$$

$$\frac{80}{100} = \frac{B}{18} \Rightarrow B = 14.4$$

$$C = 15$$

$$\frac{40}{100} = \frac{D}{19} \Rightarrow D = 7.6$$

$$\frac{60}{100} = \frac{E}{20} \Rightarrow E = 12$$

$$\Rightarrow \bar{x} = \frac{14 + 14.4 + 15 + 7.6 + 12}{5}$$

$$\bar{x} = \frac{63}{5} = 12.6$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۷)

۳۱- گزینه ۱»

(فره‌ار علی نزار)

صادق هدایت، صادق چوبک و بزرگ علوی از نویسندگان نسل اول ادبیات معاصر هستند. پس از آن‌ها سبک تلفیقی را داریم که جلال آل‌احمد، سیمین دانشور، تقی مدرس، محمود اعتمادزاده، غلامحسین ساعدی و جمال میرصادقی اشاره کرد.

شاخه نخست از ادبیات پس از انقلاب: شاخه نیرومندی از ادب انقلاب که با تکیه بر پشتوانه ادبی و تلفیق آن با ارزش‌های نوین به‌عنوان جریانی پیش‌کسوت و کمال‌یافته شناخته می‌شوند، مانند قیصر امین‌پور، سید علی موسوی گرمارودی، حمید سبزواری، سید حسن حسینی و نصرالله مردانی.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۷۳، ۷۶ و ۷۷)

۳۲- گزینه ۴»

(سیدعلیرضا احمدی)

تشبیه گسترده: همچو شمع / استعاره مصرحه: «آتش دل» / استعاره مکنیه: «آب رخ شمع»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» تشبیه و استعاره مکنیه ندارد. / استعاره مصرحه: «مه پرده‌سرا»
گزینه ۲» تشبیه فشرده: «تیغ حوادث» / استعاره مکنیه: «سرزنش تیغ حوادث» / استعاره مصرحه: «شه بحر»

گزینه ۳» فاقد تشبیه و استعاره مصرحه / استعاره مکنیه: «ساغر خون‌خوار»، «دویدن، طلب کردن و دامن گرفتن توسط اشک» و «دامن ساغر»

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۳۳- گزینه ۳»

(شیوا نظری)

حذف مشبه‌به، باعث ایجاد استعاره مکنیه می‌شود. در این گزینه «سوگوار بودن بنفشه»، مشبه‌به محذوف دارد. (بنفشه مثل انسان سوگوار می‌شود.) / انسان حذف شده است. هم‌چنین است نشستن سمن (سمن مانند انسان بر خاک می‌نشیند).

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۳۴- گزینه ۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

«لب جام» اضافه استعاری است. دقت کنید که «لبه جام» نمی‌تواند اضافه استعاری باشد.

در سایر گزینه‌ها ترکیب‌های «گوش استماع»، «سر طاعت» و «چشم طمع» اضافه اقترازی هستند. در اضافه اقترازی نه تشبیه هست و نه استعاره.

وجه افتراق اضافه اقترازی و اضافه استعاری در عینیت داشتن اضافه اقترازی و توهمی بودن اضافه استعاری است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۳۵- گزینه ۴»

(ممدامین داراش‌فام)

نوع استعاره به‌کار رفته در این بیت مکنیه است.
پند دادن معرفت، تشخیص و استعاره مکنیه است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» «گل» استعاره مصرحه از معشوق است.

گزینه ۲» «پسته» استعاره مصرحه از دهان معشوق است و «قند» استعاره مصرحه از لب معشوق است.

گزینه ۳» «ستاره» استعاره مصرحه از اشک است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۳۶- گزینه ۲»

(مهتبی فرهادی)

اغراق: اگر شاعر ناله کند کل جهان مانند ماتم‌سرا می‌شود. / ایهام: «از نوا افتیم» دو معنا دارد: ۱- بدبخت شوم ۲- ناله کنم (خاموش شوم) / استعاره: رقصیدن

آسمان (تشخیص و استعاره)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» اغراق: تر کردن همه برگ‌های سرو با اشک اغراق دارد / ایهام: - / استعاره: دقت کنیم در این بیت استعاره نداریم و سرو در معنای درخت سرو است نه معشوق.

گزینه ۳» اغراق: فاقد اغراق / ایهام: «عزیز» دو معنا دارد: ۱- عزیز مصر ۲-

عزیز و گرامی / استعاره: یوسف: استعاره از سخن ارزشمند و گران‌بها

گزینه ۴» اغراق: - / ایهام: پروانه: ۱- جواز ۲- حشره / استعاره: زبان‌آوری شمع

(علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)، بیان و برید معنوی، ترکیبی)

۳۷- گزینه ۳»

(سیدعلیرضا احمدی)

استعاره مکنیه: آشفته بودن آبی که در کف روان است. / «سرو» در این بیت معنای حقیقی دارد و استعاره نیست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» استعاره: «سرو» استعاره از یار است. / تشخیص: رنگم می‌پرد

گزینه ۲» «سرو» استعاره از یار / تشخیص: برخاستن غبار

گزینه ۴» «لعل» استعاره از لب / تشخیص: کام صدف

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان و برید، ترکیبی)

۳۸- گزینه ۲»

(یاسین مهریان)

در این بیت، ترکیب «لب لعل»، اضافه استعاری است و شاعر، برای سنگ لعل، لب در نظر گرفته است که همین امر، پدیدآورنده اضافه استعاری و تشخیص است.

معنای بیت: لب سنگ لعل، در مقایسه با لب یار، توانایی مبارزه کردن را نداشت و شکست خورد. به همین دلیل، سنگ لعل، شرمگین شده است (اشاره به رنگ قرمز سنگ لعل).

می بینیم که شاعر در تصویرسازی زیبایی، لب یار خود را بر لب سنگ لعل، برتری می دهد.

توجه: «ش» در «لب لعلش»، جهش ضمیر دارد و به «لب» باز می گردد.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه ۱: «لب لعل» اضافه تشبیهی است. / توجه: «لب لعل» منادا نیست و منادای این بیت، محذوف است: ای [کسی که] لب لعل تو...

گزینه ۳: «لب لعل» اضافه تشبیهی است.

گزینه ۴: «لب لعل» اضافه تشبیهی است. / توجه: منظور از «سنگ» در مصراع اول، سنگ لعل نیست و شاعر، با بیان مثالی (سبزه ای که نمی تواند از زیر سنگ بیرون بیاید)، مفهوم اصلی را قابل فهم تر کرده است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۳۹- گزینه ۴»

(سیرعلیرضا امیری)

«سنبل» استعاره از «مو» است.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه ۱: «زلف سنبل» اضافه استعاری است، پس «سنبل» در معنای حقیقی خود به کار رفته است.

گزینه ۲: «سنبل» در معنای حقیقی خود یعنی «گیاه سنبل» به کار رفته است.

گزینه ۳: «جعد سنبل» اضافه تشبیهی است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، ترکیبی)

۴۰- گزینه ۳»

(سیرعلیرضا امیری)

در سه گزینه دیگر اختیار «فاعلاتن به جای فاعلاتن» به کار رفته است.

وزن گزینه ۳: «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن» می باشد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۱۵)

۴۱- گزینه ۲»

(سیرعلیرضا امیری)

در این بیت قلب نداریم.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه ۱: در مصراع اول در «عاشق از» ابدال صورت گرفته است و به جای رکن مفتعلن، مفعولن آمده است.

گزینه ۳: در «شد و» مصوت کوتاه «ُ» بلند تلفظ می شود.

گزینه ۴: «رسید» هجای کشیده است که بلند در نظر گرفته می شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۲- گزینه ۲»

(سیرعلیرضا امیری)

در رکن آخر مصراع اول، فعلن به فعلن تبدیل شده است و در مصراع دوم گزینه ۲، مفعولن به جای فاعلاتن آمده است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۳- گزینه ۴»

(یاسین مهریان)

قافیه بیت، مطابق قاعده ۲ سروده شده است، زیرا که «ست» در «برخواست»، جزء خود کلمه است و نمی توان آن را مخفف «است» محسوب کرد. بنابراین، بیت مردف نیست و «است» حروف اصلی قافیه هست.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه ۱: تشبیه: فرآش خزان؛ نقاش صبا / مجاز: «چمن» مجاز از «باغ»

گزینه ۲: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: مصوت بلند «ی» در واژه «آدمی»، کوتاه تلفظ می شود.

گزینه ۳: سعدی در این بیت، خود را در تضادی شاعرانه، در مقابل دانایان قرار می دهد و ناله عاشقانه را، بر خلاف اندیشه عاقلان می داند. [سعدی (نماینده عشق) با دانا (نماینده عقل) در تضاد است].

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، ترکیبی)

۴۴- گزینه ۴»

(کتاب آبی پیمانه ای - سراسری ۱۴۰۰)

مفهوم مشترک ابیات گزینه های «۱ و ۲ و ۳»: تا جهان هست عشق و محبت هم خواهد بود؛ هر چند برخی از انسان ها برونند و برخی دیگر جای آن ها را بگیرند. مفهوم بیت گزینه ۴: «عشق بود که باعث شد جهان هستی به وجود بیاید و شور و غوغایی در آن برپا کرد.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفعول، صفحه ۷۰)

۴۵- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانهای - سراسری ۱۴۰۰)

مفهوم بیت صورت سؤال و بیت گزینه «۴»: تلاش‌های من (شاعر) همواره برای نفع رساندن به مردم بوده و خودم هیچ‌گاه به دنبال نفع شخصی نبوده‌ام. در بیت صورت سؤال شاعر از تصویر سوختن شمع و در بیت گزینه «۴» از خم‌شدن کمان برای بیان این مفهوم کمک گرفته است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۷۰)

علوم و فنون ادبی (۳) - اختیاری

۴۶- گزینه «۴»

(شیوا نظری)

این گزینه ایهام دارد: ۱- آشوب ۲- شیفتگی و عاشقی

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: معنای قابل قبول: همیشه و در معنای غیرقابل قبول شراب با خراب تناسب دارد.

گزینه «۲»: معنای قابل قبول: محبت و در معنای غیرقابل قبول خورشید با سپهر تناسب دارد.

گزینه «۳»: معنای قابل قبول: دیشب و در معنای غیرقابل قبول کتف با چشم و رخ تناسب دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، ترکیبی)

۴۷- گزینه «۴»

(سیدعلیرضا علویان)

«منصور» در این بیت ایهام دارد:

۱- در راه عشق هر جا برود، مانند منصور حلاج است.

۲- در راه عشق هر جا برود، پیروز و سربلند است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «خراب» ایهام تناسب ساخته است: ۱- ویران و تخریب شده (معنای قابل قبول) ۲- مست و بی‌خود (که در این معنی با می تناسب دارد).

گزینه «۲»: «تیر» ایهام تناسب ساخته است: ۱- چوب راست و باریک که ابزار جنگ است (معنای پذیرفتنی) ۲- سیاره عطارد (که با قمر تناسب دارد).

گزینه «۳»: «آیت» ایهام تناسب دارد: ۱- نشانه (معنای پذیرفتنی) ۲- آیه قرآن (که با تفسیر تناسب دارد).

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۴۸- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا علویان)

تشبیه در بیت «ب»: طبع را مردوار بشکن، غار وحدت / ایهام در بیت «ه»: بو در دو معنی به کار رفته است: ۱- آرزو و امید ۲- رایحه و عطر / اغراق در بیت «ج»: شاعر در بیان و توصیف بزرگنمایی کرده است به طوری که حتی کوه ممکن است فرو بریزد و مانند هامون بشود. / کنایه در بیت «د»: جان فشاندن کنایه از وجود مادی خویش را فدا کردن / استعاره در بیت «الف»: روی (صورت) روز اضافه استعاری است.

رد سایر گزینه‌ها:

بیت «الف» فاقد اغراق است (رد گزینه ۲)

بیت «ب» فاقد ایهام است (رد گزینه ۳)

بیت «د» فاقد ایهام است (رد گزینه ۴)

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع و بیان، ترکیبی)

۴۹- گزینه «۳»

(یاسین مهریان)

ایهام: «پست»: ۱- بی‌ارزش، ۲- کم‌ارتفاع / تشبیهات: ۱- خورشید عارض (اضافه تشبیهی)، ۲- چون ذره ... ، ۳- چون سایه ...

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فاقد ایهام «لب» ایهام تناسب دارد. / تشبیهات: ۱- چو ماه نو... ، ۲- تیرباران (تشبیه درون‌واژه‌ای)، ۳- تشبیه انگشت اشاره به تیر

گزینه «۲»: ایهام: «نواختن»: ۱- آهنگ و ساز زدن، ۲- دلجویی و نوازش کردن / تشبیهات: ۱- همچو چنگ... ، ۲- چو نی...

گزینه «۴»: فاقد ایهام «کف» در مصراع اول، ایهام تناسب دارد. / تشبیهات: ۱- چون کف دریا... ، ۲- چون دریا...

(علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)، بیان و بدیع، ترکیبی)

۵۰- گزینه «۲»

(مهمرامین راداش‌فام)

شاعر در این بیت، در بیان شدت گریه اغراق کرده است و با استفاده از تضمین آیه‌ای از آیات قرآن، این اغراق را نمایان ساخته است. در سایر گزینه‌ها اغراق دیده نمی‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، ترکیبی)

۵۱- گزینه «۲»

(شیوا نظری)

الف) به خویشتن رفتن کنایه از به تنهایی رفتن

ب) تشبیه مضمّر در تشبیه صورت به لاله و خط به سبزه

ج) ایهام «در گرفت» دوم: ۱- آتش گرفتن ۲- به‌دست آوردن و مسلط شدن

د) اغراق در وجود اندوه و غم

و) بار در مصراع دوم استعاره از عشق می‌باشد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و بدیع، ترکیبی)

جامعه‌شناسی (۳)

۵۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانهای)

تشریح عبارات نادرست:

انسان در برخورد با هر پدیده‌ای، دیر یا زود به معنا و ارزش آن می‌اندیشد و نمی‌تواند صرفاً به لذت و منفعت مادی ناشی از قدرت، ثروت و دانش قانع باشد و به آن بسنده کند.

نخستین واکنش و جنبش اجتماعی در برابر ثروت شکل گرفت و مالکیت دزدی خوانده شد.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۴ و ۵۵)

۵۷- گزینه «۳»

(فاطمه صغری)

تصمیم‌گیری درباره مسائل مشترک و رفع اختلاف‌ها و تضادها میان افراد و گروه‌هایی که باهم زندگی می‌کنند، سیاست یا عمل سیاسی را در زندگی اجتماعی پدید می‌آورد.

سنگ‌نوشته داریوش در نقش رستم معروف به **Dnb** که حاوی نکاتی درباره زمامدار و آیین شهرداری است، بیانگر این است که در گذشته، قدرت، مسئله اول و اصلی سیاست نبوده است؛ بلکه قدرت، وسیله و ابزاری برای تحقق اهداف و فضیلت‌های اخلاقی قلمداد می‌شده است.

سیاست دو وجه یا بُعد اصلی دارد. یک بُعد آن تدبیر و تنظیم امور - که امروزه به قانون کاهش یافته - و بعد دیگر آن، ضمانت اجرای قانون است که نیازمند قدرت می‌باشد.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۵۸- گزینه «۲»

(کوثر شاه‌سینی)

امروزه از ابزارهای تنبیهی کمتر از ابزارهای تشویقی استفاده می‌شود و از ابزارهای تشویقی نیز کمتر از ابزارهای اقناعی استفاده می‌شود.

امروزه قدرت تنبیهی عمدتاً منحصر و متمرکز در دست دولت‌هاست.

قدرت اقناعی با تغییر نگرش و اعتقاد فرد تابع قدرت، اعمال می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۵۹)

۵۹- گزینه «۱»

(ریحانه امینی)

تشریح موارد نادرست:

سازمان مهم‌ترین منبع قدرت در جوامع امروزی است.

ثروت، شأنی به فرد عامل قدرت می‌دهد که همان اراده و قاطعیت اوست.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

۵۲- گزینه «۴»

(یاسین مهربان)

اغراق: زیاده‌روی شاعر در توصیف زیبایی دهان یار، به گونه‌ای که می‌گوید زیاتر از دهان معشوقش، وجود ندارد. / ایهام: «غنچه بستن»: ۱- آفریدن غنچه، ۲- فروبستگی و تنگی غنچه (دهان) / استعاره: «چمن‌آرای جهان» استعاره از خدا و «این غنچه» استعاره از دهان یار

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فاقد اغراق / ایهام: «خاک شدن»: ۱- مُردن، ۲- ناچیز و متواضع بودن / استعاره: «سرو» استعاره از معشوق

گزینه «۲»: اغراق: زیاده‌روی در توصیف باریکی جسم / فاقد ایهام («مهر» دارای ایهام تناسب است) / فاقد استعاره

گزینه «۳»: اغراق: «هزار بگوید» / فاقد ایهام («هزار» دارای ایهام تناسب است) / استعاره: «نصیحت کردن بلبل»

(علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)، بیان و برع، ترکیبی)

۵۳- گزینه «۱»

(مهمرامین دانش‌فام)

در این بیت ایهام به کار نرفته است.

«چنگ» در معنای غلط خود (نوعی ساز) با «نوا» ایهام تناسب را ایجاد کرده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «نگران»: ۱- مضطرب ۲- نگاه‌کننده

گزینه «۳»: «باری»: ۱- یک بار ۲- خلاصه

گزینه «۴»: «آهنگ»: ۱- نوا و نغمه ۲- قصد و عزم

(علوم و فنون ادبی (۳)، برع معنوی، ترکیبی)

۵۴- گزینه «۴»

(سیدعلیرضا علویان)

ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» با مضمونی غم‌گرا درباره فراق معشوق و سختی‌های عشق سخن گفته‌اند، درحالی‌که بیت گزینه «۴» لزوماً ارتباطی با سایرین ندارد و شاعر با دیدگاهی مثبت به هجران و فراق می‌نگرد و هجران را خود نوعی وصال به‌شمار می‌آورد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۸۹)

۵۵- گزینه «۳»

(شیوا نظری)

بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به توصیف روز وداع و گریه عاشق در آن روز پرداخته‌اند، اما در بیت گزینه «۳» شاعر می‌گوید: تو (معشوق) جان منی و من نمی‌توانم تو را وداع گویم.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۸۹)

۶۰- گزینه «۴»

(سید مفسر مدنی دینانی)

با توجه به جدول صفحه ۶۲، مالکیت، عامل قدرت ثروت می‌باشد و ابزار اعمال قدرت دانش اقناعی است و عامل قدرت آن سازمان است.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۲)

۶۱- گزینه «۲»

(سمیه مفسری مصیری)

بررسی موارد نادرست:

- جامعه‌شناسی تبیینی با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های انسانی که تماماً مادی و محسوس نیستند را قابل مطالعه علمی نمی‌داند و با معنزدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت از شناخت واقعی آن‌ها باز می‌ماند.

- جامعه‌شناسی تفسیری، سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۶)

۶۲- گزینه «۳»

(کوثر شاه‌مسینی)

- نظام لیبرال دموکراسی: لیبرالیسم به معنای مجاز دانستن همه امور برای انسان و دموکراسی به معنای حاکمیت اکثریت مردم بر اساس خواست و میل خودشان است.

- نظام جمهوری اسلامی: قوانین و مقررات آن با خواست مردم و بر اساس احکام الهی و اسلامی تعیین می‌گردند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۸)

۶۳- گزینه «۲»

(آرش مرثائی‌فر)

تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی در صورتی که به نابرابری‌های اجتماعی منجر شوند، مورد توجه جامعه‌شناسان قرار می‌گیرند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۶۴- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

انسان در ایجاد، تداوم یا تغییر قشربندی نقشی فعال دارد.

علت نابرابری‌های اجتماعی، مالکیت خصوصی است.

تأکید آنان بر معایب قشربندی است.

نقد وارد بر رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی: نقطه شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود، اما به دلیل اینکه انگیزه رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۷۶)

۶۵- گزینه «۲»

(سید مفسر مدنی دینانی)

- در رویکرد سوم و اول مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود.

- در رویکرد اول امکان رقابت برای افراد با طبقه اجتماعی پایین وجود ندارد.

- در رویکرد دوم نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۷)

جامعه‌شناسی (۳) - اختیاری

۶۶- گزینه «۴»

(ریحانه امینی)

- سیاه‌پوستان - سفیدپوستان: تفاوت اسمی

- خانه‌های گران‌قیمت - خانه‌های معمولی: نابرابری اجتماعی

- مدرک کارشناسی - مدرک کارشناسی ارشد: نابرابری اجتماعی

- ضریب هوشی ۱۲۰ - ضریب هوشی ۱۱۰: نابرابری طبیعی

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۷۲)

۶۷- گزینه «۲»

(فاطمه صفری)

تشریح موارد نادرست:

- در رویکرد جدایی‌دانش از ارزش، تبیین کشف و بازخوانی واقعیت‌ها و تفسیر خلق و بازسازی ارزش‌ها دانسته می‌شود.

- جامعه‌شناسی انتقادی پدیده‌ها را با ملاک‌های ارزشی همچون خوب و بد و ملاک‌های هنجاری مانند باید و نباید ارزیابی می‌کند.

- مطابق دیدگاه کسانی که قشربندی اجتماعی را جهانی و ضروری می‌دانند،

هر نقشی که مزایای اجتماعی بیشتری دریافت می‌کند، برای جامعه مهم‌تر است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۸ تا ۸۰)

۶۸- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

تشریح مورد نادرست:

جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند گاهی جهان اجتماعی و ساختارهای آن، سازندگان خود را زیر سلطه درمی‌آورند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۸۲)

۶۹- گزینه «۲»

(سبیه مصبی)

الف) نسل‌کشی، جابه‌جایی اجباری، کنترل جمعیت، جداسازی و فشارهای سخت اجتماعی از جمله روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی هستند.

ب) دیگچه همانندسازی، راهی است که در آن تعداد کثیری از گروه‌های درگیر قومی‌نژادی در ارتباط با هم یک فرهنگ مختلط را می‌سازند.

ج) مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره مدرن، «همانندسازی» بود.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۷ و ۸۸)

۷۰- گزینه «ا»

(مبیه مهبی)

الف) در دورهٔ پسامدرن، سیاست همانندسازی مورد نقد قرار گرفت.
 ب) سیاست هویت، محصول دوران پسامدرن است.
 ج) در اواخر قرن بیستم، هویت به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۹ و ۹۰)

جامعه‌شناسی (۱)

۷۱- گزینه «ب»

(کوثر شاه‌سینی)

- ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری می‌کنند و رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند، اما در عمل ممکن است برخی از آن‌ها را نادیده بگیرند، قلمرو آرمانی جهان اجتماعی را شکل می‌دهد.
 - ارزش‌هایی که مردم به آن عمل می‌کنند، قلمرو واقعی جهان اجتماعی را می‌سازد.

- برنامه‌ریزان فرهنگی هر جامعه، همواره تلاش می‌کنند تا از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق بیشتر آرمان‌ها و ورود آن‌ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی را فراهم کنند.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۵۲)

۷۲- گزینه «ا»

(کتاب آبی پیمان‌ای)

- ما گاه دربارهٔ ویژگی‌هایی از خود که به آن واقف نیستیم، تأمل می‌کنیم؛ مثلاً از دوستان دربارهٔ نقاط قوت و ضعف خویش سؤال می‌کنیم. این موارد، مربوط به بخش‌هایی از هویت هستند که به آن، آگاهی نداریم.
 - برخی از ویژگی‌های هویتی توسط خود ما پدید آمده و یا ما در پدید آمدن آن نقش داریم. مانند بسیاری از خصوصیات اخلاقی (مثلاً راستگو بودن) ویژگی‌هایی را که افراد در پدید آمدن آن‌ها اثرگذار هستند، خصوصیات اکتسابی نامیده می‌شوند.

- بعضی از ویژگی‌های هویتی، اجتماعی و فرهنگی هستند، یعنی فرد بدون حضور در اجتماع نمی‌تواند آن خصوصیات را داشته باشد. مثلاً ما با عضو بودن در جامعهٔ ایران، ایرانی محسوب می‌شویم. برخی از خصوصیات تغییر نمی‌کنند یا حتی قابل تغییر نیستند؛ مثلاً مکان و زمان تولد. این خصوصیات از ویژگی‌های ثابت هویت هستند. پس ایرانی بودن اجتماعی و ثابت است.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۶۴ و ۷۳)

۷۳- گزینه «ب»

(کوثر شاه‌سینی)

تشریح عبارات نادرست:

ب: علوم اجتماعی، اگر علم را به معنای تجربی آن محدود نکنند، می‌تواند دربارهٔ حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.

د: برخی از ویژگی‌های هویتی تغییر می‌کنند؛ مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی، دارایی و ... اوست.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، ترکیبی)

۷۴- گزینه «ب»

(کوثر شاه‌سینی)

- اقناع روشی است که به واسطهٔ آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.
 - تشویق و تنبیه به دو شیوهٔ رسمی و غیررسمی انجام می‌شود.
 - اگر جهان اجتماعی روش مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۷۹ و ۸۰)

۷۵- گزینه «ب»

(کتاب آبی پیمان‌ای)

جامعه‌پذیری، فرایندی است که برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۷۶ تا ۸۰)

جامعه‌شناسی (۲)

۷۶- گزینه «ب»

(ریحانه امینی)

- تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده، قدرت چانه زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد و این پدیده، موجب وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر می‌شود.

- به دلیل وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر، مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود و انتقال ثروت، به طرف کشورهای غربی ادامه پیدا می‌کند.

- کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند ولی این انتقال، در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل جهانی ثروت نیست بلکه در جهت منافع بیشتر کشورهای استعمارگر است.

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۶۵ و ۶۶)

روان‌شناسی

۸۱- گزینه «۲» (مهمر مبیبی)
مسئله‌هایی که در علوم انسانی با آن‌ها مواجه می‌شویم عمدتاً خوب تعریف نشده هستند. دروس زیست‌شناسی، فیزیک، زمین‌شناسی و شیمی از دروس علوم تجربی هستند که مسائل خوب تعریف نشده کمتری دارند.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۸ و ۱۱۹)

۸۲- گزینه «۳» (مهسا عفتی)
بن‌بست، زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کننده مسئله با نگاه فعلی، قادر به حل مسائل نباشد.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۲۲ و ۱۲۳)

۸۳- گزینه «۲» (مهمر صمیری زاراسفنگره)
سارا هم از درد مفاصل فرار می‌کند هم از آمپول، پس تعارض وی، اجتناب - اجتناب می‌باشد.

گزینه‌های «۳» و «۴» یکسان می‌باشند و تفاوتی ندارند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تمهیک‌گیری، صفحه‌های ۱۵۱ و ۱۵۲)

۸۴- گزینه «۳» (کتاب آبی پیمان‌های)
حل آگاهانه مسئله و جدیت در حل آن، به جریان حل مسئله اشاره دارند. گزینه «۱»: به توانمندی‌ها اشاره دارد که در ذیل آن، استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی مطرح می‌شود. گزینه «۲»: نیز به مشخص بودن مبدأ و موقعیت فعلی اشاره دارد. گزینه «۴»: به روش نبودن هدف اشاره دارد که باعث درک ناقص از مسئله می‌شود.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۱۶)

۸۵- گزینه «۴» (نیلوفر طالبی)
- وقتی هدف روشن نباشد درک از مسئله، ناقص خواهد بود.
- عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها باعث استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی می‌شود.
- شناخت وضعیت فعلی‌تان به شما کمک می‌کند تا موانع احتمالی را به‌خوبی بشناسید و راه‌حل‌های بهتری ارائه دهید.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۱۶)

۷۷- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

تشریح گزینه نادرست:

- برخورد استعماری غرب، جوامع غیر غربی را از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار داد.

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۷۰ و ۷۱)

۷۸- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

پيامد
نه تنها آزادی معنوی بلکه آزادی دنیوی افراد نیز از بین رفت. ←
بهانه عدالت اقتصادی از سوی جوامع سوسیالیستی

علت
حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی ← عدم مقابله با قحطی ایرلند
شکل‌گیری نظریه‌هایی در چارچوب ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگ جدید

پيامد
غرب ← حل چالش فقر و غنا
(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۷۸ تا ۸۰)

۷۹- گزینه «۲»

(آزیتا بیرقی)

الف) اشتراک مالتوس، ریکاردو، راسل ← آزادی فعالیت صاحبان سرمایه
ب) چالش درون فرهنگی و کلان و مقطعی ← بلوک شرق و غرب
ج) دو رویکرد جامعه‌گرا

د) طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه‌داری می‌دانست. ← مارکس
(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، ترکیبی)

۸۰- گزینه «۲»

(فاطمه صفری)

آیزایا برلین در نقد لیبرالیسم اولیه، از دو مفهوم آزادی مثبت و منفی سخن گفته است.

جان راسل مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بود. در همین جهت از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کرد.

ریکاردو افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌دانست.

مارکس، حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری را فقط با یک انقلاب قابل حل می‌دانست.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۷۷ تا ۷۹)

عربی زبان قرآن (۳) و (۲)

۹۱- گزینه «۱»

(کنکور انسانی - ۹۹ - کتاب آبی پیمانه‌ای)

«أرسلنا إلى ...»: به سوی ... فرستادیم (رد سایر گزینه‌ها) / «رسولاً (نکره)»: رسولی، پیامبری (رد گزینه ۳) / «فَعَصَى فرعون الرسول»: و فرعون از آن پیامبر نافرمانی (عصیان) کرد (دقت کنید که «فرعون» فاعل فعل «عَصَى» و «الرسول» مفعول آن است که در گزینه‌های «۲» و «۴» اشتباه ترجمه شده است، در گزینه «۲» نیز «تبعیت نکرد» ترجمه صحیحی برای «عَصَى» نیست، و «بر» در گزینه‌های «۳» و «۴» نامناسب است.)

(ترجمه)

۹۲- گزینه «۱»

(روح‌الله گلشن)

«فی أحد أيام الصيف»: در یکی از روزهای تابستان (رد گزینه ۳) / «نفسه»: خود را (در گزینه «۴» ترجمه نشده است.) / «أوصل»: رساند (رد گزینه ۴) / «أصدقائه الكثيرين»: دوستان بسیار خویش (خود)، دوستان زیادش («الكثيرين» صفت است.) (رد گزینه ۳) / «عزم»: تصمیم گرفت (فعل است نه اسم) (رد گزینه ۴) / «بسیار» در گزینه «۲» اضافی است. / «لم یکن یسمح»: اجازه نمی‌داد (ماضی استمراری منفی است، نه ماضی ساده یا بعید) (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «أخذوا یعودون»: شروع کردند به بازگشت، شروع به بازگشت کردند (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۹۳- گزینه «۳»

(کنکور قاج از کشور - ۹۸ - کتاب آبی پیمانه‌ای)

«وجدت الشمس»: خورشید را یافتم (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «أقوی مصدر» (اسم تفضیل + اسم نکره): نیرومندترین منبعی (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «یکفینا نورها و حرارتها»: که نور و حرارت آن برای ما کافی می‌باشد (رد گزینه ۴) / «دون أن تقرّب إلینا»: بی‌آنکه به ما نزدیک شود (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «أو تبتعد عنّا»: یا از ما دور شود (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

(ترجمه)

۸۶- گزینه «۲»

(موسا عفتی)

سبک تصمیم‌گیری منطقی، بهترین شیوه تصمیم‌گیری است. زیربنای این تصمیم‌گیری، اندیشیدن است.
(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۷)

۸۷- گزینه «۳»

(موسا عفتی)

در بعضی مواقع، تصمیم‌گیری با خطر همراه است. در چنین حالتی اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری وجود ندارد.
(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۱ و ۱۴۲)

۸۸- گزینه «۳»

(مهمرب فیضی)

در تصمیم‌گیری، همه راه‌ها ما را به مقصد می‌رساند در حالی که در سؤالات چهارگزینه‌ای تنها یکی از گزینه‌ها صحیح است و دیگر گزینه‌ها غلط است و ما را به مقصد نمی‌رساند، بنابراین مواجه شدن با سؤالات چهارگزینه‌ای حل مسئله است نه تصمیم‌گیری.
(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۷ و ۱۳۸)

۸۹- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

- شناسایی و تعریف تصمیم (مرحله اول) ← نوشتن مقاله‌ای در مورد متون ادبی کلاسیک فارسی
- بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت (مرحله سوم) ← بررسی ویژگی‌های چند متن ادبی (رد گزینه «۲»)
- اجرای بهترین اولویت (مرحله پنجم) ← انتخاب شاهنامه به عنوان موضوع تحقیق (رد گزینه «۱»)
- تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر (مرحله ششم) ← مطالعه روش نوشتن مقاله علمی و بررسی تحقیق‌های قبلی در مورد شاهنامه (رد گزینه «۴»)

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۸)

۹۰- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

این روان‌شناس، در تحقیقات خود فقط به دنبال پژوهش‌هایی می‌گردد که به این عامل توجه کرده‌اند و به دیگر پژوهش‌هایی که ممکن است عوامل دیگری را مطرح کرده باشند و یا نقش این عامل را در اختلال اضطراب اجتماعی، منتفی دانسته باشند، توجهی نمی‌کند؛ در نتیجه، تصمیم‌گیری او، همراه با «سوگیری تأیید» خواهد بود.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۹)

۹۴- گزینه «۳»

(علی مفسن زاده)

در جمله «ما أجلسَ أحداً عنده إلاً بنته الصغرى»، مستثنی منه (أحداً) ذکر شده است، بنابراین نمی توانیم در ترجمه از الفاظ «فقط» و «تنها» استفاده کنیم (رد گزینه های ۱ و ۴) / «بنته الصغرى»: دختر کوچکترش، دختر کوچکتر خود (رد گزینه ۲) / «إنزعاج»: آزدگی، آزرده شدن، ناراحتی (رد گزینه ۱) / «أولاده الآخرین»: فرزندان دیگرش (رد گزینه ۱) / «لم یفرق»: فرق نگذاشته است (رد گزینه های ۲ و ۴) (با توجه به مجزوم بودن فعل «یفرق»، می توان نتیجه گرفت که در اینجا از «لم» استفاده شده است نه «لم»: چرا) / «حَبُ الآباء»: علاقه پدران، عشق پدران (رد گزینه ۴) / «بناتهم»: دخترانشان، دختران خود (رد گزینه ۲)

(ترجمه)

۹۵- گزینه «۲»

(قاله مشیرپناهی - هکلان)

«قد تَغَيَّرَ»: تغییر کرده [است]، تغییر یافته [است] (رد گزینه های ۱ و ۳؛ «تَغَيَّرَ» فعل ماضی باب «تَفَعَّلَ» است و مضارع نیست. ضمناً «قد» بر سر مضارع معنی «گاهی» می دهد، نه بر سر ماضی!) / «اللغات المختلفة»: زبان های مختلف (رد گزینه های ۱ و ۳؛ ترکیب وصفی معرفه است.) / «كثرة استعمالها»: زیادی کاربردشان (رد گزینه های ۳ و ۴؛ ترکیب وصفی نیست!) / «بین»: میان، بین (رد گزینه ۴؛ «نزد» ترجمه درستی برای آن نیست.) / «تبدلت»: تبدیل شده اند (گشته اند) (رد سایر گزینه ها) (اولاً: فعل «ماضی» است، ثانیاً: «لازم» است.) / «عدة حروف منها»: چندین حرف از آن ها، چندین حرف آن ها / «قريبة»: نزدیک (رد گزینه «۳»؛ اسم تفضیل نیست.)

(ترجمه)

۹۶- گزینه «۳»

(ولی بربری - ابهر)

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: «یحكى» مضارع مجهول است و باید به صورت «حكايت می شود» ترجمه گردد.

گزینه «۲»: «أيقذوا» (با توجه به حرکت کسره روی عين الفعل) فعل امر است که به صورت ماضی ترجمه شده و نادرست است، ضمن اینکه «یکاد» هم مضارع است، به معنای «نزدیک است، نزدیک می باشد» نه «نزدیک بود». گزینه «۴»: «لک» ترجمه نشده است و «حتماً» نیز در ترجمه اضافه است و در عبارت عربی به کار نرفته است و تأکیدی نیز وجود ندارد.

(ترجمه)

۹۷- گزینه «۲»

(امیررضا قائدا مینی - اصفهان)

«الآخرون»: آیندگان (رد گزینه ۱) / «عميل»: مُردور (رد گزینه ۳) / کلمه «از میان» در گزینه «۴» به صورت زائد و اضافی آمده است، «إلاً» هم باید «به جز، مگر» ترجمه گردد (رد گزینه ۴).

نکات مهم درسی:

به تفاوت معنایی کلمات مشابه بسیار دقت کنیم:

«الآخرون»: دیگران، «الآخرون»: آیندگان»

(ترجمه)

۹۸- گزینه «۱»

(امیرمسین شکوری)

«حياط بزرگ خانه پدر بزرگم»: ساحة بيت جدی الكبيرة (رد گزینه ۴) / «کاشتم»: غرست (رد گزینه ۲) / «فقط بعد از ده سال میوه می دهد»: لا تُثمِرُ إلاً بعد عشر سنوات (رد گزینه های ۲ و ۳) (در گزینه ۲ فعل جمله، مثبت آمده که نادرست است.)

تذکره: دقت کنید که در ترجمه اسلوب حصر (مستثنی منه محذوف + ... + إلاً) از دو روش زیر استفاده می کنیم:

۱) جمله منفی + به جز / مگر

۲) جمله مثبت + فقط / تنها

(ترجمه)

ترجمه متن درک مطلب:

یکی از زیست شناسان دریایی آزمایشی را انجام داد، او یک کوسه بزرگ را در آکواریومی قرار داد و سپس یک گروه از ماهی های کوچک را به عنوان طعمه برای کوسه اضافه کرد، و همانطور که انتظار می رفت، کوسه به ماهی های کوچک حمله کرد و همه آن ها را خورد. پس از آن دانشمند یک جداکننده شیشه ای قرار داد که مخزن را به دو قسمت مساوی تقسیم کرده بود، ماهی های کوچک را در یک طرف و کوسه را در طرف دیگر قرار داد، کوسه بلافاصله حمله کرد اما این بار با جداکننده شیشه ای برخورد کرد. او بدون خستگی به تلاش ادامه داد. ماهی های کوچک بی سروصدا و ایمن شنا می کردند. پس از گذشت چندین ساعت، کوسه سرانجام تسلیم شد و دست از تلاش کشید. این آزمایش چندین بار تکرار شد و هر بار تهاجم کوسه کم می شد، تا اینکه کاملاً تسلیم شد و حمله به ماهی های کوچک را متوقف کرد، زمانی که زیست شناس صفحه شیشه ای را از میان برداشت، کوسه این بار نیز اقدام به حمله نکرد. او کاملاً از وجود حائلی پنهان بین خود و ماهی های کوچک متقاعد شده بود.

۹۹- گزینه «۳»

(ابوالفضل تاییک)

آنچه که دانشمند توقع داشت این بود که کوسه‌ماهی به ماهی‌های کوچک حمله کند و همه آن‌ها را بخورد و با توجه به متن همین اتفاق هم افتاد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: قرار دادن یک کوسه‌ماهی بزرگ در آکواریوم!

گزینه «۲»: گروهی از ماهی‌های کوچک به عنوان طعمه برای کوسه!

گزینه «۴»: همانطور که انتظار می‌رفت این که ماهی‌های کوچک، طعمه‌هایی مانند کوسه دارند!

هیچ‌یک از موارد فوق، بیانگر انتظار و توقع دانشمند زیست‌شناس نیستند.

(درک مطلب)

۱۰۰- گزینه «۳»

(ابوالفضل تاییک)

وقتی دانشمند مانعی را گذاشت، کوسه‌ماهی حمله خود را به ماهی‌ها ادامه داد!

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: به آرامی و ایمن شنا کرد! (نادرست)

گزینه «۲»: بدون خستگی برای موفقیت کوشید! (نادرست)

گزینه «۴»: برای برخورد به جداکننده شیشه‌ای تلاش کرد! (نادرست)

(درک مطلب)

۱۰۱- گزینه «۳»

(ابوالفضل تاییک)

ترجمه عبارت: در ذهنمان گاهی موانعی خیالی می‌سازیم، در حالی که بعد از این وجود خواهند داشت!

با توجه به متن، ما در ذهن خود موانعی می‌سازیم که وجود ندارند و ما براساس خطای ذهنمان وجود آن‌ها را در نظر می‌گیریم. (مانند کوسه‌ماهی در این داستان که به اشتباه وجود فاصله را پذیرفته بود و دیگر تلاشی نمی‌کرد، حال آن که دیگر مانعی واقعی وجود نداشت).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بسیاری کسانی که بعد از دچار شدن به ضربات و چندین بار شکست خوردن، امید را کاملاً از دست می‌دهند!

گزینه «۲»: گاهی اوقات ما، ماندن زیر بار شکست‌های گذشته را ترجیح می‌دهیم و هرگز موفق نخواهیم شد!

گزینه «۴»: ما باید تلاش کنیم، موفقیت شاید بعد از فقط یک گام، برای ما باشد!

(درک مطلب)

۱۰۲- گزینه «۱»

(ابوالفضل تاییک)

کلمه «مجموعه» مفعول برای فعل «أضاف» است.

(تحلیل صرفی و اعراب)

۱۰۳- گزینه «۴»

(ابوالفضل تاییک)

در این عبارت «أزال» مزید ثلاثی است. (صیغه اول ماضی آن، بیش از سه حرف دارد، پس نمی‌تواند فعل مجرد ثلاثی باشد).

(تحلیل صرفی و اعراب)

۱۰۴- گزینه «۲»

(علی مفسر زاده)

حرکت واژه «التفتت» نادرست و شکل درست آن «التفتت» می‌باشد. ماضی باب «افتعال» و بر وزن «افتعل» می‌باشد.

همچنین حرکت واژه «الإنزعاج» نادرست و شکل درست آن «الإنزعاج» می‌باشد (مصدر باب «إنفعال» و بر وزن «إنفعال» می‌باشد).

(ضبط حرکات)

۱۰۵- گزینه «۴»

(تیرین مصطفی زاده)

ترجمه عبارت صورت سؤال: بادهای جریان می‌یابند آنطور که کشتی‌ها نمی‌خواهند!

عبارت صورت سؤال و دیگر گزینه‌ها به تقدیرگرایی و قضا و قدر اشاره دارند، ولی گزینه «۴» به این مفهوم اشاره دارد که همه چیز ما از طرف خداست.

(مفهومی)

۱۰۶- گزینه «۳»

(محمود باربرین - یاسوج)

در این گزینه، «فلاحین» اسم نکره‌ای است که در ادامه، به همراه «ال» آمده است (الفلاحون) و «ال»ش را می‌توانیم به صورت اسم اشاره («این» یا «آن») ترجمه کنیم.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در این گزینه «معلم» اسم نکره‌ای است که در ادامه به همراه «ال» آمده است، اما چون قبل از آن یک اسم اشاره هست (ذلک المعلم)،

دیگر نمی‌توانیم «ال»ش را به صورت «این» یا «آن» ترجمه کنیم.

(تیرین مصطفی زاره)

۱۰۸- گزینه ۲

صورت سؤال از ما جمله وصفیه‌ای را خواسته که اسم فاعل را وصف کرده باشد. در گزینه ۲، جمله «تَعَلَّمون منه ...» اسم فاعل «طلبه (مفردش: طالب)» را وصف می‌کند. ترجمه عبارت: «به معلم احترام می‌گذارند دانش‌آموزانی که از او راه‌های تربیت و ادب را یاد می‌گیرند!»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: در این عبارت «علوم» دو صفت دارد، اولی «مختلفه» و دومی جمله وصفیه «لم تُشاهد»؛ اما «علوم» اسم فاعل نیست. ترجمه عبارت: «مسلمانان به علوم مختلفی دست یافتند که مانند آن را در گذشته ندیده بودیم!»

گزینه ۳: «مَشَقَات: سختی‌ها» اسم فاعل نیست. ترجمه عبارت: «سختی‌هایی را که در مسیر پیشرفت در زندگی با آن‌ها مواجه می‌شوی، تحمل کن!»

گزینه ۴: در این گزینه، جمله وصفیه برای «أبیات» است نه «شاعر». ترجمه عبارت: «هر شاعری ابیات جذابی دارد که همه مردم را جذب می‌کند!»

(قواعد اسم)

(هسین رضائی)

۱۰۹- گزینه ۳

در گزینه ۳ برخلاف سایر گزینه‌ها، مستثنی‌منه ذکر نشده است. هنگامی که در جمله منفی پیش از «إلّا» مستثنی‌منه ذکر نشده باشد، می‌توانیم جمله منفی را به صورت مثبت و مؤکد (همراه با کلمه «تنها»، فقط) نیز ترجمه کنیم.

(اسلوب استثناء)

(مهرتقی کاظم شیروزی)

۱۱۰- گزینه ۴

هرگاه پیش از «إلّا» جمله منفی آمده و مستثنی‌منه ذکر نشده باشد، می‌توانیم عبارت را با لفظ «تنها» یا «فقط» به صورت مثبت و مؤکد نیز ترجمه کنیم. ترجمه عبارت: فقط گروهی از مسلمانان سخنان را باور کردند پس او را نزد پیامبرشان بردند! (مستثنی‌منه از جمله حذف شده است و «إلّا» معنای «فقط، تنها» می‌دهد).

تشریح سایر گزینه‌ها:

مستثنی‌منه در گزینه ۱: «کلاماً» و در گزینه ۳: «الآباء» است. دقت کنید در گزینه ۲، ادات استثناء (إلّا) وجود ندارد، زیرا «ألّا تُثمر» فعل است و در اصل «أن لا تُثمر» می‌باشد.

(اسلوب استثناء)

گزینه ۲: در این گزینه اسم نکره‌ای وجود ندارد که در ادامه به همراه «ال» آمده باشد. دقت شود «غایبات» به «مازندران» اضافه شده و نکره نیست.

گزینه ۴: در این گزینه «دولة» اسم نکره‌ای است که در ادامه، جمع مکسر آن به همراه «ال» آمده است و «ال»ش را نمی‌توانیم به صورت «این» یا «آن» ترجمه کنیم، دقت شود که باید همان اسم نکره به همراه «ال» تکرار شود.

تکته مهم درسی:

معمولاً هرگاه در جمله‌ای اسم نکره‌ای بیاید و در ادامه همان اسم با «ال» تکرار شود، در ترجمه می‌توانیم «ال»ش را «این» یا «آن» ترجمه کنیم.

(قواعد اسم)

۱۰۷- گزینه ۳

(قاله مشیرپناهی- هکلان)

صورت سؤال، عبارتی را می‌خواهد که در آن فعلی که به دو شکل ترجمه می‌شود، وجود نداشته باشد. در این گزینه، فعل «یقترب» که صفت جمله برای «صوتاً» است و فعل قبل از آن (سمعنا) ماضی است، تنها به صورت «ماضی استمراری» ترجمه می‌شود. فعل «سمعنا» نیز معادل «ماضی ساده» است. ترجمه: «ما صدای عجیبی را در آن جنگل شنیدیم که لحظه‌به‌لحظه به ما نزدیک می‌شد.»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: فعل «طُرحت» چون صفت جمله برای اسم نکره «مقاله» است و فعل از قبل آن (قرأنا) ماضی است، به دو صورت «ماضی ساده» و «ماضی بعید» ترجمه می‌شود. ترجمه: «ما مقاله‌ای را درباره تدریس اسلوب شرط خواندیم که در آن شیوه‌های جالبی مطرح شد (مطرح شده بود).»

گزینه ۲: فعل «تُعطي» چون صفت جمله برای اسم نکره «أشجاراً» است و فعل قبل آن (یغرس) مضارع است، به دو صورت «مضارع اخباری» و «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود. ترجمه: «دوست کشاورز من درختانی را در مزرعه خود می‌کارد که میوه‌های زیاد و مفیدی می‌دهند (بدهند).»

گزینه ۴: فعل ماضی «ظننت» چون فعل شرط واقع شده است، به دو صورت «ماضی ساده» و «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود. ترجمه: «اگر گمان کردی (گمان کنی) که تو...»

(قواعد فعل)

عربی زبان قرآن (۳) - اختیاری

۱۱۱- گزینه «۳»

(پیروز وغان - کنبد)

«أفضل الأناسی»: بهترین انسان‌ها (رد گزینه ۴) / «للتعلیم»: برای یاد دادن / «هم الأنبیاء الذین»: همان پیامبرانی هستند که / «علموا الناس ما یحتاجون للسعادة»: به مردم آنچه را که برای خوشبختی نیاز دارند، یاد دادند (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «فقهاوا الجاهلین بعلمهم»: نادانان را با علمشان (علم خود) دانا کردند (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

(ترجمه)

۱۱۲- گزینه «۲»

(ولی بریی - ابهر)

«نعلم»: می‌دانیم / «أن»: که (رد گزینه ۱) / «هذه مباراة مهمّة»: این مسابقه مهمی است (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «یمتلی الملعب»: ورزشگاه پر می‌شود (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «المُتفرجین»: تماشاچیان

نکته: به نحوه ترجمه اسم‌های دارای «ال» و بدون «ال» پس از اسم‌های اشاره دقت کنیم: «هذه المباراة مهمّة»: این مسابقه، مهم است / «هذه مباراة مهمّة»: این مسابقه‌ای مهم است یا این مسابقه مهمی است

(ترجمه)

۱۱۳- گزینه «۱»

(فاطمه منصورفاکی)

«صبح امروز»: صبح الیوم (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «در سالن امتحانات»: فی قاعة الامتحانات / «حضور یافتند»: حضرَ (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

(ترجمه)

۱۱۴- گزینه «۲»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «الثانی: مبتدأ و مرفوع بالضمّة» نادرست است. «وعاء» دوم، خبر إن و مرفوع است.

گزینه «۳»: «مع فاعله جملة فعلیة» نادرست است. فعل مجهول، فاعل ندارد، بلکه نائب فاعل دارد.

گزینه «۴»: «معرفة بالعلمیة» نادرست است. «معرف بأل» صحیح است.

(تلیل صرغی و اعراب)

۱۱۵- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌ای)

در صورت سؤال اشاره شده است که «طلب کردن نیاز از غیر اهل آن، سخت تر از مرگ است!» که این مفهوم دقیقاً همان مفهوم عبارت گزینه «۲»: «طلب کردن نیازها از مردم، خواری زندگی است» می‌باشد.

(مفهوم)

۱۱۶- گزینه «۲»

(امیر حسین شکوری)

در این گزینه، دو کلمه «روح» و «رحمة» به معنای «مهربانی» با هم مترادف‌اند. در سایر گزینه‌ها کلمات مترادفی وجود ندارد.

(واژگان)

۱۱۷- گزینه «۳»

(فاطمه منصورفاکی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «مُجَفَّفًا» اسم مفعول است و به صورت «مُجَفَّفًا: خشک شده» صحیح است.

گزینه «۲»: «يَتَعَايَشُ» فعل مضارع ثلاثی مزید از باب تفاعل است و به صورت «يَتَعَايَشُ» صحیح است.

گزینه «۴»: «يَلَاخِظُ» فعل مضارع ثلاثی مزید از باب مُفَاعَلَة است و به صورت «يَلَاخِظُ» صحیح است.

(فیض حرکات)

۱۱۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌ای)

در گزینه «۴»، «ألا» در واقع «أن + لا» است که قبل از فعل مضارع آمده است. در سایر گزینه‌ها «إلا»، ادات استثناء، داریم و اسلوب استثناء برقرار است.

(اسلوب استثناء)

۱۱۹- گزینه «۳»

(علی رسولی)

صورت سؤال، گزینه‌ای را خواسته است که در آن، کلمه «صدیق» بدون وجود «إلا»، نقش فاعل را داشته باشد. ترجمه عبارت: تکمیل نکرد از میان ما تحصیل را جز دوستی که ... ؛ «صدیق» در این‌جا نقش فاعل را دارد.

نقش «صدیق» در سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»: «خبر کان (از افعال ناقصه)

در گزینه «۲»: مفعول

در گزینه «۴»: مفعول

(اسلوب استثناء)

۱۲۰- گزینه «۱»

(علی رسولی)

در گزینه «۱»، «العداة» مستثنی‌منه و مفرد آن العادی (اسم فاعل) است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۲»: «الناس» مستثنی‌منه است که اسم فاعل نیست.

در گزینه «۳»: «أصلاً» مستثنی‌منه وجود ندارد.

در گزینه «۴»: «أعمال» مستثنی‌منه است که اسم فاعل نیست.

(اسلوب استثناء)

تاریخ (۳)

۱۲۱- گزینه «۴»

(کنکور قاجار از کشور ۱۴۰۰)

رضاشاه با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر، اقدام به اسکان اجباری عشایر نمود. این اقدام که با خشونت بسیار و مرگ و میر بالا همراه بود، ضمن ایجاد ناراضی و خشم در بین عشایر، از رونق دامداری کشور کاست و باعث شد که کشور ایران از نظر دامی به بیگانه نیازمند شود.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۶)

۱۲۲- گزینه «۳»

(امیرموسین کاروین)

هم‌زمان با آغاز سلطنت رضاشاه، انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یاد شده بکاهند و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند. از نظر انگلیسی‌ها، در آن شرایط، بهترین راه مساعدت به آلمان این بود که سیاستمداران انگلیسی به رؤسای کشورهای تحت سلطه خویش دستور دهند تا امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان را در این کشورها فراهم سازند؛ به همین دلیل، رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۸)

۱۲۳- گزینه «۲»

(پواد میربلوکی)

جامعه ملل که برای کمک به حل و فصل اختلافات کشورها و جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت‌ها به وجود آمده بود، فاقد قدرت کافی برای تحقق این هدف بود و تصمیماتش ضمانت اجرایی لازم را نداشت. آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود، به عضویت آن درنیامد. خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا و نیز اخراج شوروی از جامعه ملل، موجب بی‌اعتباری بیشتر این نهاد بین‌المللی شد. به همین سبب بود که جامعه ملل در فاصله میان دو جنگ در مقابل تهاجم نظامی برخی دولت‌ها به کشورهای دیگر، اقدام بازدارنده و مؤثری نتوانست انجام دهد.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۹۹)

۱۲۴- گزینه «۴»

(پواد میربلوکی)

یکی از مسائل مهم جهان و به‌خصوص اروپا در دوران پس از جنگ جهانی اول، بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی بود؛ اما مشکلات اقتصادی شدیدی وجود داشت. این مسائل و مشکلات اقتصادی تأثیر بسزایی در روی کار آمدن حکومت‌های دیکتاتوری، به‌خصوص در اروپا داشت.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۰)

۱۲۵- گزینه «۲»

(امیرموسین کاروین)

نخستین اولویت‌ها از انقلاب میجی در ژاپن، تغییر وضع ناتوان ژاپن در روبرویی با خطر جهانگشایی غربی و جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی بود. اما آن‌ها در پاسخ به این نیاز اساسی، کشورهای غربی را سرمشق قرار دادند و گمان می‌کردند که هیچ ملت آسیایی نمی‌تواند از ریشه‌های اصیل خودش دژی بسازد که بتواند برابر طغیان و تهاجم غرب مقاومت کرده یا با آن‌ها رقابت کند.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۴)

تاریخ (۳) - اختیاری

۱۲۶- گزینه «۳»

(علی‌محمد کریمی)

در نیمه اول جنگ جهانی دوم، نیروهای محور (آلمان، ایتالیا و ژاپن) به شرق اروپا و بالکان هجوم برده و کشورهای آن منطقه را زیر سلطه خود درآوردند و سپس سرتاسر شمال آفریقا را صحنه جنگ نمودند. حدود دو سال از جنگ سپری شد و دولت‌های محور پیروز میدان بودند.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۵)

۱۲۷- گزینه «۲»

(میلاد هوشیار)

ایالات متحده آمریکا در طول جنگ به انگلستان و فرانسه کمک‌های مالی، تجهیزاتی و تدارکاتی می‌کرد، ولی حضور رسمی در جنگ نداشت. اما با حمله ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس آرام، این کشور رسماً به متفقین پیوست و با ارتش ژاپن (در اقیانوس آرام و شرق آسیا) و ارتش آلمان و ایتالیا (در غرب اروپا و آفریقا) مستقیماً وارد جنگ شد.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۷)

۱۲۸- گزینه «۱»

(علیرضا رضایی)

انگلستان در سال ۱۹۱۷ م. با صدور اعلامیه بالفور نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه‌های ۱۱۲ و ۱۱۳)

۱۲۹- گزینه «۱»

(میلاد هوشیار)

سیاست موازنه مثبت، تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آن‌ها را توصیه می‌کرد؛ بنابراین موافقت‌نامه واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی، اگرچه عملاً اجرایی نشد، ولی در حکم اتخاذ چنین سیاستی بود.

(تاریخ (۳)، نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه ۱۱۸)

۱۳۰- گزینه «۳»

(میلاد هوشیار)

دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر و غیره را بپردازد و چون دولت انگلستان این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد.

(تاریخ (۳)، نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه ۱۲۲)

تاریخ (۱)

۱۳۱- گزینه «۲»

(پواد میربلوکی)

سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی، مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان هستند.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۶۸)

۱۳۲- گزینه «۲»

(امیرحسین کاروین)

بقایای کوره‌های ذوب و قالب‌گیری مس در برخی سکونتگاه‌های کهن مانند شهداد، تل ابلیس و تپه یحیی در استان کرمان و تپه زاغه در قزوین، بیانگر آن است که در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش ساکنان این سکونتگاه‌ها به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست یافته بودند. آثاری از معدن بزرگ مس در شهرستان بافت در استان کرمان نیز کشف شده است.

یکی دیگر از دستاوردهای صنعت فلزکاری ساکنان فلات ایران، ساخت اشیاء و ابزارهای مفرغی از طریق آمیختن مس با ماده قلع بود. مفرغ‌های لرستان، بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران به شمار می‌روند.

اشیا و ظروف سنگ صابونی، از دیگر مصنوعات است که توسط مردم برخی سکونتگاه‌های کهن به‌ویژه جیرفت و تپه یحیی در استان کرمان، با مهارت و ظرافت تمام ساخته می‌شد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۷۴)

۱۳۳- گزینه «۳»

(میلاد هوشیار)

از آنجا که اقتصاد بین‌النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری و آکدی، پیمایی به سرزمین ایلامی‌ها لشکرکشی می‌کردند. این تاخت و تازها، سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در حدود ۲۶۰۰ ق.م. با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی ایلام را تأسیس کنند.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۷۶)

۱۳۴- گزینه «۴»

(پواد میربلوکی)

داریوش یکم به منظور دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی، به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۸۵)

۱۳۵- گزینه «۴»

(علی‌محمد کریمی)

دولت- شهرهای یونانی به‌خصوص آتن، از تسلط ایران بر آسیای صغیر و سواحل شرقی دریای اژه ناخشنود بودند، از این رو، آتنی‌ها یکی از شهرهای یونانی‌نشین آسیای صغیر به نام میلئتوس (ملمطیه) را تشویق به شورش علیه هخامنشیان کردند.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۸۶)

تاریخ (۲)

۱۳۶- گزینه «۳»

(امیرحسین کاروین)

منصور برای تحکیم و تثبیت خلافت خاندان خود، شهر بغداد را به‌عنوان پایتخت عباسیان بنا کرد.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه‌های ۶۶ و ۶۷)

۱۳۷- گزینه «۱»

(کنکور، قارج از کشور، ۱۳۰۱)

یکی از اقدام‌هایی که به دستور عبدالملک مروان، خلیفه اموی انجام گرفت، برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی بود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: مذهب اسماعیلیه، علاقه فراوان و توجه خاصی به علوم مختلف، به‌ویژه فلسفه و کلام نشان می‌دادند.

گزینه «۳»: عمر بن خطاب به پیشنهاد هرمزان، یکی از فرماندهان اسیر ایرانی، دیوان جُند (سپاه) را در مدینه تشکیل داد.

گزینه «۴»: در دوره نخست خلافت عباسیان، وزیر در رأس تشکیلات دیوانی قرار گرفت.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه‌های ۷۰ و ۷۶)

۱۳۸- گزینه «۳»

(پوار میربلوکی)

ترتیب زمانی نبردهای میان ایرانیان با اعراب: پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر یا پل (۱۳ ق.) شکست سپاه ایران در نبرد قادسیه (۱۴ ق.) شکست بقایای ارتش ساسانی در جولای (۱۶ ق.) پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند (۲۱ ق.)

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۸۰ تا ۸۳)

۱۳۹- گزینه «۲»

(پوار میربلوکی)

سلسله‌های طاهریان و سامانیان، ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه خراسان و ماوراءالنهر داشتند. در واقع این دو سلسله را دودمان‌های زمین‌داری پایه‌گذاری کردند که از قدرت و نفوذ اقتصادی و پشتوانه اجتماعی و فرهنگی قابل ملاحظه‌ای در دیار خود برخوردار بودند.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۹۰)

۱۴۰- گزینه «۴»

(امیر حسین کاروبین)

سلسله‌های ایرانی به ویژه سامانیان و آل بویه سهم بسزایی در رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی عصر خود داشتند. و در سده‌های نخستین هجری، مساجد، مهم‌ترین مراکز آموزشی بودند و در مساجد بیشتر شهرهای ایران حلقه‌های درس بزرگی تشکیل می‌شد.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۹۵ و ۹۶)

جغرافیا (۳)

۱۴۱- گزینه «۳»

(کنکور سراسری ۱۴۰۰)

در مسئله دسترسی بین نقاط مختلف، معمولاً کوتاه‌ترین مسیر بین دو نقطه، یک خط مستقیم است. هر چه مسیر کوتاه‌تر باشد، هزینه‌ی احداث آن کم‌تر است. با این حال، مسیرها به دلایل مختلف همیشه به صورت مستقیم نیستند و اغلب انحراف و پیچ و خم پیدا می‌کنند. در تصویر صورت سؤال، «ترکیب مسیر طولانی و کوتاه با احداث تونل کوتاه» مناسب است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای عمل و نقل، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

۱۴۲- گزینه «۳»

(رویا نیلچی)

امروزه برنامه‌ریزان تلاش می‌کنند که در برنامه‌های مختلف به جای یک شیوه حمل کالا از مبدأ تا مقصد، از دو یا چند شیوه استفاده شود تا بتوان زمان و هزینه حمل‌ونقل را به خوبی مدیریت کرد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای عمل و نقل، صفحه ۶۵)

۱۴۳- گزینه «۳»

(علیرضا پدرازی)

اتوبوس‌های برقی هزینه اولیه بسیار بالایی دارند، پس با توجه به بودجه کم، مناسب نیستند (رد گزینه «۲»). تراموا و مونوریل نیز هزینه بالا و آلایندهی کمتری دارند؛ بنابراین مناسب نیستند (رد گزینه‌های «۱» و «۴»).

(جغرافیا (۳)، جغرافیای عمل و نقل، صفحه‌های ۶۷ تا ۶۹)

۱۴۴- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

برنامه‌ریزان تلاش می‌کنند برای مقابله با مشکلات حمل‌ونقل شهری تدابیری بیندیشند. مهم‌ترین راهکار بهبود حمل‌ونقل شهری، گسترش حمل‌ونقل عمومی است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای عمل و نقل، صفحه‌های ۶۷ تا ۷۰)

۱۴۵- گزینه «۴»

(کنکور سراسری نوبت اول ۱۴۰۲ - ری ماه)

با توجه به حرکت زمین از غرب به شرق، مناطق مختلف کره زمین واقع بر نصف‌النهارها پی‌درپی در مقابل خورشید قرار می‌گیرند. بنابراین ابتدا نقاط شرقی و بعد مناطق واقع در غرب در مقابل خورشید قرار می‌گیرند. به طور مثال ساکنان شهر تهران به دلیل ساعت واقعی یا محلی متفاوت نسبت به پاریس طلوع خورشید را زودتر مشاهده می‌کنند.

(جغرافیا (۳)، فنون و معارف‌های جغرافیایی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

جغرافیا (۳) - اختیاری

۱۴۶- گزینه «۱»

(صفا ضامری)

بررسی عبارات نادرست:

الف) همه زمین‌لرزه‌ها خطرناک نیستند و بعضی از آن‌ها اصلاً احساس نمی‌شوند؛ بلکه فقط دستگاه‌های حساس آن‌ها را ثبت می‌کنند. هر چه عمق کانونی زمین‌لرزه بیشتر باشد، یعنی امواج مجبور به پیمودن مسیر طولانی‌تری برای رسیدن به سطح باشند، تخریب و خسارت کاهش می‌یابد. د) برای اندازه‌گیری میزان تخریب ناشی از یک زمین‌لرزه (شدت)، از مقیاس مرکالی و برای اندازه‌گیری مقدار انرژی‌ای که زمین‌لرزه آزاد می‌کند (بزرگی)، از مقیاس ریشتر استفاده می‌شود.

(جغرافیا (۳)، مقارنات طبیعی، صفحه‌های ۸۲ تا ۸۴)

۱۴۷- گزینه «۲»

(صفا ضامری)

کانون زمین‌لرزه نقطه‌ای در عمق زمین است که در آن انرژی انباشته شده در سنگ برای نخستین بار آزاد می‌شود و گسل شروع به از هم گسیختن می‌کند.

(جغرافیا (۳)، مقارنات طبیعی، صفحه‌های ۸۳ و ۸۴)

۱۴۸- گزینه «۳»

(صفا حاضری)

چنانچه حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آبدهی آن بیشتر شود، سیل رخ می‌دهد؛ برای مثال، اگر آبدهی یک رود به طور میانگین ۱۰۰۰ مترمکعب در ثانیه باشد، چنانچه بارندگی در حوضه آن به قدری شدید باشد که جریان آب در آبراهه از ۱۰۰۰ مترمکعب در ثانیه بیشتر شود، این رودخانه دچار سیل شده است. بیشتر رودها طی سال یک یا چند بار دچار سیل می‌شوند؛ اما همه سیل‌ها خسارت‌بار نیستند. اگر آبدهی رود آن‌قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر برود و سرریز شود، سیل خسارت‌بار می‌شود.

در کشور ما در زمستان و اوایل بهار با ذوب برف و بارش‌های بیشتر، آبدهی رودها افزایش پیدا می‌کند و در فصل خشک کاهش می‌یابد.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه ۸۹)

۱۴۹- گزینه «۲»

(صفا حاضری)

بررسی عبارات نادرست:

«الف»: بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش شدید و سریع جاری می‌شوند.

«ج»: در حوضه‌های کشیده، مدت زمانی طولانی‌تری سپری می‌شود تا آب جاری مسافت سرچشمه تا خروجی را طی کند.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۱۵۰- گزینه «۴»

(کنکور سراسری ۱۴۰۱)

با از بین بردن پوشش گیاهی نفوذپذیری خاک کاهش می‌یابد و در نتیجه، سرعت رواناب حاصل از بارش بیشتر می‌شود.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

جغرافیای ایران

۱۵۱- گزینه «۴»

(صفا حاضری)

در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمربند کم فشار حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب و هوای گرم و مرطوب است. مهم‌ترین کمربندهای خشک و بیابانی کره زمین در اثر عامل پرفشار جنب حاره‌ای به وجود آمده است که کشور ما هم در داخل این کمربند خشک قرار دارد.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه ۳۷)

۱۵۲- گزینه «۳»

(رویا نیلپی)

مهم‌ترین سامانه بارشی در ایران، توده هوای مرطوب غربی است که در دوره سرد سال رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را به داخل ایران منتقل می‌کند و برف و باران را به همراه دارد و موجب تأمین منابع آب می‌شود.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه ۳۹)

۱۵۳- گزینه «۲»

(رویا نیلپی)

در مناطق جنوبی کشور، هوای سرد و سنگین در حوالی مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی فرو می‌نشیند و مناطق پرفشار جنب حاره‌ای را ایجاد می‌کند. نتیجه آن کم شدن رطوبت، عدم بارش و گرمی هوا در این مناطق است.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۴۱ تا ۴۳)

۱۵۴- گزینه «۲»

(کنکور قاجار از کشور ۱۴۰۰)

سفیدرود و هراز که از طولانی‌ترین رودهای وارد شده به خزر هستند، چون از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۴۸ و ۴۹)

۱۵۵- گزینه «۱»

(صفا حاضری)

رودهایی که از کانون‌های آبگیر سرچشمه می‌گیرند ممکن است در جهات مختلف جریان یابند.

کانون‌های آبگیری که بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش داشته باشند و حداقل در هشت ماه از سال، این بارش‌ها اتفاق بیفتند، به آن‌ها کانون‌های دائمی می‌گویند. اگر کانون‌های آبگیر در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن جزء کانون‌های فصلی به شمار می‌روند. در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک، که گاهی بارش‌های کوتاه و اتفاقی رخ می‌دهد، نوعی کانون آبگیر موقت شکل می‌گیرد که آن‌ها را کانون‌های اتفاقی می‌نامند.

(بغرافیا (۳)، مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۴۹ و ۵۰)

جغرافیا (۲)

۱۵۶- گزینه «۳»

(ممر ملک آباری زاره - بیربند)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نوع هر زیست‌بوم و ویژگی‌های آن به عوامل مختلفی بستگی دارد. این عوامل در سطح زمین یکنواخت نیستند و متفاوت‌اند؛ بنابراین زیست‌بوم‌های متنوعی پدید آمده است.

گزینه «۲»: زیست‌بوم از تعدادی بوم‌سازگان تشکیل شده است.

گزینه «۴»: زیست‌بوم‌ها نواحی وسیع جغرافیایی هستند که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند و به همین سبب، یک ناحیه را به وجود می‌آورند.

(جغرافیا (۲)، نوامی طبیعی، صفحه‌های ۵۳ و ۵۴)

۱۵۷- گزینه «۴»

(ممر ملک آباری زاره - بیربند)

بیابان‌ها حدود ۳۳ درصد سطح زمین را پوشانده‌اند. با این حال این نواحی معمولاً خالی از جمعیت یا کم‌جمعیت‌اند.

نواحی ساحلی کمتر از ۱۵ درصد سطح زمین را شامل می‌شوند؛ در حالی که ۴۰ درصد جمعیت جهان را در خود جای داده‌اند.

(جغرافیا (۲)، نوامی طبیعی، صفحه‌های ۵۸ تا ۶۲)

۱۵۸- گزینه «۳»

(صفا هاضری)

پدیدهٔ پخش یا انتشار فرایندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده مانند زبان از یک مکان به سایر مکان‌ها گسترش می‌یابد.

اهمیت تنوع جغرافیایی زبان‌ها، از موضوعات مورد توجه جغرافی‌دان‌ها است. اغلب کشورهای جهان یا نواحی سعی می‌کنند زبان ملی و زبان‌های بومی و محلی خود را حفظ کنند تا هویت فرهنگی‌شان پابرجا بماند.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه‌های ۷۱ و ۷۹)

۱۵۹- گزینه «۳»

(صفا هاضری)

پدیدهٔ پخش یا انتشار فرایندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده مانند زبان، مذهب، افکار و ایده‌ها، نوآوری، وسایل و ابزار، لباس، شیوهٔ زندگی و حتی بیماری از یک مکان به سایر مکان‌ها گسترش می‌یابد.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه ۷۹)

۱۶۰- گزینه «۳»

(علیرضا پدرا)

بسیاری از ادیان و زبان‌ها طی دوره‌های تاریخی در جهان گسترش یافته‌اند. دین اسلام فقط در محل ظهور یا کانون خود باقی نماند بلکه در بخش‌های وسیعی از جهان، انتشار یافت.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه ۸۰)

فلسفه دوازدهم

۱۶۱- گزینه «۴»

(فیروز نژادنیف - تبریز)

آموختن و تمرین کردن ریاضیات و فیزیک شاید بتواند باعث تقویت مهارت فرد در به‌کار گرفتن قوهٔ عقل خویش بشود، اما استعداد او که امری درونی و ذاتی است را نمی‌تواند تغییر دهد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۳)

۱۶۲- گزینه «۳»

(ممر رضایی‌رقا)

بسیاری از فلاسفه معتقدند که علاوه بر عالم طبیعت، عوالم دیگری هم وجود دارد که با حواس ظاهری نمی‌توان آن‌ها را درک کرد. یکی از این عوالم، «عالم عقل» می‌باشد. فیلسوفان الهی می‌گویند بسیاری از فرشتگان (ملائکه) که در کتاب‌های آسمانی، از جمله قرآن کریم، از آن‌ها یاد شده، همین موجودات عقلانی، یعنی موجودات مجرد از ماده و جسم‌اند که در عالم عقل به‌سر می‌برند. آنان معتقدند که علم این قبیل موجودات، از طریق استدلال و کنار هم گذاشتن مفاهیم نیست، بلکه این موجودات (فرشتگان) حقایق اشیا را «شهود» می‌کنند و به مفاهیم و استدلال مفهومی نیازی ندارند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۴)

۱۶۳- گزینه «۳»

(همید سوربان)

عقل عملی در فلسفه کاربردی ندارد، زیرا مربوط به بایدها و نبایدهاست، ولی فلسفه مربوط به هست و نیست‌هاست. فلسفه حقیقت وجود را آنچنان که هست، درمی‌یابد، ولی عقل عملی می‌گوید فعل اختیاری انسان چگونه باید باشد، نه اینکه چگونه است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مربوط به فلسفهٔ اخلاق است، نه علم اخلاق.

گزینه «۲»: توصیف‌گری وضعیت موجود، کار عقل نظری است. عقل عملی به تجویزگری و توصیه در مورد وضعیت مطلوب می‌پردازد و می‌گوید فعل اختیاری چگونه باید باشد، نه اینکه توصیف آن فارغ از خوبی یا بدی، هم‌اکنون چگونه است.

گزینه «۴»: کشف بنیادهای دانش‌ها مربوط به فلسفهٔ مضاف است و کار عقل نظری است.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۴ تا ۵۶)

۱۶۴- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانهای)

از نظر ارسطو عقل، از آن جهت که درباره اشیا و موجودات و چگونگی آنها بحث می‌کند، مانند بحث درباره خدا، کیهانشان و درجه حرارت آب، «عقل نظری» نامیده می‌شود. اما عقل، از آن جهت که درباره رفتارهای اختیاری انسان و بایدها و نبایدهای او، مانند باید راست بگوید، باید قانون را رعایت کند و نباید دروغ بگوید و نباید ظالم باشد، بحث می‌کند، «عقل عملی» نامیده می‌شود. بنابراین ارسطو عقل را براساس کارکرد یا موضوع آن دسته‌بندی می‌کند.

در واقع در تقسیم‌بندی ارسطو، انسان همان فاعل شناسا محور قرار می‌گیرد. آنچه مقدر انسان نیست «حکمت نظری» می‌باشد و آنچه مقدر انسان است «حکمت عملی» می‌باشد. بدین ترتیب بر محور موضوع شناخت‌های انسان این تقسیم‌بندی صورت می‌گیرد: چیزهایی که او در آفرینش آنها نقشی ندارد و چیزهایی که در آفرینش آنها مؤثر است.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

۱۶۵- گزینه «۲»

(همید سوریان)

تجربه‌گرایی همچون بیکن روش تجربی را بهترین روش کشف واقعیت می‌دانستند ولی معتقد بودند عقل محض هم ممکن است به واقعیت برسد؛ هرچند تعقل محض برای شناخت واقعیت اطمینان‌بخش و مورد اعتماد نیست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هدف فیلسوفان دوره دوم حاکمیت کلیسا تبیین عقلی مسائل دینی بود که چنین هدفی در دوره جدید اروپا مورد نظر هیچ فیلسوفی نیست.

گزینه «۳»: هیوم اولین تجربه‌گرایی بود که چون تنها راه رسیدن به دانش و معرفت را تجربه دانست، به‌طور کامل از عقل‌گرایان جدا شد. اما او برخلاف پوزیتیویست‌هایی همچون کنت، معتقد نبود که فلسفه ناظر به واقعیت خارجی نیست.

گزینه «۴»: کاربرد این استدلال‌های عقلی محض در حوزه ریاضیات مورد پذیرش همه است. اما تجربه‌گرایان ریاضیات را ذهنی می‌دانند و معتقدند یک علم ناظر به واقعیت خارجی نیست.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۱۶۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانهای)

فیلسوفان مسلمان می‌گویند اساس پذیرش هر آیینی استدلال عقلانی است اما راه کسب دانش منحصر به عقل نیست. بلکه شهود و حواس هم معتبر هستند و می‌توان با ابزار قلب به شناخت رسید اما آن شناخت هم باید به تأیید عقل برسد یا حداقل مخالف عقل نباشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هر اعتقاد و آیینی قبل از پذیرش، باید به تأیید عقل برسد.

گزینه «۳»: با عقل می‌توان در مفاهیم قرآن تأمل کرد و به معارف قرآن پی برد.

گزینه «۴»: ایمانی که پشتوانه عقلانی نداشته باشد، ارزش چندانی ندارد و ممکن است، «نه حتماً» انسان را به سوی کارهای اشتباه بکشد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۵ و ۶۶)

۱۶۷- گزینه «۱»

(فیروز نژادنهف - تبریز)

تقریباً همه فیلسوفان مسلمان و برخی از فلاسفه غربی همچون هراکلیتوس و ارسطو، معتقد به عقول به‌عنوان موجودات مجرد بوده‌اند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: همه فرشتگان چنین نیستند.

گزینه «۳»: این موجودات قوه استدلال ندارند.

گزینه «۴»: خداوند مربوط به عالم عقول نیست.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۴)

۱۶۸- گزینه «۱»

(همید سوریان)

از نظر فارابی و ابن‌سینا عقول متعالی به‌ترتیب از عقل اول به‌وجود می‌آیند. یعنی عقل دوم از عقل اول و عقل سوم از عقل دوم و به همین ترتیب ... بنابراین امکان ندارد یک عقل بی‌واسطه از دو عقل دیگر پدید آید یا بی‌واسطه دو عقل دیگر را پدید آورد، زیرا این اتفاق ترتیب را به هم می‌زند (رد گزینه ۲).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۳»: عقل اول مستقیماً معلول خداوند است و از عقل دیگری پدید نیامده است.

گزینه «۴»: عقل فعال، عقلی است که عامل فیض‌رسانی به عقول انسان‌هاست و آنچه برای عقول انسان‌ها پدید می‌آورد، یک عقل متعالی دیگر نیست. پس عقول می‌توانند معلولی به‌جز عقل متعالی دیگر هم داشته باشند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۲ و ۶۳)

۱۶۹- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

بنابر این گفته ابن سینا زمانی که فردی عادت کرده باشد (یعنی صرف این که یکبار بدون دلیل سخنی را بپذیرد کافی نیست)، که سخنی را بدون دلیل بپذیرد (یعنی اگر پذیرش او مبنی بر دلایل اشتباه باشد، مشمول این حکم نیست). از حقیقت انسانی خارج شده است.

بنابراین گزینه «۱» شامل این حکم نیست چون این عبارت در مورد پذیرش «سخن» بدون دلیل بیان شده است؛ اما انتخاب یک بستنی از میان بستنی‌های مختلف از جنس سخن و اندیشه نیست و بیشتر به تمایلات نفسانی انسان مربوط است. گزینه‌های «۲» و «۳» نیز نمی‌تواند جواب صحیحی باشد چون در این گزینه‌ها افراد با دلایل اشتباه مطالبی را می‌پذیرند نه بدون دلیل. اما در گزینه «۴» از آنجایی که امیر بدون دلیل عقلانی و عقلایی و صرفاً براساس شنیده‌هایی که در سطح جامعه و اطرافیانش داشته، زمانی لیبرال و اکنون مارکسیست است، در نتیجه مشمول آن حکم ابن سینا خواهد بود و گویی از حقیقت انسانی خویش خارج شده است، چون عادت کرده که سخنان را بدون دلیل بپذیرد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

۱۷۰- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

ابن سینا رساله‌ای به نام «معراجیه» دارد. وی در مقدمه این رساله می‌گوید: «شریف‌ترین انسان و عزیزترین انبیا و خاتم رسولان (ص) چنین گفت با مرکز حکمت و فلک حقیقت و خزینه عقل، امیرالمؤمنین (ع) که ای علی، چون می‌بینی که مردم با انواع نیکی‌ها به سوی خالق خود تقرب می‌جویند، تو به انواع تعقل و تفکر به او تقرب جوی تا از آنان سبقت گیری» و این خطاب جز با چنین بزرگی ممکن نبود؛ زیرا او (علی) در میان خلق مانند «معقول» در میان «محسوس» بود.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۶)

فلسفه دوازدهم - اختیاری

۱۷۱- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

عالم عقول از عوالم غیرمادی است و عوالم مادی و غیرمادی دارای نسبت تباین هستند. بنابراین نمی‌توانند مصداق مشترکی داشته باشند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: عقل، دستگاه استدلال انسان، از طریق برهان و شناخت عقلی به اثبات عقول می‌پردازد.

گزینه «۲»: عقول در قید زمان و مکان نیستند و فاقد جسم‌اند.

گزینه «۳»: آنچه شایستگی رسیدن به تجرد از راه تهذیب نفس را دارد، روح انسان است نه ذهن او.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۳)

۱۷۲- گزینه «۱»

(مسین آفونری راهنمایی)

برای شناخت شهودی نیاز به کنار گذاشتن عقل خود نداریم بلکه نیاز به تهذیب نفس داریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: انسان با عقل خود به شناخت عقول و فرشتگان می‌رسد نه با حس و تجربه حسی.

گزینه‌های «۳» و «۴»: آگاهی فرشتگان با استدلال و مفاهیم نیست بلکه با شهود است و در کارهای خود نیز نیازی به ابزار مادی ندارند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ و ۶۴)

۱۷۳- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

فیض خداوند از طریق عقول به سایر موجودات می‌رسد. برای مثال این فیض به عقل اول داده می‌شود بعد از او به عقل دوم و سوم و ... می‌رسد تا اینکه نهایتاً به انسان برسد. پس سایر عقول صرفاً نقش دریافت‌کننده را ندارند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: عقول موجوداتی مجرد از ماده و کاملاً روحانی و غیرمادی هستند که واسطه فیض الهی می‌باشند. عبارت گزینه «۱» کاملاً صحیح است.

گزینه «۲»: بخشی از عالم ماوراءالطبیعه و مجردات را عالم عقول تشکیل می‌دهند نه تمامی آن را.

گزینه «۴»: رابطه طولی و سلسله‌مراتبی بین عقول، موجود است و بنابر نظر فلاسفه مسلمان عقل اول نخستین مخلوق خداوند است.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ و ۶۴)

۱۷۴- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنگور فارچ از کشور ۹۸ - با تغییر)

- رساله «اغراض مابعدالطبیعه» شرحی بر کتاب مابعدالطبیعه ارسطو است.
- از نظر فارابی، «اتصال با ملک وحی» به رئیس مدینه امکان هدایت صحیح مدینه را می‌دهد.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۵ و ۷۶)

۱۷۵- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

حکمت از نظر یک فیلسوف مشائی مانند ابن سینا عبارت است از: «فنی استدلالی و فکری که انسان عالم، وجود را آن چنان که هست، به وسیله این فن به دست می‌آورد و نفس خویش را به کمال می‌رساند و به جهانی عقلانی مشابه جهان واقعی تبدیل می‌شود و مستعد رسیدن به سعادت نهایی، به اندازه طاق بشری می‌گردد.» مطابق با این سخن کمال نفس انسان در تبدیل شدن او به جهانی عقلانی مشابه جهان واقعی است. این سخن بدین معناست که انسان در ادراک صورت‌های خارجی به چنان درجه‌ای از معرفت برسد که تمامی آن را کسب کند. گویی که جهان در ذهن او محقق است با این تفاوت که امری ذهنی است.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه ۷۴)

منطق

۱۷۶- گزینه «۴»

(پرگل ریمی)

متناقض قضیه صورت سؤال عبارت است از «بعضی الف ب است». بنابراین اگر قضیه صورت سؤال صادق باشد، متناقض آن کاذب است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این قضیه با صورت سؤال رابطه تداخل دارد و در تداخل اگر قضیه کلی صادق باشد، قضیه جزئی نیز حتماً صادق است.

گزینه «۲»: این عبارت عکس مستوی صورت سؤال است که از نظر صدق با آن برابری می‌کند.

گزینه «۳»: «هر الف ب نیست» دقیقاً معادل قضیه «بعضی الف ب نیست» می‌باشد، پس با صورت سؤال رابطه تداخل دارد و صادق است.

(منطق، املام قضایا، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۸)

۱۷۷- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانهای)

اصل یا تداخل قضیه «بعضی الف ب است» می‌شود «هر الف ب است» و متناقض این قضیه «بعضی الف ب نیست» می‌باشد.

(منطق، املام قضایا، صفحه‌های ۶۳، ۶۵ و ۶۶)

۱۷۸- گزینه «۲»

(همید سوریان)

در هر دو مقدمه لفظ «از نوع انگور» تکرار شده است ولی در مقدمه اول، مقصود، «درخت از نوع انگور» است و در مقدمه دوم، مقصود، «میوه از نوع انگور» است. پس مغالطه عدم تکرار حدوسط رخ داده است. البته این قیاس شرط دوم اعتبار را هم ندارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: چون مقدمات، اسنادی نیستند نیاز به استانداردسازی هست. بعد از اسنادی کردن مقدمات، معلوم می‌شود، در مقدمه اول، محمول، «خواهان آب» است ولی در مقدمه دوم، «آب» آمده است. پس حدوسط از نظر لفظی تکرار نشده است.

گزینه «۳»: حدوسط «درخت» است و مغالطه عدم تکرار حدوسط ندارد. مغالطه آن، عدم رعایت شرط سوم اعتبار است. زیرا «دارای برگ و ریشه» در نتیجه، علامت مثبت، ولی در مقدمه، علامت منفی گرفته است.

گزینه «۴»: بعد از استانداردسازی معلوم می‌شود که در مقدمه اول، محمول، «با فتوسنتز تولیدکننده» است و در مقدمه دوم، محمول، «اکسیژن را با فتوسنتز تولیدکننده» است. (موضوع این مقدمه محذوف است و باید آن را «تولیدکنندگان اکسیژن» یا «آنان» دانست). پس حدوسط از نظر لفظی تکرار نشده است.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه ۷۴)

۱۷۹- گزینه «۴»

(فهرار قاسمی نژاد)

این قیاس شکل اول است و به دلیل این که حد وسط (الف) در هر دو مقدمه علامت منفی دارد، نامعتبر است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

رد گزینه «۱»: این گزینه شکل اول قیاس اقترانی است و فقط مقدمات آن جابه‌جا شده است.

رد گزینه «۲»: شکل اول قیاس اقترانی است، اما معتبر می‌باشد.

رد گزینه «۳»: شکل چهارم قیاس اقترانی است و فقط مقدمات آن جابه‌جا شده است.

تکلیف: هر مقدمه‌ای که موضوع نتیجه در آن آمده باشد، مقدمه اول و هر مقدمه‌ای که محمول نتیجه در آن باشد، مقدمه دوم است. بنابراین از طریق نتیجه می‌توانیم شکل دقیق قیاس اقترانی را به دست آوریم.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۷ تا ۷۹)

۱۸۰- گزینه «۱»

(علیرضا نمیری)

شرط سوم اعتبار قیاس عبارت از آن است که اگر علامت موضوع یا محمول نتیجه مثبت بود، در مقدمات نیز باید مثبت باشد. اگر نتیجه یک قیاس به نحوی بود که علامت موضوع و محمول آن، هر دو منفی بود (قضیه موجبه جزئی)، در آن صورت شرط سوم اعتبار قیاس در مورد آن موضوعیت نخواهد داشت. پس در واقع صورت سؤال، گزینه درست در مورد قیاسی که نتیجه‌اش موجبه جزئی است را از ما می‌خواهد.

اگر نتیجه یک قیاس معتبر موجبه باشد، هر دو مقدمه آن نیز بنابر قانون نتیجه قیاس باید موجبه باشد و اگر هر دو مقدمه موجبه باشند این قیاس نمی‌تواند از شکل دوم باشد چون در این صورت علامت حدوسط در هر دو مقدمه منفی خواهد بود و شرط دوم اعتبار قیاس را نقض خواهد کرد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: چنین قیاسی نه می‌تواند سالبه باشد و نه کلیه.

گزینه «۳»: از آنجایی که صورت سؤال این قیاس را معتبر دانسته، بنابراین چنین چیزی نمی‌تواند در مورد آن صادق باشد چون شرط دوم صحت قیاس را نقض می‌کند.

گزینه «۴»: لزومی ندارد که هر دو مقدمه این قیاس جزئی باشد؛ مثلاً قیاس «هر الف ب است / بعضی الف ج است / بعضی ب ج است» یک قیاس معتبر است که هم شرایط صورت سؤال را داراست و هم مقدمه‌ای کلیه دارد. اتفاقاً دقیقاً برعکس این گزینه درست است! در چنین قیاسی حداقل یکی از دو مقدمه باید کلیه باشد، وگرنه قیاس نامعتبر خواهد بود.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۷)

فلسفه یازدهم

۱۸۱- گزینه «۱»

(فیروز نژاد نطف - تبریز)

افلاطون و پارمنیدس، هردو عقل را ارج بیشتری نسبت به حس می‌نهادند؛ اما تفاوتشان در این است که پارمنیدس منکر حس و افلاطون به آن باورمند بود.

افلاطون وجود حرکت در عالم محسوسات، یعنی همین طبیعت پیرامونی خودمان را موجود می‌دانست و این نمی‌تواند نقطه اشتراکی با پارمنیدس باشد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۵۹ تا ۶۱)

۱۸۲- گزینه «۴»

(عمید سوریان)

اگرچه معارف وحیانی و دین مورد تأیید همه فیلسوفان مسلمان بود، ولی لزوم تأیید گرفتن فلسفه از دین را ملاصدرا (صدرالمآلهین) وارد فلسفه کرد. البته به گفته علامه طباطبایی، امکان پیوند پیدا کردن عقل و شرع و شهود و ارتباط فلسفه و دین و عرفان با یکدیگر، مورد تأیید فارابی، ابن‌سینا، سهروردی و خواجه‌نصیرالدین طوسی هم بوده است و ریشه این نظر در کلمات این فیلسوفان دیده می‌شود ولی ملاصدرا موفق شد به این مقصد برسد و این پیوند سه‌جانبه را برقرار کند. (رد قسمت سوم گزینه ۱ و قسمت اول گزینه ۲). البته پیوند فلسفه و عرفان کاری بود که سهروردی هم انجام داد و وجه اشتراک او با ملاصدرا محسوب می‌شد.

نکته: پیوند عقل و شرع و شهود مورد تأیید همه فیلسوفان مسلمان بود ولی فقط ملاصدرا و فیلسوفان بعد از او این پیوند را برقرار کردند و فیلسوفان اشراقی هم فقط پیوند عقل و شهود را برقرار ساختند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: ابن‌سینا برخلاف ملاصدرا با اینکه به شهود توجه داشت و آن را تبیین کرد، اما از نسبتش با فلسفه سخنی به میان نیاورد. قسمت سوم این گزینه نادرست است.

گزینه «۲»: پیوند عقل و شرع و شهود نظری بود که ریشه آن در کلمات ابن‌سینا هم دیده می‌شود. در ضمن، هویت استدلالی فلسفه مورد قبول سهروردی هم بوده است.

گزینه «۳»: نه ملاصدرا و نه سهروردی و نه هیچ فیلسوف دیگری، شهود را در روش فلسفه معتبر نمی‌دانند و همه فیلسوفان روش فلسفه را صرفاً استدلال عقلی می‌دانند. بهره‌مندی از شهود در فلسفه به معنای کنار گذاشتن روش عقلی نیست بلکه شهود می‌تواند تأییدکننده، جهت‌دهنده، اطمینان‌بخش و به ثمره قلبی رساننده مطالب فلسفی باشد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳)

۱۸۳- گزینه «۲»

(موسی سپاهی - سراوان)

در دوره جدید فلسفه در اروپا به معرفت‌شناسی توجه ویژه‌ای شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دوره جدید فلسفه در اروپا هم با پیشگامی تجربه‌گرایان و هم عقل‌گرایان آغاز شد.

گزینه «۳»: به معرفت‌شناسی پس از این دوران توجه شد، نه قبل از آن.

گزینه «۴»: از قرن شانزدهم و با پیشگامی فرانسیس بیکن و دکارت آغاز شد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۴)

۱۸۴- گزینه «۲»

(پرگل ریمی)

نسبی‌گرایان بر این باورند که هر فرد متناسب با ویژگی‌های خود درباره امور به شناختی می‌رسد که با شناخت افراد دیگر متفاوت است. بنابراین شناخت هر کس برای خودش و نسبت به خودش اعتبار دارد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۶)

۱۸۵- گزینه «۱»

(فهرار قاسمی نژاد)

از نظر ارسطو قوه نطق و قابلیت حیات مربوط به نفس است نه بدن.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان، صفحه ۷۲)

۱۸۶- گزینه «۱»

(معمد رضایی بقا)

از نظر افلاطون، نفس بالارزش‌ترین دارایی انسان است و توجه و مراقبت از نفس باید وظیفه اصلی هر انسانی باشد تا بدین وسیله نفس زیبا شود و به فضایل آراسته گردد. او می‌گوید: «تنها موجودی که به‌طور خاص دارای عقل و خرد است، نفس است و این نفس چیزی نامرئی است.» او همچنین می‌گوید: «نفس، جزء عقلانی انسان است که او را از حیوانات متمایز می‌کند و غیرفانی و جاوید است.»

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان، صفحه ۷۲)

۱۸۷- گزینه «۱»

(موسی سپاهی - سراوان)

دکارت بدن را ماشینی پیچیده می‌داند و روح را مسئول استدلال، پذیرش یا رد می‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: دکارت معتقد است که بدن به‌طور خودکار فعالیت می‌کند.

انسان‌ها، وارد زندگی اجتماعی و زیست اجتماعی شده‌اند و این زیست اجتماعی آن‌ها را وادار به ابداع اصول اخلاقی و رعایت آن‌ها کرده است تا بتوانند با هم زندگی کنند.

علل رد سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نظر ماتریالیست‌ها

گزینه «۲»: نظر داروینیست‌ها

گزینه «۴»: هیچ تفاوت واقعی بین انسان و حیوان وجود ندارد و فقط بین آن‌ها از نظر پیچیدگی تفاوت هست.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

(علیرضا نصیری)

۱۹۰- گزینه «۳»

داروینیست‌ها معتقد بودند که میان انسان و سایر حیوانات تفاوت حقیقی‌ای وجود ندارد و انسان صرفاً حیوانی‌ست پیچیده‌تر از سایر حیوانات. پذیرش این عقیده توسط داروینیست‌ها منجر به این شد که ارزش‌های ویژه‌ای را که برای انسان قابل تصور است، مانند فضیلت‌گرایی فطری و افعال اخلاقی، از انسان نفی کنند و او را از این حیث مساوی سایر حیوانات قرار دهند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: داروینیست‌ها فیلسوف بودند و عقاید و اندیشه‌های فلسفی آن‌ها باعث چنین استنتاجاتی شد نه عقاید زیست‌شناسانه. این افراد از نظرات زیست‌شناختی داروین نتایج فلسفی گرفتند.

گزینه «۲»: دکارت نیز معتقد بود که بدن انسان ماشینی بسیار پیچیده و خودکار است و بدون نفس نیز قابلیت حیات دارد و این پیچیدگی مضاعف را از تفاوت‌های انسان با حیوان می‌داند؛ اما اختلاف دکارت با داروینیست‌ها در این است که آن‌ها، این پیچیدگی را «تنها» وجه تفاوت انسان با سایر حیوانات می‌دانند، ولی دکارت به تفاوت‌های دیگری نیز میان آن‌ها قائل است. از آنجایی که در این گزینه قید «تنها» وجود ندارد، بنابراین نمی‌توان آن را صحیح تلقی کرد.

گزینه «۴»: داروینیست‌ها اصلاً معتقد به فضیلت‌گرایی فطری نیستند که بخواهند آن را تبیین کنند.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

گزینه «۳»: از نظر وی «من» همان روح یا نفس است که مرکز اندیشه‌های ما است.

گزینه «۴»: دکارت روح را از قوانین فیزیکی آزاد می‌داند ولی بدن را آزاد نمی‌داند.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان، صفحه ۷۳)

۱۸۸- گزینه «۲»

(علیرضا نصیری)

کانت در استدلال خود مبنی بر اثبات نفس مجرد از ماده و مفارغ از بدن (آن‌طور که در کتاب درسی مطرح شده)، در واقع از دو قیاس کمک می‌گیرد که صورت منطقی آن‌ها چنین است:

قیاس اول)

مقدمه اول - انسان موجودی اخلاقی است.

مقدمه دوم - موجودی اخلاقی بودن نیازمند اراده آزاد است.

نتیجه: انسان نیازمند (دارای) اراده آزاد است.

قیاس دوم)

مقدمه اول - انسان دارای اراده آزاد است.

مقدمه دوم - دارای اراده آزاد، دارای نفس مجرد است.

نتیجه: انسان دارای نفس مجرد است.

حال اگر به‌نحوی، هریک از مقدمات این براهین نقض شوند، نتیجه نیز نقض و مخدوش خواهد شد. گزینه «۲» که در واقع مقدمه اول از قیاس دوم را نقض می‌کند، نتیجه اصلی را نیز مخدوش خواهد ساخت. سایر گزینه‌ها با هیچ یک از مقدمات این برهان در تعارض نیستند؛ این که برخی از افعال انسان غیراخلاقی یا غیرارادی باشند، برهان کانت را مخدوش نمی‌کند. همچنین فیزیکی بودن کارکرد بدن نیز تعارضی با گفته کانت ندارد.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۱۸۹- گزینه «۳»

(سبا معترفزاده صابری)

از نظر ماتریالیست‌ها و داروینیست‌ها، چون تفاوت واقعی میان انسان و سایر حیوانات وجود ندارد، نمی‌توان برای انسان ارزش ویژه‌ای قائل شد. مثلاً اگر انسان به اخلاق و فضائل اخلاقی توجه می‌کند، به این دلیل نیست که فضیلت‌گرایی در روح و فطرت او وجود دارد، بلکه به این دلیل است که

اقتصاد

۱۹۱- گزینه «۴»

(مبیین فزینی)

وسیله پرداخت‌های آینده: در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت آینده نیز باشد. این وظیفه پول در روزگار ما کاملاً محسوس است؛ زیرا بیشتر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آینده صورت می‌گیرد. خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی نیز از همین نوع است.

وسیله سنجش ارزش: با پول می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن‌ها را با هم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاهای مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند. هر یک از کشورها دارای واحد ارزش خاص خود هستند؛ مثلاً واحد ارزش در اتحادیه اروپا یورو، در آمریکا دلار و در ایران ریال (تومان) است.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۹۸)

۱۹۲- گزینه «ا»

(تفرین ساجدی)

ابتدا باید نرخ تورم کشور «ج» را محاسبه کنیم:

$$100 \times \frac{\text{قیمت ابتدای سال} - \text{قیمت انتهای سال}}{\text{قیمت ابتدای سال}} = \text{نرخ تورم}$$

$$\text{درصد} = 30 = \frac{1500}{5000} \times 100 = \frac{6500 - 5000}{5000} \times 100 = \text{نرخ تورم کشور «ج»}$$

$$\text{نرخ تورم کشور «ج»} = \frac{1}{3} = \text{نرخ تورم کشور «الف»}$$

$$\text{درصد} = 10 = \frac{1}{3} \times 30 = \text{نرخ تورم کشور «الف»}$$

$$\frac{10}{100} = \frac{x - 4500}{4500} \Rightarrow 0.1 = \frac{x - 4500}{4500}$$

$$\Rightarrow 450 = x - 4500 \Rightarrow x = 450 + 4500 = 4950$$

$$\text{درصد} = 10 = \text{نرخ تورم کشور «الف»} = \text{نرخ تورم کشور «ب»}$$

$$\frac{10}{100} = \frac{13200 - x}{x} \Rightarrow 0.1 = \frac{13200 - x}{x}$$

$$\Rightarrow 0.1x = 13200 - x \Rightarrow 0.1x + x = 13200$$

$$\Rightarrow 1.1x = 13200 \Rightarrow x = \frac{13200}{1.1} = 12000$$

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۱۰۱ و ۱۰۲)

۱۹۳- گزینه «ا»

(موری کاروان)

الف) غلط است؛ اینکه کشورها در شرایط سخت پیش‌بینی نشده چه واکنشی نشان می‌دهند، به قدرتمند بودن آنها بستگی دارد.
ب) صحیح است.

پ) غلط است؛ اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است پیشرفته، مردمی و دانش بنیان که در برابر تهدیدات و تکان‌های داخلی و خارجی آسیب‌ناپذیر است و با اتکا به قابلیت‌ها و ظرفیت‌های داخلی و استفاده از فرصت‌های بیرونی، نیازها و مشکلات اقتصادی را رفع می‌کند و با تحریم‌ها و تهدیدات دشمنان، به زانو در نمی‌آید.

ت) غلط است؛ استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست و هر کشوری برای پیشرفت، به تعاملی منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد.

(اقتصاد، مقاومت‌سازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۱۱ و ۱۱۵)

۱۹۴- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

$$\text{ارزش پولی حساب‌های جاری مردم} = \frac{20}{100} \times \text{ارزش مسکوکات}$$

$$\text{واحد پولی} = 80 = \frac{20}{100} \times 400 = \text{ارزش مسکوکات مردم}$$

حساب‌های جاری اشخاص همان سپرده‌های دیداری است.

چک پول + سپرده‌های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول

$$\text{واحد پولی} = 4430 = 80 + 2300 + 400 + 1650 = \text{حجم پول}$$

حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه پول

$$\text{واحد پولی} = 1700$$

$$\text{واحد پولی} = 1180 = 1700 - 520 = \text{حساب پس‌انداز کوتاه‌مدت}$$

شبه پول + حجم پول = نقدینگی

$$\text{واحد پولی} = 6130 = 4430 + 1700 = \text{نقدینگی}$$

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۹۸)

۱۹۵- گزینه «۲»

(مبیین فزینی)

دلایل به‌وجود آمدن تورم در جامعه:

- ۱- نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فزونی تقاضا بر عرضه)
- ۲- یکی دیگر از دلایل وجود تورم در جامعه: هماهنگ نبودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید
- ۳- در کشور ما: افزایش درآمدهای نفتی (اگرچه گاهی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک کرده است)، باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی شده است که تورم‌زا است.
- ۴- در کشور ما: نوسانات نرخ ارز هم می‌تواند اثر منفی بر ارزش پول ملی ما بگذارد و باعث کاهش قدرت خرید پول ملی و در نتیجه منجر به تورم شود. نکته: کاهش قدرت خرید پول، کاهش رفاه و امنیت اقتصادی مردم، بی‌ثباتی فضای کسب و کار، عدم توانایی پیش‌بینی درست تولیدکنندگان و بازرگانان از آینده قیمت‌ها در بازار همگی از پیامدهای تورم می‌باشند.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۱۰۲ و ۱۰۳)

۱۹۶- گزینه «۴»

(معرفی ضیائی)

الف) گاهی افراد با شنیدن کاهش نرخ تورم به اشتباه انتظار دارند که سطح عمومی قیمت‌ها کاهش یابد و به عبارتی دیگر، کالاها ارزان‌تر شده باشند (رد گزینه ۲). زمانی که گفته می‌شود نرخ تورم از ۱۵ درصد به ۱۰ درصد رسیده است به این معناست که سرعت رشد قیمت‌ها از ۱۵ درصد به ۱۰ درصد رسیده است؛ بنابراین سرعت رشد قیمت‌ها ۵ درصد کاهش یافته است. به عبارت دیگر قیمت‌ها همچنان در حال افزایش هستند و این به معنای آن است که قدرت خرید پول نیز کاهش می‌یابد (رد گزینه‌های ۱ و ۳).

ب) دولت به دو روش می‌تواند عرضه را افزایش دهد؛ روش اول آن است که ظرفیت‌های تولیدی را افزایش دهد؛ اما از آنجا که این روش معمولاً زمان‌بر است، دولت‌ها ترجیح می‌دهند از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند. (اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۱۰۱، ۱۰۳ و ۱۰۴)

۱۹۷- گزینه «۳»

(کنکور سراسری - تیرماه ۱۴۰۲)

- به سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای «مدیریت حجم نقدینگی» و «حفظ ارزش پول» اعمال می‌کند، «سیاست‌های پولی» می‌گویند.

انواع سیاست‌های پولی: ۱- کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی): مانند: فروش اوراق مشارکت به مردم ۲- افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی): مانند: خرید اوراق مشارکت در دست مردم

انواع سیاست‌های پولی	در چه شرایطی این سیاست توسط بانک مرکزی به کار گرفته می‌شود؟	یکی از روش‌های اعمال این سیاست: (سیاست بازار باز (فروش یا خرید اوراق مشارکت))
کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی)	زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن	بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت به مردم، به‌طور مستقیم از مقدار پول در دست مردم بکاهد و تورم را کنترل و نقدینگی در گردش را کاهش دهد.
افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی)	در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد.	بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت در دست مردم به‌طور مستقیم نقدینگی بیشتری را به جامعه تزریق کند.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۱۰۳)

۱۹۸- گزینه «۳»

(سارا شریفی)

به ترتیب هر یک از عبارات صورت سؤال به ویژگی‌های دولت در دوران: قاجار، نیمه اول حکومت صفویه، قاجار و حکومت پهلوی اشاره دارد.

(اقتصاد، مقایسه‌سازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۰۷ تا ۱۱۰)

۱۹۹- گزینه «۱»

(سارا شریفی)

الف) در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه‌هایی همچون اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان، استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

ب) دستیابی به اهداف اقتصادی و سیاسی که در قانون اساسی بازتاب دارد، مستلزم غلبه بر ضعف‌ها و بیماری‌های ساختاری اقتصاد ایران است.

پ) بیماری‌هایی همچون وابستگی به درآمدهای نفتی، مصرف‌گرایی، واردات بی رویه، بهره‌وری و کارایی اندک شرکت‌های تولیدی، تورم، بیکاری و... همه و همه نیازمند تفکر راهبردی و ارائه طرح‌های سنجیده برای اقدام و عمل است.

(اقتصاد، مقایسه‌سازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۱۰ و ۱۱۱)

۲۰۰- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

الف) مسیر تکاملی پول: کالاهای بادوام ← پول فلزی ← پول کاغذی ← پول تحریری ← پول الکترونیکی

ب) نقش اصلی پول در مبادلات، تسهیل مبادله است.

یکی از وظایف پول، وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش است. افراد پول‌هایی را که نزد خود پس‌انداز کرده‌اند، به‌عنوان وسیله حفظ ارزش در زمان لازم مورد استفاده قرار می‌دهند. این وظیفه زمانی تحقق می‌یابد که پول بتواند در مقابل سطح عمومی قیمت‌ها ارزش خود را حفظ کند.

پ) انسان‌ها به تدریج زمانی که کالاهای خود را با هم مبادله می‌کردند، به تجربه دریافته‌اند که بعضی از کالاها مشتریان بیشتری دارند و مردم به آن‌ها علاقه بیشتری نشان می‌دهند. در ایران هم غلات خواهان بیشتری داشت. ساکنان این مناطق حاضر بودند کالاهای اضافی خود را با این کالا معاوضه کنند؛ زیرا اطمینان داشتند که با دادن این کالا می‌توانند کالاهای مورد نیاز خود را دریافت کنند؛ بدین ترتیب، این نوع کالا به‌عنوان اولین پول مورد استفاده قرار گرفت.

ت) پشتوانه رسیدن طلا و نقره‌ای بود که نزد صرافان و بازرگانان نگهداری می‌شد.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۹۴، ۹۵ و ۹۸)